

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

NASREDDİN HOCA FIKRALARININ YABANCILARA
TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA METNİ OLARAK
DÜZENLENMESİ

Ayşe Tuğçe ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Murat ATEŞ

Konya-2019

KONYA

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Tuğçe ÖZET
	Numarası	16830301010
	Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

23./10./2019
Ayşe Tuğçe ÖZET

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Tuğçe ÖZET
	Numarası	16830301010
	Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Murat ATEŞ
	Tezin Adı	Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi başlıklı bu çalışma 03/10/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Doç. Dr. Murat ATEŞ	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Yusuf SÜLÜKÇÜ	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Onur Alp KAYABAŞI	

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

İnsanı yeryüzündeki diğer canlılardan ayıran özelliklerinin başında şüphesiz ki insanın kendini ifade edebilme yetisi gelir. İnsanoğlunun yeryüzünü daha anlamlı bir hale getirebilmesi, yaşamını daha kaliteli bir şekilde sürdürebilmesi için iletişim kurması gerekmektedir. Öyle ki iletişim insan için barınma, yeme, içme gibi temel bir ihtiyaçtır. İnsanın bu ihtiyacını karşılayabilmesi ise büyük bir oranda ‘dil’ ile mümkündür. Yüzyıllar boyunca gerek teknolojinin gerekse insanoğlunun gelişimi yeni yeni ihtiyaçları doğurmuş, insanın mevcut ihtiyaçlarının ise farklılaşmasına sebep olmuştur. Söz gelimi insanlığın ilk çağlarında insanın kendini ifade edebilmesi, yaşadığı çevre ile iletişim halinde olması yeterli iken günümüzde bu iletişim ağı daha geniş bir çevreye yayılmıştır. Bir zamanlar insanların iletişime geçebilmesi için kullandıkları dil yeterli iken zamanla insanların sınırları aşan iletişim ihtiyacı farklı milletlerin dillerini de kullanma ihtiyacının oluşmasına sebep olmuştur. Bu durum neticesinde ise dil öğretiminde anadilinin yanı sıra yabancı dil öğretimine de yer verilmiş, insanların bu ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır.

Gelişen ve değişen dünya içerisinde yabancı dil öğretimi büyük önem arz etmektedir. Türkiye'nin konumu, eğitim, ekonomi ve sosyal alanlarda olan imkânları yabancı dil olarak Türkçeye talep oluşturmaktadır. Başta son yıllarda ülkemize giren Suriyeli sığınmacılar olmak üzere üniversitelerimizde eğitim görmek için gelen yabancı uyruklu öğrenciler, yurt dışında Türk okullarında eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler, Türkiye'nin lojistik imkânlarından faydalanmak isteyen iş adamları ve daha birçok sebeple Türkiye'de yaşamak ya da Türkiye'de iş birliği, iş ortaklığı kurmak isteyen bireyler Türkçe'nin taliplileri olmuşlardır.

Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi adına birçok çalışma, araştırma ve proje yürütülmektedir. Alanda en çok üzerinde durulan konulardan birisi ise Yabancılara Türkçe öğretimindeki materyal eksikliğidir. Özellikle Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak olan okuma metinlerinin eksikliği, üzerinde durulması ve çalışılması gereken önemli bir sorundur. Bunun yanında dil ve kültür ilişkisi göz önüne alındığında dil öğretiminde kültür aktarımının son derece önemli

olduğu su götürmez bir gerçektir. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak olan metinlerde kültür aktarımının sağlanması başlı başına önem arz eden bir diğer konudur. Bu sebeple Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yardımcı olacak okuma metinlerinin hazırlanması alandaki bu eksikliklerin giderilmesi adına oldukça önemlidir. Bu çalışma Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin eksikliği göz önünde bulundurularak geliştirilmiş ve bu çalışma ile söz konusu eksikliğin giderilmesi hususunda faydalı olması temenni edilmiştir.

Birinci bölümde çalışmanın konusu, amacı ve önemi üzerinde durulmuş, araştırmanın varsayım ve sınırlılıklarından söz edilmiştir. İkinci bölümünde araştırmanın kuramsal çerçevesi etrafında bazı tanım ve tablolara yer verilmiş, yabancı dil öğretim ilke, yöntem ve tekniklerinden bahsedilmiş, yabancı dil öğretiminde kültürün yeri ve kültür aktarımının öneminden söz edilerek Türk kültürünün mihenk taşlarından biri olan Nasreddin Hoca fıkraları ve bu fıkraların Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında kültür aktarımı çerçevesinde kullanılabilirliği üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde kaynak tarama çalışması çerçevesinde konuyla doğrudan ilgili olduğu düşünölen tez ve makaleler incelenmiştir.

Dördüncü bölümde çalışmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizinden bahsedilmiş, Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlanan Nasreddin Hoca fıkralarının derlenmiş ve düzenlenmiş hâlleri verilmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise elde edilen sonuçlara ve bulgulara yer verilmiştir

Tez çalışmam boyunca ilgi, destek ve emeğini esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Murat ATEŞ'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ayşe Tuğçe ÖZET

KONYA, 2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Tuğçe ÖZET
	Numarası	16830301010
	Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Murat ATEŞ
	Tezin Adı	Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi

ÖZET

Gün geçtikçe önem arz eden yabancı dil öğretimi üzerinde birçok çalışmanın yapıldığı ve yapılmaya devam edildiği bir alandır. Uzun yıllardır süre gelen Yabancılara Türkçe öğretimi gerek siyasi gerek eğitim alanında gerekse kültürel alanda günümüzde oldukça önem kazanmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarının ve projelerinin yoğun olarak yürütüldüğü günümüzde alandaki en büyük eksiklik materyal eksikliği olarak görülmektedir. Özellikle başta okuma-anlama beceri olmak üzere dört temel dil becerisinin geliştirilmesinde başvurabileceğimiz okuma metinlerinin eksikliği yoğun bir şekilde hissedilmektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde gözlemlenen bu eksikliği gidermek adına okuma metinlerinin hazırlanması gerekli görülmüştür. Bu okuma metinlerinin hazırlanması hususunda yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı faaliyetlerinin önemi de göz önünde bulundurularak Nasreddin Hoca fıkralarının bu kapsamda kullanılabilirliği üzerinde durulmuştur. Türk kültüründe oldukça önemli bir yere sahip olan Nasreddin Hoca fıkralarının hem okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesinde hem Türk kültürünün tanıtılmasında hem de öğrencilerde Türk kültürüne ait bir eseri estetik zevk alarak okumalarını sağlamak noktasında işlevsel olacağı kanaatine varılmıştır.

Bu bağlamda Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni temel alınmış, bununla birlikte çalışma sırasında faydalanmak üzere bir ölçüt tablosu hazırlanmış ve bu ölçütler çerçevesinde 15 farklı Nasreddin Hoca fıkrası A2, B1 ve B2 seviyelerine göre düzenlenmiştir. Çalışma sırasında öğrencilerin buldukları seviye gruplarının dil bilgisi kazanımlarını tamamladıkları varsayılmış fıkralar bu doğrultuda düzenlenmiştir. Fıkraların düzenlenmesi sırasında atasözü, deyim veya kalıp ifadelerin kullanılmasına dikkat edilmiş özellikle kültür aktarımı kapsamında Nasreddin Hoca fıkraları içinde konuları ya da içerikleri kalıplaşmış ifadelerin doğmasına sebep olan fıkraların seçilmesine özen gösterilmiştir. Çalışmanın örneklemini oluşturan fıkralar çeşitli yazarların çeşitli yayınlarından titizlikle seçilmiş; seçilen bu fıkralar, derlenmiş ve düzenlenmiş halleri ile birlikte verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Nasreddin Hoca fıkraları, metin uyarlama, kültür aktarımı, okuma metni

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe Tuğçe ÖZET
	Numarası	16830301010
	Ana Bilim Dalı	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Murat ATEŞ
	Tezin İngilizce Adı	Arrangement of Nasreddin Hodja Anecdotes as Reading Text in Teaching Turkish to Foreigners

SUMMARY

Foreign language teaching is a field that many studies are conducted on and still being conducted on. For many years teaching Turkish to foreigners gained importance in both political, cultural and education fields. Nowadays studies and projects are being conducted intensively on teaching Turkish to foreigners however biggest incompleteness is seen as lack of materials. Lack of reading texts which we can resort to for 4 fundamental language skills, especially to develop reading-understanding skills, is being felt intensively.

To remedy the deficiency seen in the Turkish teaching to foreigners it is considered necessary reading texts to be prepared. Regarding preparation of these reading texts, taking into account the importance of cultural transfer, Nasreddin Hodja anecdotes are dwelt on. It is understood that using Nasreddin Hodja anecdotes which have a very significant position in the Turkish culture would be beneficial in developing skills of reading-understanding, familiarizing Turkish culture and making students read a piece belonging to Turkish culture in an enjoyable way.

In this context, European Language Common Framework is considered basis and with the help of expert opinions within certain frameworks 15 different Nasreddin Hodja anecdotes are prepared suitable for A2, B1, B2 levels. During the study students are supposed to complete their linguistic gains of which the language levels they are in and anecdotes are adapted accordingly. During adapting the anecdotes attention is paid to usages of proverbs, idioms, phrases and within the scope of cultural transfer Nasreddin Hodja anecdotes which contain stereotyped phrases are selected carefully. Anecdotes which forms the paradigms of the study are selected carefully from various writers' various works; and these anecdotes are presented in genuine forms and adapted forms.

Key words: Turkish Teaching to foreigners, Nasreddin Hodja anecdotes, text adaptation, cultural transfer, reading text

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	ii
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	v
SUMMARY.....	vi
KISALTMALAR VE SİMGELER	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Konusu.....	1
1. 2. Araştırmanın Amacı.....	3
1. 3. Araştırmanın Önemi	5
1. 4. Varsayımlar (Sayıtlar)	5
1. 5. Sınırlılıklar.....	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2. 1. Yabancı Dil Öğretimi.....	7
2. 2. Yabancı Dil Öğretiminde İlke Yöntem ve Teknikler	21
2. 2. 1. Yabancı Dil Öğretim İlkeleri	21
2. 2. 2. Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri	25
2. 2. 3. Yabancı Dil Öğretim Teknikleri	39
2. 3. Yabancı Dil Öğretiminde Kültürün Yeri ve Kültür Aktarımı.....	49
2. 4. Nasreddin Hoca Fıkraları ve Kültür Aktarımındaki Önemi	58
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	66
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	66

3. 1. Yüksek Lisans Tezleri	66
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	70
YÖNTEM VE UYGULAMA.....	70
4. 1. Araştırmanın Modeli.....	70
4. 2. Evren ve Örneklem	71
4. 3. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	71
4. 4. Nasreddin Hoca Fıkralarının A2- B1- B2 Seviyelerine Göre Düzenlenmesi	78
4. 4. 1. A2 Seviyesine Göre Düzenlenen Fıkralar	78
Yorgan Gitti, Kavga Bitti.....	78
Nasreddin Hoca İle Cimri Komutan	79
Nasreddin Hoca'nın Kırk Yıllık Sirkesi	80
Nasreddin Hoca İle Hırsız.....	81
Nasreddin Hoca İle Hırsız Karga.....	82
4. 4. 2. B1 Seviyesine Göre Düzenlenen Fıkralar.....	84
İpe Un Serdim	84
Ağaçtan Öte Yol	85
Parayı Veren Düdüğü Çalar	87
Biraz da Biz Ölelim	88
Hırsızın Hiç Suçu Yok Mu?.....	89
4. 4. 3. B2 Seviyesine Göre Düzenlenen Fıkralar.....	91
Dünyanın Ortası Neresidir?	91
Al Hiçini Git	92
El Elin Eşeğini Türkü Çağırarak Arar	94
Halkın Dili	95
Tavşanın Suyunun Suyu	96
BEŞİNCİ BÖLÜM	99

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	99
KAYNAKÇA.....	103
EKLER.....	111
Ek 1: Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenecek Nasreddin Hoca Fıkralarının Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılan Ölçütler	111
Ek 2: İstanbul Türkçe Öğretim Setinin Seviyelere Göre Dil Bilgisi Yapıları Tablosu.....	112
Ek 3: Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Seviyelere Göre Dil Bilgisi Yapıları Tablosu.....	114
Ek 4: Yeni Hitit Türkçe Öğretim Setinin Seviyelere Göre Dil Bilgisi Yapıları Tablosu.....	116
Ek 5: Hedef Öğrenci Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları.....	119
ÖZGEÇMİŞ	121

KISALTMALAR VE SİMGELER

vb.:	ve benzeri
AB:	Avrupa Birliği
DEDAM:	Dokuz Eylöl Üniversitesi Dil Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
PICTES:	Project on Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System (Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi)
PİKTES 2:	Project on Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System 2 (Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi 2)
T.C.:	Türkiye Cumhuriyeti
TDK:	Türk Dil Kurumu
TÖMER:	Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi
UNESCO:	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

TABLolar LİSTESİ

Tablo- 1: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri.....	13
Tablo- 2: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri Göstergeleri - Temel Kullanıcı.....	14
Tablo- 3: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri Göstergeleri - Bağımsız Kullanıcı.....	15
Tablo- 4: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri Göstergeleri - Yetkin Kullanıcı.....	16
Tablo- 5: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Yeterlilik Seviyeleri Kendini Değerlendirme Çizelgesi (Anlama).....	18
Tablo- 6: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Yeterlilik Seviyeleri Kendini Değerlendirme Çizelgesi (Konuşma).....	19
Tablo- 7: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Yeterlilik Seviyeleri Kendini Değerlendirme Çizelgesi (Yazma).....	2

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar (sayılılar) ve sınırlılıklar yer almaktadır.

1. 1. Araştırmanın Konusu

Türkçe gerek siyasi ve tarihî gerek ekonomik ve kültürel ilişkiler bakımından yabancı dil olarak öğrenilmek istenilen bir dildir. Türkçe öğrenmeye olan talep gün geçtikçe artmakta, pek çok yabancı Türkçeye rağbet göstermektedir. Bu durumun altında yatan sebeplerden birisi hiç şüphesiz ki Türkiye'nin jeopolitik durumudur. Asya ve Avrupa arasında bir köprü görevi gören Türkiye, bu iki önemli kıtayı hem madden hem de manevi olarak birbirine bağlamaktadır. Bununla birlikte Türkiye'nin bu iki kıta arasındaki pek çok alışverişin durağı olması Türkçenin de rağbet görmesine sebep olmuştur. Ayrıca köklü Türk kültürünün de Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesinde etkisi vardır. Yüzyıllar boyu yaşayan ve aktarılan Türk kültürü birçok uygarlıkla etkileşime girmiş ve ardında birçok miras bırakmıştır. Bu durum da gerek kültürel gerek bilimsel alanlarda yapılacak olan çalışmalar, Türkçe öğrenimi gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple akademik anlamda da Türkçe öğrenilmek istenilen bir dildir.

Türkçeyi öğrenmek isteyen bireylerin yoğun olduğu bölgeler harita üzerinde taranacak olsa oldukça geniş bir bölgenin söz konusu olduğunu görebiliriz. Bu durumun temelinde küreselleşme ile mesafelerin ortadan kalkmasının yanı sıra, Türkçenin saygın konumu da oldukça önemli bir yere sahiptir (Durmuş, 2013, s. 11). Tüm bunların yanında birçok yabancı uyruklu gencin eğitim için ülkemize gelmesi bilinen bir durumdur ki bu durum Türkçenin öğrenilme sebepleri arasında hatırı sayılır bir yer tutar. Günümüzde sadece lisans eğitimi alan 154.446 yabancı uyruklu öğrenci bulunmaktadır (YÖK, 2019). Bu sayının sadece lisans eğitimi alan öğrenciler ile sınırlı olması dâhi oldukça ciddi bir kitlenin varlığına işaretir.

Bu sebepler neticesinde Türkçe yabancı dil olarak öğrenilmek istenilen ve hatta bazı durumlarda öğrenilmesi mecburiyet hâline gelmiş bir dildir. Özellikle son yıllarda ülkemize göç eden Suriye vatandaşları ile Türkçe öğretimi daha da fazla talep görmeye başlamıştır. Ülkemizde bu alandaki ihtiyacı karşılamak üzere üniversiteler bünyesinde bir takım çalışmalar yürütülürken aynı zamanda MEB ve AB işbirliğinde yürütülen PICTES projesi ile birçok ilde Suriyeli çocuklar için Türkçe öğretimi yapılmıştır ve 2019 Haziran ayı itibariyle "PİKTES 2" adıyla projenin devamlılığı sağlanmış eğitim faaliyetleri ara vermeden devam etmiştir.

Dört temel dil becerisinin kazandırılması hedeflenen dil öğretiminde materyal zenginliği oldukça önemli bir konudur. Yabancılara Türkçe öğretiminde hem kullanışlı hem de ekonomik olması sebebiyle en sık kullanılan materyaller ders ve okuma kitaplarıdır. Özellikle kitaplarda yer alan seviyelere uygun olarak hazırlanmış okuma metinleri dil öğretim sürecinde yoğun olarak ihtiyaç duyulan bir materyaldir. Ancak okuma metinlerinin çeşitliliğinin ve sayısının az olması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğreticileri zor duruma sokmaktadır. Alandaki bu eksikliğin kapatılması için çeşitli okuma metinlerinin hazırlanması ihtiyacı duyulmuştur. Eğitim ve öğretimde sıklıkla kullanılan fıkralar Yabancılara Türkçe öğretimi alanında da bu açıdan oldukça işlevsel bir materyal olacaktır. Türk Dil Kurumunun resmî internet sitesinde yer alan Türkçe Sözlük arama motorunda; kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik şeklinde tanımlanan fıkraların tür özellikleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. “Şekil itibariyle küçük mana bakımından hacimli bir tür olan fıkra, yılların süzgecinden süzülerek oluşan halkın ortak estetik beğenisini yansıtır. Merkezinde toplum ve insanın yer aldığı fıkralar gerçek hayatla sıkı bir ilişki içerisindedir.” (Baki & Karakuş, Fıkra Türünün Eğitimdeki Yeri ve Türkçe Ders Kitaplarındaki Kullanılabilirliği, 2014, s. 786). Fıkralar aynı zamanda ilgi çeken ve merak uyandıran bir içeriğe de sahip olduğu için Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında güdüleyici bir materyal olacaktır. Bu sebeple fıkraların Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma metni olarak kullanılmasının fayda sağlayacağı düşünülmüştür.

Türk fıkra geleneği denilince akla ilk gelenlerden birisi şüphesiz ki Nasreddin Hoca fıkralarıdır. Nasreddin Hoca fıkraları Türk kültüründe oldukça önemli bir yere sahiptir. Yüzyıllardır dilden dile aktarılarak mevcudiyetini sürdüren Nasreddin Hoca fıkraları Türk toplumlarından hâlen daha ilgiyle dinlenilmektedir. Yapısal özellikleri, verdiği mesajlar ve Türk kültürünün kıymetli bir örneği olması sebebiyle Nasreddin Hoca fıkraları özellikle Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak okuma metinleri arasında kullanılması gereken son derece önemli bir mirastır. Özellikle Yabancılara Türkçe öğretiminde deyim, atasözü ve kalıp ifadelerin öğretiminde, öğrenilen geçmiş zaman ve geniş zaman çekimlerinin kavratılmasında, kelime hazinesinin geliştirilmesinde Nasreddin Hoca fıkralarının kullanılması oldukça faydalı olacaktır.

Bu bağlamdan yola çıkarak bu araştırmanın konusu, Türk edebiyatında büyük bir yere ve öneme sahip olan Nasreddin Hoca Fıkralarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A2- B1- B2 seviyelerindeki öğrencilere yönelik olarak Avrupa Ortak Bildiri Metni temel alınarak uyarlanmasıdır. Yabancı dil öğretiminde dil öğretiminin yanında hedef dilin kültürünün aktarılması da oldukça önemlidir. Nasreddin Hoca fıkralarının Türk kültürünü yansıtan temel eserlerden biri olması sebebiyle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmüş ve bu doğrultuda seçilen bazı fıkraların Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni göz önünde bulundurularak seviyelere göre uyarlanması gerekli görülmüştür.

1. 2. Araştırmanın Amacı

Dil ve kültür arasında döngüsel bir bağ vardır. Kültür, dil aracılığı ile nesilden nesile ulaşırken; dil, kültür ile şekillenir ve gelişir. Birbirinden ayrı tutulamayacak olan bu iki olgu bir milletin de aynı zamanda hayati organlarıdır. Zira dil ve kültür yaşadıkça o millet yaşamaya devam eder.

Dil ve kültür arasındaki ilişki göz önüne alındığında Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımının ne denli önemli olduğunu görmek mümkündür. Dil kültür ile şekillenir ve anlam bulur. Bir milletin kültürünü öğrenmeden dilini

öğrenmeye çalışmak mümkün değildir. Birey kelimeleri ve kalıp ifadeleri ezberleyebilir ancak bağlamsal olarak tam anlamıyla anlamayı gerçekleştiremez. “Hedef dille ortaya çıkarılmış ürünlerin öğrenci için eksiksiz şekilde anlamlı olması için kültüre gereksinim vardır. Özellikle, öğrenci hedef dilin konuşulduğu coğrafyada yaşıyorsa ve o kültürün insanlarıyla temas hâlindeyse bu gereksinim zorunluluğa yakın bir düzeyde ortaya çıkar.” (Akcaoğlu, 2017, s. 21). Bu sebeple dil öğretimi sırasında öğrenilen dilin kültürünün de öğrenilmesi oldukça mühim bir meseledir. Aksi hâlde kültürel unsurlardan yoksun bir dil öğretimi eksik olacaktır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan materyallerin Türk kültürünü yansıtır düzeyde olması bu açıdan oldukça önemlidir. Dünya genelinde yapılan yabancı dil öğretim uygulamalarına bakıldığında, yabancı dil öğretiminde en çok kullanılan materyalin ders kitapları olduğunu söyleyebiliriz. Ders kitaplarında ya da yardımcı okuma kitaplarında yer alan okuma metinlerinin dört temel dil becerisine birden hitap etmesi bu noktada Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde oldukça önemlidir. Bu metinler aracılığı ile Türk kültürünün tanıtılması ve kültür aktarımının gerçekleşmesi ile mümkündür. Bu sebeple Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan okuma metinlerinin büyük bir titizlikle hazırlanması gerekmektedir.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında seviyelere uygun yardımcı okuma kitaplarının eksikliği sürekli dile getirilen bir problemdir. Bu problemde yola çıkılarak bu araştırmada Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Nasreddin Hoca Fıkralarının A2- B1- B2 düzeyindeki öğrencilere yönelik olarak uyarlanması ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin okuma-anlama becerisinin geliştirilmesi ve onların Türk kültürüne ait bir eseri estetik zevk olarak okuyup anlayabilmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin ortaya koyulan çalışma sonucunda öğrencilerin dil öğretiminin yanında hedef dilin kültürüne de yabancı kalmaması hedeflenmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında oldukça önemli olan yardımcı okuma kitaplarının eksikliği göz önünde bulundurularak bu eksikliğin giderilmesi noktasında alana katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

1. 3. Araştırmanın Önemi

“Yabancı dil öğretiminde materyal kullanımı büyük önem taşır. Yazılı ve görsel materyallerin en önemli niteliği birer kültür taşıyıcısı olmalarıdır. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretimi için kullanılacak materyalin Türk kültürünü yansıtan öğelerle bezeli olması, yabancıların Türkçeyi zevkli ve aynı zamanda kalıcı bir şekilde öğrenmelerine olanak sağlayacak bir biçimde olması gerekir.” (Uçak, 2014, s. 1). Bu noktada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Nasreddin Hoca fıkraları, okuma metni olarak bu ihtiyacı karşılayacak niteliktedir. “Yabancılara Türkçenin öğretiminde Nasrettin Hoca fıkralarının kullanılması, hem öğrencilerdeki öğrenme isteğini artırmakta hem de telaffuz ve kelime hazinesi açısından öğrenene önemli katkılar sunmaktadır.” (Barın E. , 2008, s. 63). Bununla birlikte dil öğretiminde kültür aktarımının önemini de göz önünde bulundurursak Nasreddin Hoca fıkralarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmasının oldukça yararlı olacağını söyleyebiliriz.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yardımcı kitapların eksikliği göz önüne alındığında yapılan çalışma bu eksikliği gidermeye yönelik olarak hazırlanması açısından önemlidir. Dil öğretiminde öğrenilen dilin kültürünü de öğrenmenin sürece olumlu bir etkisi olduğu çıkarımı neticesinde yardımcı kitap olarak Nasreddin Hoca Fıkralarının düzenlenmesi bu noktada çalışmaya bir kat daha önem kazandırmıştır. Türk kültürünün ayrılmaz parçalarından biri olan Nasreddin Hoca Fıkralarının hem iyi bir okuma metni hem de etkili bir kültür hazinesi olduğu göz önüne alındığında Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi sürecine olumlu bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. 4. Varsayımlar (Sayıtlar)

Bu çalışmada Nasreddin Hoca fıkralarının tamamına ulaşıldığı varsayılmıştır. Çalışmada örnekleme oluşturan fıkraların A2, B1 ve B2 seviyesi için uyarlanmaya uygun olduğu varsayılmıştır. Çalışmada A2, B1 ve B2 seviyesindeki öğrencilerin seviyelerine göre dil bilgisi kazanımlarını tamamladıkları varsayılmıştır. Hedef öğrenci grubunun bildiği varsayılan dil bilgisi yapılarına ait tablo ekler kısmında

verilmiştir. Yardımcı okuma kitaplarının sadeleştirilmesi süresince araştırmacının objektif davrandığı ve bilimsel verileri temel alarak çalışmayı hazırladığı varsayılmaktadır.

1. 5. Sınırlılıklar

Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmek için kullanılacak yardımcı okuma kitaplarından Nasreddin Hoca fıkraları, çalışmamızın kapsamını oluşturmaktadır. Bu çalışma Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A2, B1, B2 seviyesindeki öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. Örneklemi oluşturan fıkralar belirlenen ölçütler çerçevesinde incelenmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metni olarak uyarlanacak Nasreddin Hoca fıkralarının seçiminde ve uyarlanmasında kullanılan ölçütlere ekler kısmında yer verilmiştir. Çalışma seçilen 15 farklı Nasreddin Hoca fıkrasıyla sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2. 1. Yabancı Dil Öğretimi

Dil insanın kendisini anlamlandırabilmesi, anlaması ve anlatması için insana verilmiş en kıymetli hazinedir. Dilin insan yaşamındaki yeri ve önemi hiç şüphesiz ki oldukça büyüktür. Tarih boyunca insan gelişen ve geliştiren bir varlık olmuştur. Günümüzde yeryüzünde konuşulan dil sayısının 7000-8000 civarlarında olduğu dile getirilmektedir. Bu sayı göz önüne alındığında insanların ana dili dışında öğrendikleri yahut öğrenmek istedikleri dillerin sayısı oldukça azdır. Bir dilin yabancı dil olarak öğrenilmesinin altında birçok sebep yatmaktadır. İnsanlar hangi coğrafyada yaşarlarsa yaşasınlar imkânlar dâhilinde yolları hep diğer farklı dilleri konuşan insanlarla kesişmiş ve iletişim kurma ihtiyacı duymasına sebep olmuştur. Aradaki farklı dil engeli ise birbirlerinin dillerini öğrenerek ortadan kaldırılmıştır. Günümüzde de halen dil engeli yaşanmakta ve farklı dilleri konuşan insanların birbirini anlayabilme çabası devam etmektedir.

Küreselleşen dünyanın etkisiyle insanlar artık kendi ana dillerinin dışında başka dillere de hâkim olma ihtiyacını hissetmektedir. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte farklı ülkeler, milletler arasındaki mesafe gitgide azalmış, bu durum ise ülkeler ve kişiler arasındaki ekonomik, kültürel, politik vb. paylaşımların artmasına sebebiyet vermiş ve doğal olarak aradaki iletişim engeli yabancı dil öğretimi ihtiyacını daha çok hissettirmiştir. Bu ihtiyacın karşılanması için ise ülkemizde yaygın ve örgün eğitim kurumlarında belirli programlar dâhilinde yabancı dil eğitimi verilmektedir. Bunun yanı sıra ülkemizde aynı zamanda belirli kurumlarca hem yabancılar için hem de Türk soylular için Türkiye Türkçesi öğretimi yapılmaktadır.

Her çalışmanın bir sistemi olduğu gibi yabancı dil öğretiminin de bir sistemi vardır. Yabancı dil öğretiminde esas alınan ilkeler ile kullanılan yöntem ve teknikler bulunmaktadır. Bu ilke, yöntem ve teknikler öğretim sürecinin daha verimli sürdürülmesi anlamında oldukça önemlidir. Fakat bu ilke, yöntem ve tekniklerden söz etmeden önce yabancı dil öğretimi kapsamında karşımıza çıkan bir takım kavramlara değinmek konuyu temellendirmek adına faydalı olacaktır.

Yabancı dil öğretimi temelli bir kavram çalışması yapılacak olursa şüphesiz ki ilk çıkış noktamız ‘dil’ olacaktır. Dil, insan hayatında hayati bir öneme sahip olan insanın en kıymetli hazinesidir. Dil insan ile diğer canlıları birbirinden ayıran en temel olgu, geçmiş ile gelecek arasındaki görünmez bir köprü, insanın kendini anlaması ve anlatması için gerekli en temel araçtır. Dil üzerine birçok tanım yapılmıştır. Ergin (2013, s. 3) dili; insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli bir anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessese olarak tanımlarken Aksan (1998, s. 12) dili; duygu, düşünce ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam itibarıyla ortak öğeler ve kurallar çerçevesinde aktarılmasını sağlayan, çok yönlü ve gelişmiş bir dizge olarak ifade eder.

Dillerin ne zaman ve ne şekilde ortaya çıktığı konusu oldukça tartışmalı ve tam olarak bilinmemektedir. Günümüzde konuşulan dillerin birçoğu gelişmiş bir sisteme sahiptir ancak bu dillerin ilk şekilleri ve en eski diller hakkında elimizde belgeler bulunmamaktadır (Banguoğlu, 2011, s. 11) Doğu hakkında bilgi sahibi olmadığımız dilin şüphesiz ki doğuşundan bugünkü haline gelişi yalnız başına olmamış, bu süreçte dil birçok unsurdan etkilenmiş, birçok unsuru etkilemiştir. Yalnız bu etkilerin incelenmesi dahi çok büyük çalışmalar gerektirirken bu etkilerin odak noktasında olan dilin ehemmiyeti hiç şüphesiz ki tartışılmaz bir noktadadır. Zira toplulukları hayatta tutan ve millet haline gelmesini sağlayan ana unsurlardan biri dildir.

Yabancı dil öğretiminde önem arz eden bir diğer kavramlar ise ‘anadil ve ana dili’ kavramlarıdır. Ana dil; kendisinden başka diller veya lehçeler türemiş olan dil

olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2017). Ana dil ile ana dilini birbirinden ayrı tutmak ve karıştırmamak gerekir. Öyle ki anadil bir ya da birkaç dilin kendisinden oluştuğu dil olarak kabul edilir. Oysa ana dili kavramı isminden de pek kolay anlamlandırabildiğimiz gibi; ananın dili, anadan gelen dil olarak ifade edilebilir. Kapsamlı bir tanım yapmak gerekirse ana dili; en başta anneden, ardından yakın aile çevresinden ardından da ilişkide bulunan yakın çevreden öğrenilen ve insanların bilinçaltına inerek bireyin toplumla güçlü bağlar kurmasını sağlayan dil olarak ifade edilebilir (Aksan, 1975, s. 424). Çocuğun doğumundan itibaren birçok döneminde anne çocuğun etrafındadır. Dolayısıyla çocuk hayata dair her şeyi ilk olarak anneden öğrenir ki dil de bunlardan birisidir. Tanımlar göz önüne alındığında iki ifadenin ne derece birbirinden farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Bireyin anadili dışındaki tüm diller ise yabancı dil olarak adlandırılır. Sülükçü (2011, s. 40) yabancı dil ve yabancı dil öğrenimi kavramlarını şu şekilde açıklamıştır: “İletişim açısından tanımlanacak olursa yabancı dil, nasıl çözüleceği bilinmeyen şifreli iletidir. Yabancı dil öğrenimi ise, anlaşmanın gerçekleşebilmesi için iletinin; nasıl şifrelendiğini öğrenme, şifrelerini çözme ve iletiyi yeniden şifreleme işlemidir.”

Yabancı dil kavramı ile ikinci dil kavramı birbirine karıştırılan ancak aralarında keskin bir ayrımın olduğu ifadelerdir. Durmuş (2013, s. 16) ikinci dil terimi üzerine Richard ve Schmidt’ten şöyle bir aktarmada bulunur: “ Geniş anlamda, kişinin ana dilinden sonra öğrendiği herhangi bir dildir. Bununla birlikte, yabancı dil terimiyle karşıt olarak kullanıldığında, daha dar anlamıyla, belirli bir ülkede veya bölgede, onu kullanan pek çok kişinin birinci dili olmamasına rağmen, temel rol oynayan dili ifade etmektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki göçmenler tarafından İngilizcenin öğrenimi veya Katalonya’daki İspanyolca konuşurları tarafından Katalancanın öğrenimi, ikinci (yabancı değil) dil öğrenimi durumlarıdır; çünkü bu diller, belirtilen toplumlarda hayatı devam ettirebilmek için gereklidir.”

Bu örneklendirmeden yola çıkarsak, peki dil öğretimi nedir? Bu sorunun cevabına geçmeden önce yani dil öğretimi kavramını ele almadan önce kavramın temeline, öğretim olgusuna inmemiz gerekir.

Öğretim, bilinçli ve amaçlı olarak öğrenmeyi sağlama sürecidir. Öğretim öğrenmeye rehberlik etmek yani kılavuzluktur. Güneş (2013a, s. 37) ise öğretim kavramını bir alana özgü bilgi yahut becerilerin öğrencilere aktarılması olarak ifade eder. O halde bu tanımdan yola çıkarak dil öğretimi kavramını dil ile ilgili bilgi ve becerilerin öğrenciye kazandırılması olarak açıklamak mümkündür. Dilin insan hayatındaki yerinin önemine bakacak olursak dil öğretiminin ne denli mühim olduğunu idrak edebiliriz. Öyle ki toplumların birikimlerini, deneyimlerini, kültürlerini nesilden nesile aktarması ancak ve ancak dil ile mümkündür ki bu noktada ise dil öğretimi gerekliliği karşımıza çıkar. Kendi diline hâkim olamayan toplumlar birikimlerini gelecek nesillere daha kolay aktaramadıkları gibi karşılaştıkları problemleri çözüme ulaştırma konusunda da yetersiz kalacaktır. Çünkü dile ne kadar hâkim olunursa düşünce evreni ona paralel olarak gelişecek ve problemlerin tespiti ve çözümü bir o kadar kolaylaşacaktır (Delen, 2016, s. 8).

Bu kapsamda yabancı dil öğretimi; bireye ana dilinin dışında bir başka dilin belli bir plan ve program çerçevesinde öğretilmesidir denebilir. Dilbilimciler yabancı dil öğretimi üzerinde yöntemler geliştirmek için ilk olarak bir çocuğun ana dilini nasıl edindiğini incelemiş ve bu süreçten faydalanarak yabancı dil öğretiminin nasıl işleyeceğini daha kolay çözmeyi amaçlamışlardır. “Yabancı dil öğretiminin ilk olarak ne zaman, nerede ve nasıl başladığına dair kesin bir tarih vermek mümkün olmamaktadır. Yazının olmadığı dönemlerde yabancı bir dil öğrenmek için dili konuşan toplumun içerisinde yaşamak gerektiği öne sürülen görüşler arasında yer almaktadır. Bilinçli olarak yabancı dil öğretimi ise 16. yüzyılın erken dönemlerinde başladığı kayıtlarda bulunmaktadır.” (Demir, 2016, s. 36). Teknoloji ile gelişen Dünya’da yabancı dil öğretimi her geçen gün daha da kıymetlenmekte ve bir mecburiyet, ihtiyaç hâline gelmektedir. Ülkemizde bu ihtiyacın karşılanması adına ilköğretimden başlanarak okullarda yabancı dil öğretimi yapılmaktadır. Bunun yanı sıra okullardaki eğitimi yeterli görmeyenler çeşitli kurslar, interaktif programlar ile bu ihtiyacı karşılamaya çalışmaktadır.

İkinci Dünya Savaşından itibaren siyasi ve ekonomik bir birlik yakalama gayesiyle birçok çalışmalar yürütülmüş Avrupa coğrafyası içerisinde 140 dil konuşulmaktadır (Can, 2014, s. 175) İngilizcenin, dünya genelinde öğrenilmesi neredeyse zorunlu bir dil haline gelmesi ve bu zorunluluğun yanında Amerikan kültürünün etkilerinin diğer kültürleri baskılaması neticesinde birçok ülke kendi kültürünü bu baskılardan koruma adına bir takım çabalara girmiş, bu gelişmeler karşısında ise Avrupa Birliği çözüm olarak gittikçe güçlenen Amerikan ve İngiliz kültürüne karşı diğer dil ve kültürleri korumak adına bir takım politikalar oluşturmuştur (Sülükçü, 2011, s. 42). Bu politikalar ile planlı, programlı, istendik sonuçlar elde edilebilecek bir dil öğretimi hedeflenmiştir. “Dil öğretiminin bir çerçeveye oturtulma ihtiyacı, etkin bir şekilde dil öğretimi yapmayı amaçlayan Avrupalı devletler için de bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Avrupalı devletler, bir birlik oluşturduktan sonra dil öğretimini belirli ölçütlere bağlamak için 1971 yılından itibaren çalışmalarda bulunmuşlardır. Nihayet, 2001 yılında bu çalışmaların sonucu olarak Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnini yayımlamıştır.” (Deniz & Uysal, 2010, s. 242). Bu metin ile Avrupa ülkelerindeki dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmalarını yönlendirmek amacıyla ortak bir çerçeve sunmak amaçlamaktadır. Metin, yabancı dil öğrenenlerin bu dili etkili bir şekilde kullanmak için hangi becerileri, nasıl geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Metinde aynı zamanda yabancı dil öğrenenlerin gösterdikleri gelişimlerin ölçülebilmesini sağlayan dil yeterlilik düzeyleri de tanımlanmıştır. Ortak Çerçeve Metni, hedef, içerik ve yöntemleri ortaya koyarak dersleri, derslerin kapsamını, dil yeterliliğini ölçmede nesnel ölçütler oluşturmayı ve eğitim yöneticilerine, öğretmenlere, eğitici formatörlere, sınav kurullarına vb. birimlere dil öğretim çalışmalarını eşgüdümlü olarak yürütebilmeleri ve öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenerek karşılanabilmesi adına ortak bir zemini oluşturmayı amaçlamaktadır (Kara, 2011, s. 160). Bu amaçla da “dil portfolyosu” hazırlanmıştır. Dil portfolyosu, dil öğrenen bireyin dil öğrenimi üzerine kendisine ait bilgilerin bulunduğu, bölümlerden oluşan kişisel bir dosyadır. Avrupa Dil Gelişim Dosyası olarak da adlandırılmıştır. Sarıbaş (2014, s. 19), bu dosyayı meydana getiren bölümleri ve bu bölümler altında ne tür bilgi ve belgelerin bulunması gerektiğini şu şekilde maddelendirmiştir:

Dil Pasaportu

- Konuştuğu diller ve düzeyi ile ilgili bazı kişisel bilgiler
- Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü'nce geliştirilmiş dil düzeyi göstergeleri (Standart Değerlendirme) bulunur.

Yabancı Dil Özgeçmişi

- Kendini fark etme
- “Yapabilirim” ifadeleri
- Kültürlerarası deneyimler
- Kültürel çeşitlilik yer alır.

Dosya

- Sertifika, diploma, proje örnekleri, makaleler gibi belgeler bulunur.

Sülükçü (2011, s. 46) ise dil pasaportunu; bireyin bildiği dilleri ve bu dillerdeki yeterlilik düzeyini gösteren, ilerleyen dönemde Avrupa içerisinde serbest dolaşım, oturma ve çalışma izni için kullanılabileceği düşünülen pasaport olarak ifade ederken Dil Öğrenim Geçmişi bölümünde kişinin öğrendiği dilleri ne amaçla, nasıl, nerede öğrendiği, ne derecede geliştirdiği, kişinin ziyaret ettiği ülkeleri, yabancı dilde okuduğu kitapları, izlediği filmleri yani genel olarak yabancı dil özgeçmişini ifade eden bilgilerin yer aldığını, Dil Dosyası bölümünün ise kişinin yabancı dil öğrenimi sırasında yaptığı çalışmaların, katıldığı kurs ve seminerlerin, aldığı diplomaların toplandığı bölüm olarak açıklar.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programında ayrıca yabancı dil öğretiminde üç temel seviye belirlenmiş, bu üç temel seviye ise kendi içinde ikiye ayrılmıştır:

Tablo-1: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri

<p>A</p> <p>Temel Kullanıcı</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A1 Giriş • A2 Basamak
<p>B</p> <p>Bağımsız Kullanıcı</p>	<ul style="list-style-type: none"> • B1 Eşik • B2 Üstünlük
<p>C</p> <p>Yetkin Kullanıcı</p>	<ul style="list-style-type: none"> • C1 Yeterlilik • C2 Ustalık

(Aktaran: Sülükçü, 2011, s. 47)

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programında dil seviyelerinin yanı sıra “Dil Seviye Göstergeleri” başlığı altında dil seviyeleri için belirlenen yeterlilik düzeylerini gösteren bir çerçeve çizilmiştir. Seviyelere göre belirlenen yeterlilik ölçekleri şu şekildedir:

Temel Kullanıcı

Tablo-2: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri Göstergeleri – Temel Kullanıcı

TEMEL KULLANICI	
A1	<ul style="list-style-type: none"> • Konuştuğu kişilerin yavaş ve anlaşılır bir şekilde konuşması ve yardıma hazır olması halinde basit düzeyde iletişim kurabilir. • Kendini ya da başkalarını tanıtabilir, bu bağlamda, nerede oturduğu, kimleri tanıdığı, sahip oldukları vb. temel sorular yoluyla iletişim kurabilir. • Somut gereksinimlerini karşılayabilmek adına bilinen, günlük ifadeleri ve çok temel deyimleri anlayabilir ve kullanabilir.
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Basit bir dil kullanarak özgeçmişi ve yakın çevresi hakkında bilgi verebilir ve anlık gereksinimleri karşılayabilir. • Bildiği, alışılmış konularda doğrudan bilgi alışverişinde bulunarak basit düzeyde iletişim kurabilir. • Kişisel, aile, alışveriş, iş ve yakın çevre ile ilgili konularda çok sık kullanılan temel deyimleri ve cümleleri anlayabilir.

(Aktaran: Sülükçü, 2011, s. 48)

Bağımsız Kullanıcı

Tablo-3: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri Göstergeleri – Bağımsız Kullanıcı

BAĞIMSIZ KULLANICI	
B1	<ul style="list-style-type: none"> Yaşadığı olayları ve deneyimlerini aktarabilir; düşlerinden, umutlarından ve isteklerinden söz edebilir, görüşlerini ve planlarını kısaca nedenleriyle ortaya koyabilir. Kişisel ilgi alanları doğrultusunda ya da bildiği konularda, basit, ancak fikirler arası bağlantıların oluşturulmuş olduğu metinler yoluyla kendini ifade edebilir. Seyahatlerde, dilin konuşulduğu yerlerde karşılaşılabilecek çoğu durumların üstesinden gelebilir. Günlük yaşamda, işte ya da okulda, sık karşılaştığı ve tanıdık olduğu konulara dayalı yazılı ve sözlü ifadeleri ana hatlarıyla anlayabilir.
B2	<ul style="list-style-type: none"> Farklı konularda, ayrıntılı ve anlaşılır bir şekilde kendini ifade edebilir ve bir konunun olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyarak kendi bakış açısını yansıtabilir. Çok zorlanmadan, belli ölçüde doğal ve akıcı bir dil kullanarak anadilde konuşan birisiyle iletişim kurabilir. Soyut ve somut konulara dayalı karmaşık metinlerin ana fikrini anlayabilir, kendi uzmanlık alanı olan konularda teknik tartışmalar yürütebilir.

(Aktaran: Sülükçü, 2011, s. 49)

Yetkin Kullanıcı

Tablo-4: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyeleri Göstergeleri – Yetkin Kullanıcı

YETKİN KULLANICI	
C1	<ul style="list-style-type: none"> • Karmaşık konularda, bağlantıların ve ilişkilerin açıkça ortaya konduğu, iyi yapılandırılmış, ayrıntılar içeren metinler yoluyla kendini akıcı bir şekilde ifade edebilir. • Dili akademik ve mesleki amaçlar için ve günlük yaşamda esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. • Gereksinim duyduğu ifadeleri fazla zorlanmadan bularak kendini doğal ve akıcı bir şekilde ifade edebilir. Farklı yapıya sahip uzun ve karmaşık metinleri anlayabilir ve bu metinlerdeki dolaylı anlatımları ve imaları fark edebilir.
C2	<ul style="list-style-type: none"> • Akıcı bir dil kullanarak kendini tam anlamıyla ifade edebilir. Karmaşık durumlarda bile kendini ifade ederken ince anlam farklarından yararlanabilir. • Farklı yazılı ya da sözlü kaynaklardan edindiği bilgiyi özetleyebilir, bu kaynaklara dayalı olarak bir tartışmayı yapılandırabilir, akıcı ve doğal bir anlatım ile sunabilir. • Duyduğu ve okuduğu her şeyi kolayca anlayabilir.

(Aktaran: Sülükçü, 2011, s. 50)

Programda ayrıca dil öğretimi gören bireyin anlama, konuşma ve yazma ana başlıkları altında beş farklı beceriyi içine alarak seviyesine göre hangi davranışları sergilemesi gerektiğini belirten bir ölçek bulunmaktadır. “Kendini Değerlendirme Çizelgesi” olarak da ifade edilen ölçekte seviyeler, bu seviyelere göre uygun görülen ve sergilenmesi beklenen davranışlar aşağıda tablo halinde sunulmuştur:

Tablo-5: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Yeterlilik Seviyeleri Kendini Değerlendirme Çizelgesi (Anlama)

Kendini Değerlendirme Çizelgesi	ANLAMA	
	DİNLEME	OKUMA
A1	Benimle, ailemle ve yakın çevremle ilgili tanıdık sözcükleri ve çok temel kalıpları, yavaş ve net konuşulduğunda anlayabilirim.	Katalog, duyuru ya da afiş gibi yazılı metinlerdeki bildik adları, sözcükleri ve çok basit tümceleri anlayabilirim.
A2	Beni doğrudan ilgilendiren konularla ilişkili kalıpları ve çok sık kullanılan sözcükleri anlayabilirim. (Örneğin; En temel kişisel ve ailevi bilgiler, alışveriş, yerel çevre, meslek). Kısa, net, basit ileti ve duyurulardaki temel düşünceyi kavrayabilirim.	Kısa ve basit metinleri okuyabilirim. İlanlar, kullanım kılavuzları, mönüler ve zaman çizelgeleri gibi basit günlük metinlerdeki genel bilgileri kavrayabilir ve kısa kişisel mektupları anlayabilirim.
B1	İş, okul, boş zaman vb. ortamlarda sürekli karşılaşılan bildik konulardaki net, standart konuşmanın ana hatlarını anlayabilirim. Güncel olaylar ya da kişisel ilgi alanıma giren konularla ilgili radyo ve televizyon programlarının çoğunun ana hatlarını yavaş ve net olduğunda anlayabilirim.	Meslekle ilgili ya da günlük dilde en sık kullanılan sözcükleri içeren metinleri anlayabilirim. Kişisel mektuplarda belirtilen olay, duygu ve dilekleri anlayabilirim.
B2	Güncel bir konu olması koşuluyla uzun konuşma ve sunumları anlayabilir, karmaşık tümcelerle yapılan tartışmaları takip edebilirim. Televizyon haberlerini ve güncel olaylara ilişkin programların çoğunu anlayabilirim. Standart dilin kullanıldığı filmlerin çoğunu anlayabilirim.	Yazarların belirli tutum ya da görüşü benimsedikleri, güncel sorunlarla ilgili makaleleri ve raporları okuyabilirim. Çağdaş edebi düzyazıyı anlayabilirim.
C1	Açıkça yapılandırılmamış ve ilişkiler açıkça belirtilmemiş sadece ima edilmiş olsa bile uzun konuşmaları anlayabilirim. Televizyon programlarını ve filmleri fazla zorluk çekmeden anlayabilirim.	Üslup farklılıklarını da ayırt ederek uzun ve karmaşık, somut ya da edebi metinleri okuyabilir, ilgi alanıyla alakalı olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.
C2	İster canlı ister yayın ortamında olsun, hiçbir konuşma türünü anlamakta zorluk çekmem. Sadece normal anadili konuşma hızında ise, aksana alışabilmem için biraz zamana ihtiyacım olabilir.	Kullanım kılavuzları, uzmanlık alanına yönelik makaleler ve yazınsal yapıtlar gibi soyut, yapısal ve dil bilgisel açıdan karmaşık hemen hemen tüm metin türlerini kolaylıkla okuyabilir ve anlayabilirim.

(Aktaran: Sülükçü, 2011, s. 52)

Tablo-6: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Yeterlilik Seviyeleri Kendini Değerlendirme Çizelgesi (Konuşma)

Kendini Değerlendirme Çizelgesi	KONUŞMA	
	KARŞILIKLI KONUŞMA	SÖZLÜ ANLATIM
A1	Karşımdaki kişinin söylediklerini daha yavaş bir konuşma hızında yinelemesi ve söylemek istediklerimi oluşturmada bana yardımcı olması koşuluyla, basit yoldan iletişim kurabilirim. O anki gereksinime ya da çok bildik konulara ilişkin alanlarda basit sorular sorabilir ve cevap verebilirim.	Yaşadığım yeri ve tanıdığım insanları betimlemek için basit kalıpları ve tümceleri kullanabilirim.
A2	Bildik konular ve faaliyetler hakkında doğrudan bilgi alışverişini gerektiren basit ve alışılmış işlerde iletişim kurabilirim. Genellikle konuşmayı sürdürülecek kadar anlamasam da kısa sohbetlere katılabilirim.	Basit bir dille ailemi ve diğer insanları, yaşam koşullarımı, eğitim geçmişimi ve son işimi betimlemek için bir dizi kalıp ve tümceyi kullanabilirim.
B1	Dilin konuşulduğu ülkede seyahat ederken ortaya çıkabilecek birçok durumla başa çıkabilirim. Bildik ilgi alanıma giren ya da günlük yaşamla ilgili (Örneğin; aile, hobi, iş, yolculuk ve güncel olaylar gibi) konularda hazırlık yapmadan konuşmalara katılabilirim.	Deneyimlerimi, hayallerimi, umutlarımı, isteklerimi ve olayları betimlemek için çeşitli kalıpları yalnız bir yoldan birbirine bağlayabilirim. Düşünce ve planlara ilişkin açıklamaları ve nedenleri kısaca sıralayabilirim. Bir öyküyü anlatabilirim, bir kitap ya da filmin konusunu aktarabilirim ve izlenimlerimi belirtebilirim.
B2	Öğrendiğim dili anadili olarak konuşan kişilerle anlaşmayı mümkün kılacak bir akıcılık ve doğallıkla iletişim kurabilirim. Bildik konulardaki tartışmalarda, kendi görüşlerimi açıklayıp destekleyerek etkin bir rol oynayabilirim.	İlgi alanıma giren çeşitli konularda açık ve ayrıntılı bilgi verebilirim. Çeşitli seçeneklerin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyarak bir konu hakkında görüş bildirebilirim.
C1	Kullanacağım sözcükleri çok fazla aramaksızın, kendimi akıcı ve doğal bir biçimde ifade edebilirim. Dili, toplumsal ve mesleki amaçlar için esnek ve etkili bir şekilde kullanabilirim. Düşünce ve fikirlerimi açık bir ifadeyle dile getirebilir ve karşımdakilerin konuşmalarıyla ilişkilendirebilirim.	Karmaşık konuları, alt temalarla bütünleştirerek, açık ve ayrıntılı bir biçimde betimleyebilir, belirli bakış açıları geliştirip uygun bir sonuçla konuşmamı tamamlayabilirim.
C2	Hiç zorlanmadan her türlü konuşma ya da tartışmaya katılabilir; deyimler ve konuşma diline ait ifadeleri anlayabilirim. Kendimi akıcı bir şekilde ifade edebilir, anlamdaki ince ayrıntıları kesin ve doğru bir biçimde vurgulayabilirim. Bir sorunla karşılaşırsam, geriye dönüp, karşımdaki insanların fark etmelerine fırsat vermeyecek bir ustalıkla ifadelerimi yeniden yapılandırabilirim.	Her konuda bağlama uygun bir üslupla ve dinleyenin önemli noktaları ayırt edip anımsamasına yardımcı olacak şekilde konuşmamı etkili ve mantıksal bir şekilde yapılandırabilir, açık, akıcı bir betimleme ya da karşıt görüş sunabilirim.

(Aktaran: Sülükçü, 2011, s. 53-54)

Tablo-7: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Yeterlilik Seviyeleri Kendini Değerlendirme Çizelgesi (Yazma)

Kendini Değerlendirme Çizelgesi	YAZMA
	YAZILI ANLATIM
A1	Kısa ve basit tümcelerle kartpostal yazabilirim. Örneğin; Tatil kartpostalıyla selam göndermek gibi. Kişisel bilgi içeren formları doldurabilirim Örneğin: Otel kayıt formuna isim, uyruk ve adres yazmak gibi.
A2	Kısa, basit notlar ve iletiler yazabilirim. Teşekkür mektubu gibi çok kısa kişisel mektupları yazabilirim.
B1	Bildik ya da ilgi alanıma giren konularla bağlantılı bir metin yazabilirim. Deneyim ve izlenimlerimi betimleyen kişisel mektuplar yazabilirim.
B2	İlgi alanıma giren çok çeşitli konularda anlaşılır, ayrıntılı metinler yazabilirim. Belirli bir bakış açısına destek vererek ya da karşı çıkarak bilgi sunan ve nedenleri süren bir kompozisyon ya da rapor yazabilirim. Olayların ve deneyimlerin benim için taşıdıkları önemi ön plana çıkaran mektuplar yazabilirim.
C1	Görüşlerimi ayrıntılı bir biçimde, açık ve iyi yapılandırılmış metinlerle ifade edebilirim. Bir mektup, kompozisyon ya da rapor yazabilirim. Önemli olduğunu düşündüğüm konuları ön plana çıkararak karmaşık konularda yazabilirim. Hedef belirlediğim okuyucu kitlesine uygun bir üslup seçebilirim.
C2	Uygun bir üslup açık, akıcı metinler yazabilirim. Okuyucunun önemli noktaları ayırt edip anımsamasına yardımcı olacak etkili, mantıksal bir yapılandırma ile bir durum ortaya koyan karmaşık mektuplar, raporlar ya da makaleler yazabilirim. Meslekî ya da edebî yapıt özetleri ve eleştirileri yazabilirim.

(Aktaran: Sülükçü, 2011, s. 55)

2. 2. Yabancı Dil Öğretiminde İlke Yöntem ve Teknikler

Durmuş (2013), dil öğretiminde ilkeleri; öğretim süreci boyunca uyulması halinde hedeflenen amaçların gerçekleşmesini sağlayan öğretim süreci unsurları üzerine ortaya sürülmüş nitelikli fikirler olarak ifade ederken, yöntem teriminin hangi anlamı karşılamak üzere kullanıldığının önemli bir fark yarattığına dikkat çekerek yöntemi; dil öğrenmeye dair kuramsal görüşlerin, hedef dilin öğretimi sırasında nasıl uygulama planına dönüşeceğini anlatan fikirler olarak açıklar. Durmuş (2013)'a göre teknik ise bu uygulama planlarındaki kazanımları gerçekleştirmek amacıyla kullanılan etkinliklerdir. Yaylı ve Yaylı (2014, s. 7) ise dil öğretiminde yöntemi; bir ya da birden fazla yaklaşıma dayanarak ortaya çıkan, dilin nasıl öğretilmesi gerektiğini ortaya koyan süreçler kümesi olarak, teknik kavramını da bir sınıf içi uygulaması ya da etkinliği olarak tanımlar.

Bu tanımlardan yola çıkarak ‘Yabancı Dil Öğretim İlkeleri’ başlığı altında dil öğretimi boyunca hedeflenen başarıya ulaşmak ve etkili bir dil öğretimi yapmak adına uyulması gereken kuralları, ‘Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri’ başlığı altında dil öğretimi planının nasıl olması gerektiğini belirten fikirleri ve ‘Yabancı Dil Öğretim Teknikleri’ başlığı altında ise dil öğretim sürecinde etkili bir öğretim yapmaya yardımcı olacak etkinlikleri ortaya koymaya çalışacağız.

2. 2. 1. Yabancı Dil Öğretim İlkeleri

Yabancı dil öğretiminde esas alınan ilkeler hususunda net bir ayırım ya da sıralama yoktur. Bu hususta dilbilimciler kendilerine göre bir çerçeve çizmiştir. Temelde hemen hemen bu çerçeveler aynı odak noktasına dayanmakta olsa dahi arada bazı ayrımlar vardır. Ellis'ten aktaran Durmuş (2013, s. 26) yabancı dil öğretim ilkelerini aşağıdaki şekilde maddeler halinde sunmuştur:

1. Öğretimde, öğrencilerin hedef dilde hem kalıplaşmış ifadeler hem de kurullarla ilgili yeterlilikler bakımından geliştiğinden emin olunmalıdır.
2. Öğretimde, öğrencilerin anlam üzerine odaklandığından emin olunmalıdır.

3. Öğretimde, öğrencilerin ayrıca biçim üzerine de odaklandığından emin olunmalıdır.
4. Öğretimde; yüzeydeki açık anlamları da ihmal etmeden, öğrencilerle üstü kapalı, derin anlamların gelişimine odaklanıldığından emin olunmalıdır.
5. Öğretimde, öğrencilerin müfredata dâhil edildiğinden emin olunmalıdır.
6. Başarılı bir dil öğretim süreci, ayrıca, dilsel çıktıya (öğrencinin hedef dil kullanımlarına, output) uygun ortamlar, fırsatlar tanınmalıdır.
7. Başarılı bir dil öğretim süreci, kapsamlı bir şekilde ikinci/yabancı dil girdisi (öğrenciye sunulan dil malzemesi, input) içermelidir.
8. İkinci/yabancı dilde etkileşim için uygun ortamlar, fırsatlar sunmak, hedef dil kullanımında yeterlilikleri sağlamak için çok önemlidir.
9. Öğretimde, öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmalıdır.
10. Öğrencilerin ikinci/yabancı dilde yeterliliklerinin değerlendirilmesinde, hem serbest hem de kontrollü üretim yoklanmalıdır.

Bu maddelendirmenin dışında başka kaynaklardan [(Barın, 1992), (Barın, 2004), (Demir, 2010), (Durmuş, 2013), (Gedik, 2009), (İnce, 2013), (Şengör, 2010), (Şimşek, 2011)] faydalanılarak, yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gerektiğini düşündüğümüz ilkeleri, kendi görüşlerimiz dâhilinde sunmaya çalışırsak aşağıdaki gibi bir maddelendirme yapabiliriz:

1. Dört temel beceri hazırlanan dil öğretim programına eşit bir şekilde dağıtılmalı, becerilerin birbirini destekleyecek ve geliştirecek nitelikte verilmesine dikkat edilmelidir.
2. Dil öğretimine dinleme ve konuşma becerilerini geliştirme ile başlanmalı ardından okuma ve yazma becerileri ile öğretim desteklenerek süreç dengeli bir biçimde yürütülmelidir.
3. Dilbilgisinin bir beceri olmadığı, dil öğretiminde temel amacın dil becerilerine sahip bireyler yetiştirmek olduğu bilinciyle dilbilgisi kuralları ezberletilmeye çalışılmamalı, dört temel becerisi ile birlikte sezdirme yoluyla sunulmalı fakat bu uygulanırken de dilin kurallarının bilinmesinin dil öğretiminde önemli olduğu hususu da gözden çıkarılmamalıdır.

4. Dil ve kültür bağının önemi göz önünde bulundurularak etkili bir dil öğretimi için hedef dilin kültürü de öğretilmelidir.
5. Öğrencilerin derse hazırbulunuşlukları göz önüne alınarak dersler hazırlanmalı, her ders öğrenciler güdülenmeli ve cesaretlendirilmelidir.
6. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalı ve bununla beraber her öğrenciye eşit düzeyde fırsatlar verilmelidir.
7. Dilin ne amaçla, nerede ve ne zaman kullanılacağı önceden bilinmeli ve ona göre uygun bir yöntem seçilmelidir.
8. Bilgi öğrencilere kolaydan zora, basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta olacak biçimde sunulmalıdır.
9. Her basamak için ayrı bir planlama yapılmalı, hedeflenen kazanıma göre ideal öğretim hızı belirlenmelidir.
10. Dersi planlarken derse çeşitlilik getirilmeye çalışılmalı, monotonluktan kaçınılmalıdır.
11. Bir defada tek bir yapı sunularak, aşamalı öğretim ile tek bir dilsel girdiye odaklanılmalıdır.
12. Yeni bir yapıyı sunmadan önce örnekler verilmeli, öğrenciler ile birlikte örnekler üzerine bir değerlendirme yapıp kurallar çıkartılmalıdır.
13. Öğrencilerin öğrenilen dilin seslerini en iyi şekilde çıkarmalarına özen gösterilmeli, temel cümle kalıplarını öğrenmesi ve ezberlemesi sağlanmalıdır.
14. Dil öğretiminde tekrarın önemi öğrencilere açıklanmalı ve öğrencilere bol bol tekrar yapmaları hususunda fırsatlar sunulmalıdır.
15. Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle öğretilmesine dikkat edilmeli, öğrencilerin eski bilgiler ile yeni bilgiler arasında bağlantı kurları sağlanmalıdır.
16. Öğrencilerin sınıfta olabildiğince fazla konuşma yapmalarına olanak sağlanmalıdır.
17. Başlangıç düzeyinde öğrenci hataları anında düzeltilmelidir.
18. Anadil ile hedef dil arasındaki benzerlikler ile ayrılıklar mümkünse gözden geçirilmeli, dil öğretiminde iki dil arasındaki benzerliklerden faydalanılmalıdır.

19. Öğrencilerin ana dilleri ancak ve ancak zorunlu durumlarda kullanılmalı, amacın hedef dili geliştirmek olduğu asla unutulmamalıdır.
20. Dil öğretiminde kullanılan etkinlikler, sınıf içi uygulamalar sosyal gerçekliklere uygun, gerçek dünyada kullanılabilir nitelikte olmalıdır.
21. Öğretim; materyal, zaman ve maliyet açısından olabildiğince ekonomik hale getirilmelidir.
22. Sunulan bilgilerin ve dilsel girdilerin kalıcı hale getirilebilmesi için olabildiğince çok duyu organına hitap edilmeli ve görsel, işitsel araçlardan mümkün olduğunca çok yararlanılmalıdır.
23. Öğretim sürecinde teknolojinin sunduğu fırsatlar göz önünde bulundurulmalı ve bu fırsatlardan olabildiğince istifade edilmelidir.
24. Ders ortamının eğlenceli, ilgi çekici ve yaratıcı olmasına özen gösterilmeli, öğrencinin öğrenme isteğini arttırıcı, öğrenci merkezli bir öğretim yapılmaya çalışılmalıdır.
25. Öğrencilere sorumluluk verilmeli, öğrendiklerini kullanabilme fırsatı sunulmalıdır.
26. Ölçme ve değerlendirme dil öğretiminin her aşamasında gerçekleştirilmeli, doğal metotlar ile zaman zaman yapılacak testler ve sınavlar ile öğrencilerin daha kontrollü olmaları ve kendilerine güven duymaları sağlanmalıdır.
27. Değerlendirme yapılırken öğretilenler sorulmalı, öğretilmeyen konularla ilgili sorular sorulmamalıdır. Değerlendirme sırasında pekiştiriciler sunularak öğrenci desteklenmeli, öğrencinin çabası takdir edilmelidir.

Yabancı dil öğretiminde bu ilkeleri dikkate almak, uymak dil öğretim sürecinin daha verimli olması adına oldukça önemlidir. Yukarıda verilen bu ilkeler hem öğretim sürecini düzenlemeye hem de öğreticinin daha az problemle karşılaşmasına yardımcı olacaktır. Söz konusu bu ilkeler öğreticinin sınıfa ve derse hâkimiyetinin artmasına pozitif bir etki sağlarken derslerin daha sistemli bir şekilde yürütülmesi ve sürecin çeşitli olumsuzluklardan en az şekilde etkilenmesine fayda sağlayacaktır.

2. 2. 2. Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri

Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler hususunda bir inceleme yapıldığında esasen ana bir çerçevenin olduğunu ancak konuyu ele alan dilbilimciler tarafından da kaynaklı olarak bu yöntemlerin bazı ufak farklılıklar ile açıklandığını görülmektedir. Bu hususta yabancı dil öğretimi yöntemlerinin ele alındığı, incelendiği bazı çalışmalara bakmak ve bu çalışmaların yöntemleri ne şekilde sunduğunu belirtmek faydalı olacaktır.

Güneş “Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar” (2011) başlıklı makalesinde direk olarak yabancı dil öğretim yöntemlerini işaret etmese dahi buna yakın bir çerçeve çizmiştir. Güneş’in yapmış olduğu sınıflandırma şu şekildedir:

1. Geleneksel Yaklaşım ve Yöntemler
  - Dil Bilgisi Yaklaşımı
  - Kelime Yaklaşımı
  - Kültür Yaklaşımı
  - Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi
  - Doğal Yöntem
  - Doğrudan Öğretim Yöntemi
  - Aktif Yöntem

2. Davranışçı Yaklaşım ve Yöntemler
  - İşitsel-Sözel Yöntem
  - Görsel-İşitsel Yöntem

3. Bilişsel Dil Öğretim Yaklaşım ve Yöntemleri
  - İletişimsel Yaklaşım
  - Kavramsal-İşlevsel Yaklaşımlar

4. Yapılandırıcı Dil Öğretim Yaklaşım ve Yöntemleri

- Beceri Yaklaşımı
- Etkinlik Yaklaşımı

Sülükçü (2011) ise yabancı dil öğretim yöntemlerini aşağıdaki başlıklar halinde ele almıştır:

1. Okuma Yöntemi
2. Dil Bilgisi Yöntemi
3. Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi
4. Tan-Gau Yöntemi
5. Topyekûn Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response Method)
6. Yeni Yöntem
7. Sauveur-Heness Yöntemi
8. Tabii Yöntem
9. Berlitz Yöntemi
10. Sözlü Yöntem
11. Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio-Lingual Method)
12. Ses Bilimi Yöntemi (The Phonetic Method / Reform Method / Oral Method)
13. Ruh Bilimi Yöntemi
14. Durumsal/Bağlamsal Yöntem
15. Vaka/Sorun Yöntemi (The Case Method)
16. Danışmanlı Dil Öğrenme Yöntemi
17. Tiyatro Yöntemi
18. Crediff-St. Cloud veya İşitme Görme Yöntemi
19. Tv-Video Cihazı- Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemleri
20. De Sauzé Yöntemi
21. Seçmeci (Eclectic/Derleyici) Yöntem
22. Dolaysız Yöntem (Direct Method)
23. İki Dilli Yöntem
24. Jacotot Yöntemi
25. Özümleme Yöntemi

26. Kalıp (Örgü) Alıştırması
27. Diziler Yöntemi
28. Birim Yöntemi
29. Uygulama–Teori Yöntemi
30. Telkin Yöntemi
31. Çeviri Yöntemi
32. Akılcı Yöntem
33. Kaynak Kişiyile Alıştırma Yöntemi
34. Ešteşler Yöntemi
35. GÜdümlü Dil Yöntemi
36. Sessiz Yol (Samut) Yöntemi
37. Doğal Yöntem
38. Kavramsal-Şifreleme Yaklaşımı veya Bilişsel Yöntem
39. İletişimci Yöntem
40. Hipnozlu Yöntem

Doğan (2011) ise yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemleri aşağıdaki gibi ele alır:

1. Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi
2. Direkt Yöntem
3. İşitsel-Dilsel Yöntem
4. Bilişsel Yöntem
5. Telkin Yöntemi
6. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi
7. Sessiz Yol Yöntemi
8. İletişimci Yöntem
9. Seçmecî Yöntem (Eclectic Method)

Bu sınıflandırmalar ile birlikte farklı kaynaklardan [(Akdoğan, 2010), (Aslantürk, 2012), (Arslan, 2011), (Bölükbaş, 2013), (Büyükkiz, 2013), (Demir, 2010), (Durmuş, 2013), (Gedik, 2009), (Güneş, 2013), (Melanlıoğlu, 2013), (Şengör, 2010),

(Yaylı & Yaylı, 2014)] da yararlanılarak yabancı dil öğretim yöntemleri hakkında kuramsal bilgiler derlenmiştir.

Dil Bilgisi Yöntemi

Bu yönteme göre dil kurallardan oluşur ve dili öğrenmek için bu kuralları öğrenmek gerekir. İlk olarak dildeki sesler, kelimeler, ekler ve bunların doğru telaffuz edilmesi öğretilir ardından da dil kuralları öğrencilere ezberletilir. Bu yönteme göre dilin kurallarını iyi bilen birey dili çok daha kolay ve iyi öğrenir bu yüzden dil bilgisi öğretimi bu yöntemin temelinde yer alır. Ders kitapları dil bilgisi ağırlıklıdır ve hatta ders adları dahi dil bilgisi konularıyla ifade edilir. Dil bilgisi kuraları belirli bir sıra ile aşamalı olarak öğretilir. Bu yöntemde dilin dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi becerileri ihmal edilmiştir. Yöntem Arapça ve Latince öğretimde kullanılmıştır.

Dil Bilgisi-Çeviri Yöntemi

Dil bilgisi yönteminin biraz gelişmiş hali olarak da ifade edilen bu yöntem Latince öğretiminin etkileri sonucu geliştirilmiş ve uzunca bir süre kullanılarak günümüze kadar gelmiştir. Johann Seidenstücker, Karl Plötz, H. S. Ollendorf ve Johann Meidinger bu yöntemin önde gelen isimlerindedir. Bu yöntemde ilk olarak dilin dilbilgisi kuralları öğretilir ve çeviri alıştırmaları ile dil öğretimi pekiştirilir. Okuma ve yazma becerileri odağında geliştirilen bu yöntemde tümünden gelimci bir yol izlenir. Sözcük öğretiminin büyük önem taşıdığı dil bilgisi-çeviri yönteminde sözcükler listeler halinde yazılarak öğretilir ve sözcük öğretimi metinle sınırlıdır. Bu yöntemde hedef doğru çeviriler yapmak olduğu için dil öğretimi hedef dil ile değil öğrencilerin anadilinde yapılır.

Dil bilgisi-çeviri yöntemi 19. ve 20. yüzyıllarda Almanya ve İngiltere’de yabancı dil öğretimde kullanılmış ve buradan Avrupa ülkelerine yayılmıştır. 20.

yüzyılda üzerine birçok tartışmanın yapıldığı yöntem 1950’li yıllara kadar Türkiye’de de yabancı dil öğretiminde yoğun bir şekilde kullanılmıştır.

Doğal Yöntem

19. yüzyılda F. Gouin’in dil bilgisi-çeviri yöntemine karşılık geliştirdiği yöntemdir. Bu yönteme göre dil öğrenme ihtiyacı, insanların diğer insanlarla iletişim kurma ihtiyacından doğmaktadır. Bu nedenle günlük hayatta kullanılan dilin öğrenilmesi, dil bilgisi kurallarını ezberlemekten daha elzendir. Dil öğretiminde bir çocuğun ana dilini öğrenme süreci göz önüne alınarak buna benzer doğal bir süreç takip edilmesi yöntemin temelini oluşturur. Hedef dilin konuşulduğu ortamda, birebir etkileşim içinde dilin öğrenilebileceği savunulur. Dil öğretiminde dinleme ve taklit ederek konuşma ön plandadır. Bu yöntem yetişkinleri çocuklarla bir tutması ve okullarda uygulanabilirliğinin kısıtlı olması sebebiyle eleştirilmektedir.

Dolaysız Yöntem

Dolaysız yöntemde dilin doğal ortamda, birebir etkileşim içinde öğrenileceği savunulmaktadır. Öğretmen merkezli bu yöntemde öğretmen çeviri yapmaz, ana dili kullanmaz; bunun yerine gösterir. Bu yöntemde önemli olan dili iletişimsel olarak kullanmaktır ki bu nedenle sözlü anlatım ön plandadır. Dil bilgisi öğretiminde ise tümevarım yöntemi kullanılır. Örnekler ile konu anlaşılır hale getirilir ve kuralı öğrencinin kendisinin oluşturması sağlanır, kural direk olarak ezbere sunulmaz. Bu yöntemde öğrencinin aktif katılımı oldukça önemlidir. Öğrencinin hedef dil ile düşünmeyi öğrenmesi sağlanmaya çalışılır. Çünkü ancak bu şekilde dil bilgisi kurallarının farkına varılabileceğine inanılır.

Seçmeci Yöntem

Seçmeci yöntem ya da başka bir tabirle seçmeli yöntemde, bilinen yöntemlerin öğretim amacına en uygun olan yanları seçilir, bu yöntemlerin birbirleriyle bir bütün oluşturması sağlayarak en üst düzeyde verim almak amaçlanır.

Bu yöntemde dil öğretiminin hayata dönük olması istenilir ve mekanik tekrarlar yerine iletişim kurmayı destekleyici alıştırmalara ağırlık verilir. Okuma ve yazma becerilerinin hemen geliştirilmesi istenilir. Dil öğretimi sırasında öğrencilerde dili öğrenme arzusu sıcak tutulmaya çalışılır, öğretim basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta olacak şekilde aşamalı olarak planlanır ve öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar daima göz önünde bulundurulur. Bu yöntemin istenilen yararı sağlanması için öğretmenin sınıfı hakkında geniş ve net bilgilere sahip olması gerekir aksi takdirde uygun öğretime uygun doğru yöntem ya da yöntemler tayin edilemez ve istenilen öğretim süreci sağlanamaz.

İşitsel-Dilsel Yöntem

Bu yöntem, davranışçı psikologlar ve yapısalcı dilbilimcilerin görüşleri ile şekillenmiştir. Yapısalcı dilbilimcilere göre dilin doğal öğrenimi dinleme dile başlar, arkasından diğer beceriler gelişir. İşitsel-dilsel yöntem de temelde bu anlayışı esas alır. Bu nedenle dil öğretiminde söyleneni tekrar etmek ve ezberlenen cümle yapılarına benzer yapılarda cümleler kurmayı öğrenmek esastır. Aynı zamanda dil öğretiminde tekrarlara, alıştırmalara ve pekiştireçlere sıklıkla yer verilerek, dil öğreniminin alışkanlık haline getirilmesi sağlanmaya çalışılır. 2. Dünya Savaşı sırasında Amerikalı askerlerin şartlar gereği yabancı dil öğrenmesi bir zorunluluk halini alınca bu yöntem geliştirilmiştir. Yöntem esasında hedef dildeki belirli kalıpların ve yapıların ezberletilmesine dayanır. Bu yöntemde başarı sağlanması için hedef dilin sürekli olarak tekrar edilmesi ve günlük hayatta kullanılması gerekmektedir. Çünkü bu yönetime göre dil öğrenmenin esas amacı iletişim kurabilmektir. Örneklemenin çok önemli olduğuna inanılan işitsel-dilsel yöntemde dil öğretimi sırasında ilk olarak yapıya örneklenir akabinde de bunların alıştırılması ve tekrarı yapılarak dil bilgisi öğretimi tümevarım yoluyla gerçekleştirilir.

Görsel-İşitsel Yöntem

Bu yöntem işitsel-dilsel yönetime görsellerin eklenmesiyle oluşturulmuştur. 2. Dünya Savaşı sonrasında İngilizcenin ilgi görmesi ve Fransızcanın ikinci plana

düşmesiyle Fransızcanın diğer ülkelerde yerini koruması ve yaygınlaşması için geliştirilen bu yöntemde sesler ve resimler birlikte kullanılmıştır. Görsel-ışitsel yöntemde dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin öğretimi amaçlanmış, öğretim sürecinde ses ve görüntüye ağırlık verilmiş ve bu durum dilin ses ve görüntünün birleşimi olduğu kabulüne dayandırılmıştır. Bu yöntem dil öğretiminde zihinsel değil mekanik süreçlere ağırlık vermesi, ezbere dayalı olması, öğrencilerin iletişim ihtiyaçlarını karşılayamaması gibi nedenlerle eleştirilmiştir.

İletişimsel Yöntem

Dil öğrenme amacını yazılı ve sözlü iletişimi gerçekleştirmek olarak kabul eden bu yöntem dil bilgisi kurallarını ezberlemekten daha çok doğru bir iletişim kurma becerisi kazandırmayı hedefler. Dolayısıyla dil öğretimi sırasında sözlü ve yazılı iletişim etkinliklerine ağırlık verilir. Öğrenci merkezli bir öğretim anlayışı güdülen bu yöntemde diyalog kurma, grup çalışması, benzetim, problem çözme gibi etkinliklerden öğretim süresince de sıklıkla faydalanılır. Hem ana dilde hem de hedef dilde yeterli donanıma sahip olması beklenen öğretmenin görevi öğrencilere amaçlarına uygun bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmaktır.

Bilişsel Yöntem

Bilişsel yöntemde dilin bir alışkanlık değil zihinsel bir işlem olduğu kabulünden yola çıkılarak dil öğretiminin belli kalıp ve yapıların ezberlenmesiyle değil yeni bilgilerin eski bilgiler vasıtasıyla anlamlandırılması süreci ile gerçekleştirileceği çıkarımında bulunulur. Dolayısıyla bu zihinsel sürecin işleyebilmesi için eski bilgilerin eksiksiz ve doğru kodlanmış olması istenilir. Bu yöntemde dinleme becerisinin geliştirilmesine önem verilir ancak dört temel dil becerisinin geliştirilmesinde bir öncelik sonralık sıralaması yoktur. Dil bilgisi konuları ise tümevarım ve tümdengelim yoluyla öğretilir. Bu yöntemde dil öğretimi sırasında ana dilinin kullanılması ve çeviri yapılmasında bir sakınca görülmez.

Bilişsel yöntemde öğretmen öğrenmeyi kolaylaştırmak ve rehberlik etmek için vardır.

Telkin Yöntemi

Georgi Lozanov tarafından 1960'lı yıllarda psikoloji, yoga ve zen-Budizm tekniklerinin kullanılmasıyla geliştirilen yöntemdir. Dil öğretiminde insancıl yaklaşımları vurgulayan bu yöntem öğrenmede psikolojik engelleri ortadan kaldırmayı hedefler ve dil öğretimi sürecinde resim, drama, müzik gibi güzel sanatlarda yararlanılması gerektiği görüşünü ortaya koyar. Bu yöntemde özellikle müzik öğretim sürecinin merkezindedir. Belirli bir ritimle sunulan müziğin öğrencilerin kavrama problemlerini ve öğretim engellerini ortadan kaldırdığına, mükemmel öğrenmeyi sağladığı savunulmaktadır. Ayrıca sınıfların öğrencilerin rahat ve huzurlu hissetmelerini sağlayacak şekilde tasarlanması çok önemlidir. Bu yöntem ile günde dört saat, haftada altı gün eğitim verilir. 25 gün süren eğitimde ilk zamanlar farklı konulardan oluşan 1200 kelimelik on diyalog kullanılır. Kullanılan bu diyaloglarda ise 150 yeni kelime bulunmaktadır. Telkin yönteminin öğrencinin dil öğretimi sırasında rahatlaması gerektiğine dair görüşleri kabul görürken, yöntemin uygulanabilirliğinin her koşulda mümkün olmaması eleştirilmiştir.

Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi

Psikoloji profesörü James Asher tarafından 1960'lı yıllarda geliştirilen yöntemin temeli öğrencilerin hedef dildeki sözlü talimatları dinleyerek fiziksel tepkiler biçiminde uygulamasına dayanır. Çocuklardaki ana dili edinimi sürecinden yola çıkarak geliştirilen bu yöntemde yabancı dil öğrenen bir yetişkinin başarısı ile ana dili öğrenen bir çocuğun gelişiminin paralel olduğu varsayılmaktadır. Sözlü talimatlara verilen tepkiler ile ilk olarak duyduğunu anlama, ardından da sözlü anlatım becerileri geliştirilmeye çalışılır. Bu yöntem çocuklar ile yetişkinlerin dil edinim süreçlerini bir tuttuğu için eleştirilmiştir.

Sessiz Yol Yöntemi

Caleb Gattegno'nun "The Silent Way" isimli kitabında ileri sürdüğü yabancı dil yöntemidir. Yöntemin diğer yöntemlerden farklı olduğunu, diğer yöntemler gibi öğretime ağırlık vermek yerine öğrenime öncelik tanıdığı düşünülerek geliştirilen bu yöntemde az kelime ile bol tekrar yapmak esastır. Öğretmenin öğrenilecek olan örneği ilk kez bir emir tümcesiyle söylemesinden sonra artık bunun anlaşılması ve kullanılması öğrenciye bırakılır. Bundan sonraki aşamada sessiz kalan, sınıfı el, kol ya da göz işaretleriyle yöneten öğretmen gözlemci pozisyonundadır ve öğrencilerin kendi aralarında konuşarak dili öğrenmelerini, keşfetmelerini izler. Eğer öğretmenin müdahalesi gerekli ise öğretmen sınıftan bir öğrenciymiş gibi derse katılabilir. Bu yöntem ile öğrenciler dili yanlışlarıyla, doğrularıyla öğrenme fırsatı bulur. Samut yöntemi olarak da bilinen bu yöntemde alfabe öğretimi yoktur ve ana dilde tek bir kelimenin dahi söylenmesi yasaktır.

Yeni Yöntem

Hindistan'ın Bengal bölgesinde İngilizce öğretimi hususunda ortaya çıkan olumsuzlukları gidermek adına Micheal West tarafından geliştirilen bu yöntemde dil öğretiminde en gerekli ve önemli olanın okuduğunu anlama yetisi olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle de dil öğretiminde sadece en gerekli olduğu düşünülen kelimelerin öğretilmesine karar verilerek 2000 kelimelik bir sözlük hazırlanmıştır. Bu sözlükte yer alan kelimelerin seçiminde kullanım sıklıkları ve hangi yapılara sahip olduklarına dikkat edilmiş hazırlanan sözlüğe uygun olacak şekilde de dil bilgisi ve alıştırmaları hazırlanmıştır. Üç aşamada uygulanan bu yöntemde ilk olarak 1500 kelimelik okuduğunu anlama becerisini geliştirme ardından kelime sayısının sabit tutulmasıyla beraber diğer becerilerin geliştirilmesini sağlama son olarak da amaca uygun bir biçimde hızlı ve inceleyici okuma türlerinin öğretilmesi hedeflenmiştir.

Göreve Dayalı Öğrenme Yöntemi

İletişimsel yöntem göz önünde bulundurularak geliştirilen bu yöntemde, dil öğretiminin planlanması ve gerçekleştirilmesinde ana unsur olarak görev ya da eylem adı verilen birimlerin kullanılması öngörülür. Bu yöntemin ilk uygulayıcısı Prabhu'dur. Prabhu, Güney Hindistan'daki bir ilkokulda uyguladığı bu yönteme göre öğrencilerin kullandıkları dilden daha evvel istenilen görevlere odaklanmalarının başarı sağlayacağına inanmaktadır. Bu yöntemde öğrenciler öğrencilerin kendilerine verilen görevleri etkileşimli bir şekilde yerine getirerek dili öğrenmeleri hedeflenir. Dilin iletişimde bir amaç değil araç olduğu görüşünün benimsendiği bu yöntemde dil, günlük hayattaki gibi anlamlı bir bütün içerisinde öğretilmeye çalışılır. Burada öğrencilere verilen görevler, olduğu gibi hayatı yansıtan, gerçek hayatta karşılaşılması mümkün durumlardan seçilir ve bu görevler belli bir zorluk aşamasına göre sıralanarak, öğrencinin seviyesine uygun olacak şekilde verilir. Görev temelli öğretim yöntemi, sonuç odaklı, öğrenme ve öğrenci merkezli, anlam ve yapıyı birleştirerek öğreten bir yöntemdir. Bu yöntem geleneksel yöntemlerden farklı olarak dilin parçalar halinde değil bir bütün halinde öğretilmesini hedefler. Yöntemde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri bir bütün halinde yer alır ve öğrencilerin verilen görevleri yerine getirirken bu becerilerin tümünü kullanmalarını sağlanmaya çalışılır.

Grupla/ Danışmanlı Dil Öğrenme Yöntemi

Öğrencilerin dil öğrenme sürecinde yaşadıkları hata yapma kaygısı ve bu kaygı neticesinde kendilerini iyi ifade edememeleri sebebiyle geliştirilmiş olan grupla dil öğrenme yöntemi Charles A. Curren tarafından ortaya konulmuştur. Bu yöntem dil öğrenim ve öğretim sürecini, danışan-danışman ilişkisi üzerine yapılandırarak beş aşama halinde süreci yürütür. İlk aşamada (tam bağımlılık aşaması) danışmana bağımlı olan öğrenci danışmanının verdiği her sözcüğü çevirisini alarak tekrar eder. İkinci aşamada (kendini gösterme aşaması) öğrenci hedef dilde seçtiği ve bellediği bazı sözcükleri kullanmaya başlar. Üçüncü aşamada (ayrı varlık aşaması) öğrenci çeviri yapmadan hedef dilde yalın cümleler ile kendini

anlatmaya başlar. Dördüncü aşamada (rol değişim aşaması) öğrenci danışmanından bağımsız olarak karmaşık cümleler ile kendini anlatmaya başlar ve son aşamada (tam bağımsızlık aşaması) ise öğrenci hedef dilde bağımsız olarak iletişim kurabilir hatta ilk üç düzeyde olan öğrencilere danışmanlık yapabilir. Tüm bu aşamalarda öğretmen öğrencinin yanındadır ve gerekli yerlerde ona yardımda bulunur. Bu yöntemde bir danışman üç öğrenci ile çalışır. Sınıfta öğrenciler daire biçiminde oturtulur ve öğretmen çemberin dışında yer alır. Sınıfta hedef dile diğer öğrencilerden daha iyi bilen bir öğrenci var ise bu öğrenci 'danışman öğrenci' seçilir ve akran çalışması yapılmasına fırsat tanınır.

Diziler Yöntemi

Dil öğrenmenin, algıları kavramlara dönüştürme meselesi olduğunu ifade eden Fransız Gouin tarafından ortaya koyulan bu yöntem belli bir oluş sırasına göre art arda dizilen 10-15 cümle ile ifade edilen bir olay üzerinden uygulanır. Bu 10-15 cümle ile yinelenerek anlatılan olay 'konu' olarak adlandırılır. Bir bütünü oluşturan bu söz dizisinde olaylar devam ederken eylemler ile sözler arasında bir çağrışım ilişkisi kurulur. Öğretmen bu konuyu öğrencilere sunmadan önce konunun özünü ana dilinde açıklar ve ardından hedef dilde bu konuyu el ve vücut hareketlerini kullanarak anlatır. Bütün bu eylemler önce sözlü, sonra yazılı olarak anlatılır. Bu şekilde verilen yapının kolay bir şekilde hafızada kalması hedeflenir. Bu yöntemin en küçük parçası 10-15 cümleden oluşan konulardır. 50 konu bir diziyi, birkaç dizi ise bir genel diziyi meydana getirir. Bu yöntemde kullanılan 'ev, toplumda insan, doğada yaşam, bilim, meslekler' şeklinde beş genel dizi vardır.

Tan-Gau Yöntemi

Tan Gwan Leong ve Robert Gautier'in geliştirdiği bu yöntemde öğrencinin dil öğretimi sürecinin başında ve karşılaştırma yaparken ana dilini kullanmasına izin

verilir. Öğrenci ana dilini öğrenirken takip ettiği sıranın yabancı dil öğretimi için de takip edildiği söylenmektedir.

Sauveur-Heness Yöntemi

Lambert Sauveur ve Gottlieb Heness tarafından geliştirilen konuşma becerisi ağırlıklı yöntemdir. Bu yöntemde ilk derslerde yazmaya dair hiçbir şey kullanılmaz. Öğretmen sadece konuşur ve kelime öğretimi odaklı çalışır. Derse ilk olarak insan bedenindeki organlar ile giriş yapılır ve kitap kullanımına ancak öğretim süresinin ilk çeyreğinden sonra başlanılır.

Berlitz Yöntemi

Maximillian Berlitz tarafından geliştirilen bu yöntemde hiçbir şekilde ana dili kullanımı, çeviri ve dil bilgisi kurallarını ezberletme yoktur. Dinleyerek anlama ve alıştırma odaklı bu yöntemde okuma ve yazma etkinlikleri öğrenciler konuşmayı öğrendikten sonra verilmeye başlanır. Yöntemin esas amacı öğrencilere hedef dilde düşünmeyi öğretmek ve sözlü iletişim açısından temel becerileri kazandırmaktır. Dinleme ve konuşma çalışmalarının ağırlıklı olduğu yöntemde dinlenileni tekrar etmeye önem verilmektedir.

Hipnozlu Yöntem

Son dönemlerde bilinçaltına yönelik yapılan araştırmalar ile bilinçaltının yabancı dil öğretiminde kullanılmasına yönelik bir takım düşüncelerin meydana gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu yöntemde dil öğretimi, insana yarı hipnoz halindeyken psikolog, psikoterapist ve kişisel gelişim uzmanı eşliğinde ders verilmesi yoluyla gerçekleştirilir.

Ses Bilimi Yöntemi

Öğretime kulak eğitimi ile başlanan bu yöntemde sözlü yaklaşım ağırlıktadır. İlk önce seslerin çıkarılması ile başlanılan öğretim süreci kelimeleri seslendirilmesi ardından kelime gruplarının seslendirilmesi ve daha sonra da cümlelerin seslendirilmesi şeklinde ilerler. Cümlelerin seslendirilmesinden sonra karşılıklı konuşma metinlerine geçilir ve yazma çalışmaları dinlenen ve okunanların yazılması üzerine devam eder. Okuma çalışmalarında kullanılan metinler hedef dilin kültürünü yansıtacak nitelikte ve basit metinlerden seçilir. Kelime öğretimi ise gerek mimiklerle gerek resim yahut çizimlerle somutlaştırılarak belli bir bağlam içinde sezdirme yoluyla gerçekleştirilir.

Ruh Bilimi Yöntemi

Bu yöntemde sınıfa getirilen resim, çizim yahut tablolar ile öğrencilerin zihinlerinde bir hayal oluşturulmaya çalışılır ve bu hayali ifade edebilecek kelimeler bulunur. Bulunan bu kelimelerin, kısa, öz ve basit cümleler içinde kullanılarak pekiştirilmesi sağlanır. İlk başlarda süreç sözlü olarak ilerlerken sonraki zamanlarda dersler kitaplardan yürütülür. Bir ders bir cümleden meydana gelir ve derslerin bir araya gelmesiyle bir bölüm oluşur. Okuma çalışmalarından önce dil bilgisi öğretimi başlatılır ve yöntemde ana dilinin kullanılmasına az olmak kaydıyla izin verilir.

Durumsal/Bağlamsal Yöntem

Bu yöntemde esas olan dilin nerede, hangi şartlar altında ve nasıl kullanılacağına dikkat ederek dil öğretiminin yapılmasıdır. Yöntemde, dilin kullanılacağı durumlar ve bağlamların tespit edilir, bu durum ve bağlamlarda kullanılacak cümleler belirlenir ve bu cümleler öğrencilere ezberlettirilir. Ardından sınıfta örnek durum ve bağlamlar yoluyla ezberlenen cümlelerin kullanılması ve pekiştirilmesi sağlanır. Öğretim sırasında kullanılan durum ya da bağlamların belli

bir sırası vardır ve öğretim sürecinde bu sıra takip edilir. Bu sıralama sürecin başında dilin kullanılacağı durum ve bağlamların tespiti ile öğretmen tarafından yapılır.

Tiyatro Yöntemi

Richard A. Via tarafından geliştirilen bu yöntemde dersler bir tiyatro sahneler gibi işlenir. Öğretmen tarafından seçilen güncel metinden öğrenciler istedikleri bir rolü seçer ve oyuna başlanır. Sırası gelen öğrenci ilk önce seçtiği role ait olan kısmı bulur, okur ve ezberleme yapmadan aklında kalanları söyler. Diğer öğrenciler ise sırası gelen öğrenciyi kâğıtlara bakmadan dinler ve anlamaya çalışırlar. Bu yöntemde öğretmen sahnenin arka planında yer alır, denetlemede bulunur.

İki Dilli Yöntem

Dolaysız yöntem ile çeviri yönteminden yola çıkılarak geliştirilmiş bu yöntemde öğretimde gerekli yerlerde ana dilinin kullanılmasına olumlu bakılır, hedef dil ile ana dili arasında yapılan karşılaştırmalar yoluyla öğretim gerçekleştirilir. Öğretimin ilk aşamalarında yalnızca kelimelere değil, kelime gruplarına ve cümlelere de yer verilir.

Özümlenme Yöntemi

Bu yöntemde hedef dilden çok kullanılan yüz farklı kelime seçilir. Bu kelimelerden hedef dilin farklı dil bilgisi özelliklerini ve yapılarını taşıyacak şekilde beş altı cümle oluşturulur ve bu cümleler öğrencilere ezberlettirilir. Daha sonrasında bu cümlelerden dil bilgisi öğretimi yapılarak hedef dilin öğretilmesi amaçlanır. Ezberlenen bu dil bilgisi kalıpları ve kelimeler ile değiştirme, benzetme yoluyla öğrencilerin yeni cümleler kurmayı öğrenmesi sağlanır. Bu yöntemde kitap kullanımı yoktur.

Birim Yöntemi

Grupla öğrenme için tasarlanmış bu yöntemde işlenecek birim öğrenciler tarafından oylama yapılarak seçilir. Öğretilecek olan birimin seçilmesiyle gruplara ayrılmış öğrencilerin bir kurul oluşturarak bu birim ile ilgili bir diyalog yazması beklenir. Hazırlanan diyalog öğretmen tarafından bir dil bilgisi özelliğini vurgulayacak biçimde hedef dile çevrilir ve diyalogda geçen kelimeler çoğaltılarak sınıfa dağıtılır. Dağıtılan bu kelimelerin öğrenciler tarafından çağrışım yoluyla, dil bilgisi kurallarının ise tümevarım yoluyla öğrenilmesi istenir. Sürecin sonunda ise hazırlanan diyalog hedef dil ile sınıfta sergilenir.

Eşleşler Yöntemi

Bu yöntem dil öğretiminde başlangıçta hedef dil ile ana dilinde aynı kökten gelen kelimelerin kullanılması görüşüne dayanır. Bu yöntem için aynı dil ailelerinden gelen dillerin öğretiminde kolaylık sağlayacağı düşünülse de kelimelerin farklı kültürlerde anlam değişikliğine uğrayabilmesi nedeniyle eleştirilmiştir.

2. 2. 3. Yabancı Dil Öğretim Teknikleri

Yabancı dil öğretim tekniklerinin, öğretim planındaki kazanımları gerçekleştirmek amacıyla kullanılan etkinlikler olduğunu aktarmıştık. Burada yabancı dil öğretiminde kullanılan tekniklerin sadece bu amacı gerçekleştirmekle kalmadığını belirtmek gerekir. Bu teknikler hedeflenen kazanımların gerçekleştirmesini sağlarken aynı zamanda öğrencilerin daha verimli bir öğretim sürecinden geçmelerini de sağlar.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan bu tekniklerin farklı farklı ele alındığını, farklı sınıflandırmalar dâhilinde gösterildiğini söylemek mümkündür. Bu tekniklere ait rakamlar ya da sınıflandırmalar farklılık gösterse de genel bir çerçeve etrafında küçük farklılıkların olduğunu söyleyebiliriz. Aşağıda üç farklı dilbilimcinin üç farklı sınıflandırmasına yer verilmiştir.

Barın (1992) yabancı dil öğretiminde kullanılan teknikleri iki grupta açıkladığı tasnifi şu şekildedir:

- A. Grupla Öğretim Teknikleri
  - 1.Gösteri
  - 2.Soru-Cevap
  3. Drama ve Rol Yapma
  - 4.Benzetim
  - 5.İkili ve Grup Çalışmaları
  - 6.Mikro Öğretim
  - 7.Eğitsel Oyunlarla Öğretim
    - İletişim Oyunları
    - Gramer Oyunları
- B. Bireysel Öğretim Teknikleri
  1. Bireyselleştirilmiş Öğretim
  2. Programlı Öğretim
  3. Bilgisayar Destekli Öğretim

Sülükçü (2011) ise “Yabancı Dil Öğretim Teknikleri” başlığı altında şu tekniklere yer vermiştir:

1. Anlatma Tekniği
2. Beyin Fırtınası
3. Gösteri
4. Soru-Cevap Tekniği
5. Oyunlaştırma (Dramatizasyon) Tekniği
6. Benzetim Tekniği
7. Altı Şapkalı Düşünme Tekniği
8. Kavram Haritaları
9. Eğitici Oyunlar
10. Tümevarım
11. Tümdengelim

12. Dikte
13. Küme Çalışması
14. Münazara/Tartışma Tekniği

Durmuş (2013) ise yabancı dil öğretiminde kullanılan teknikleri, aşağıdaki şekilde 12 ayrı başlık halinde ele almıştır:

1. Sunuş/Anlatım
2. Gösterim
3. Soru-Cevap
4. Drama/Rol Yapma
5. Benzeti(şi)m
6. Örnek Olay
7. Beyin Fırtınası
8. Kavram Haritası
9. Altı Düşünce Şapkası
10. Özetleme
11. Eğitsel Oyunlarla Öğretim
12. Sınıf Dışı Öğretim Teknikleri

Görüldüğü üzere yabancı dil öğretiminde kullanılan tekniklerin tasnifi yer yer değişiklik göstermiştir. Kimi dil bilimciler bu teknikleri bireysel öğretim teknikleri ve grupla öğrenim teknikleri gibi iki başlık altında ele almış kimi dil bilimciler ise böyle bir gruplandırmaya gitmeden bu tekniklerden bahsetmiştir.

Aşağıda yabancı dil öğretiminde yaygın bir şekilde kullanılan teknikler hakkında farklı kaynaklardan [(Altıparmak & Çetinkaya, 2013), (Barın, 1992), (Durmuş, 2013), (Gedik, 2009), (Kara T. , 2013), (Sülükçü, 2011), (Şimşek, 2011), (Yaman, 2013)] incelenerek elde edilen bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Anlatma (Sunuş) Tekniği

Öğretmeden öğrenciye tek yönlü bir bilgi aktarımının yapıldığı, öğretmen merkezli bir tekniktir. Bu teknikte öğretilecek konu ile ilgili bilgiler öğretmen tarafından sözel olarak öğrencilere sunulur. Öğretmen ve öğrenci arasında etkileşimin neredeyse hiç olmadığı bu tekniğin kullanımı çok eskilere dayanmaktadır. Uzun bir süre kullanılan bu teknik yeni, modern tekniklerin geliştirilmesiyle daha az kullanılır hale gelmiştir. Öğretim sırasında sunum araçlarından ve zamandan tasarruf edilmesi, bilginin doğrudan ve toplu olarak verilmesi bu tekniğin olumlu özelliklerindedir. Ayrıca dil öğretiminin ve iletişimin sözlü olarak gerçekleşmesi, dil öğretimi sırasında açıklanması gereken bilgilerin ve soyut kavramların varlığı bu tekniği gerekli kılmaktadır. Ancak teknik, uygulama sürecinde sınıfta öğretmen ve öğrenci arasında bir ast-üst ilişkisinin kurulması sonucunda bir baskı ortamının oluşabileceği, öğrencileri sadece dinleme konumunda bırakması ve çoklu zekâ teorisini göz ardı etmesi sebepleri ile eleştirilmiştir. Anlatma tekniği tek başına kullanıldığında yetersiz ve faydasız olabilir bu sebeple tekniğin diğer modern tekniklerle birlikte kullanılması dil öğretimi açısından daha yararlı olacaktır.

Gösteri Tekniği

Dil öğretimi sırasında doğrudan sözlü anlatımın yetersiz olduğu durumlarda konunun, eylemin, kelime grubunun ya da kelimenin sözlü anlatımın yanında beden dili ile göstererek anlatma tekniğidir. Bu teknik sözcük öğretiminde, konuşma becerisinin geliştirilmesinde, okuduğunu anlama ve dinleme-anlama çalışmalarında kullanılabilir etkili bir tekniktir. Gösteri tekniğinde dersin amacına uygun olacak şekilde; resim, slayt, video, film vb. gibi birçok materyalden de faydalanılabilir. Gösteri yapılmadan önce öğrencilere gösterinin amacı, hedefleri ve sonuçları açık bir şekilde ifade edilmeli ve gösteri sırasında meraklandırıcı unsurlar kullanılarak öğrencinin ilgisi sabit tutulmalıdır. Gösteri süresinin iyi ayarlanmış olması öğrencilerin dikkatinin dağılmaması açısından önem taşır. Gösteri sonunda muhakkak gösterinin anlaşılıp anlaşılmadığına dair sorular sorulmalı, anlaşılmayan

kısımlara açıklık getirilmelidir. Bu teknik konuyla ilgili kuramsal bilgilere uygulama olanağı sağlaması, öğrencinin süreçte etkin olması, hem görsel hem de işitsel uyarıcılara sahip olması yönlerinden faydalı bulunmaktadır.

Soru-Cevap Tekniğı

Sınıfta en çok uygulanan tekniklerden biri olan bu teknik, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirme fırsatı sunma ve anlatılan konuları anlayıp anlamadıklarını belirleme gibi amaçlarla öğretmenin öğrencilere sorular yönelmesi ve öğrencilerin de bu soruları cevaplaması şeklinde ilerler. Bu teknikte sorular bütün öğrencilere sorulur, cevaplamak isteyen öğrencilere öncelik verilir, doğru cevaplar pekiştirilirken yanlış cevaplar düzeltilir. Öğretmenin soru yönelttiğı öğrencinin hedef dildeki seviyesini göz önünde bulundurması tekniğın yararlı olabilmesi açısından önemlidir. Bu hususta öğretmenin sınıfta soracağı soruları mümkün olduğunca önceden planlayarak hazırlaması yararlı olacaktır. Bu teknik, öğretmen-öğrenci etkileşimini sağlaması, öğrencilerin hedef dili kullanarak pratik yapması, öğrencilerin belirli konular üzerine sorular üretip cevaplayabilmesi, dinleme-anlama ve konuşma becerilerini geliştirmesi açısından oldukça yararlı bulunmaktadır.

Beyin Fırtınası

Yaratıcılığı geliştiren bu teknik, belirlenen bir konu üzerinden bir problem oluşturularak öğrencilerin bu probleme çözümler üretmesini sağlamayı amaçlar. Bu teknikte önce toplantının amacı ve süre belirtilerek herkesin belirlenen probleme dair çözümler üretmesi istenir ve ortaya bir problem atılır. Öğrenciler bu probleme çözümler üretir ve bu çözümler yazıya geçirilir, üretilen çözümlerden uygun bulunanlar öğrenciler tarafından geliştirilerek bir sonuca ulaşılmaya çalışılır. Bu teknikte en önemli noktalardan biri ortaya atılan problemin öğrencilerin düzeylerine uygun olması ve çatışma oluşturmayacak nitelikte olmasıdır. Öğrencilerin hem hedef dil ile düşüncelerini hem de konuşmalarını sağlayan bu teknik ileri ve orta düzeyde kolaylıkla uygulanabilir.

Oyunlaştırma (Drama) Tekniği

Seçilen bir durum ya da diyalogun oyun haline getirilerek öğrenciler tarafından canlandırılmasıyla gerçekleştirilen bu teknikte öğrencilerin belli durumlarda neler yapmaları gerektiğini öğrenmeleri, duygu ve düşüncelerini başka kişiliklere bürünerek ifade etmeleri sağlanır. Öğrencilerin merak duygularına hitap eden, ilgi çeken bu teknik hedef dili kullanma olanağı sağlar. Drama ile öğrenci öğrenmek istediği dilin kültürüne ait yaşam biçimlerini, rollerini oynayarak o kültürü tanıma fırsatı yakalar. Bu durum ise öğrencinin o kültürün ait olduğu dili daha hızlı ve kolay öğrenmesine katkı sağlamaktadır. Drama tekniği dinleme-anlama ve konuşma becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunur.

Benzetim (Simülasyon) Tekniği

Öğrencilerin öğrendiklerini, gerçeğe uygun ya da yakın öğrenme ortamında uygulamalarını sağlayan bu teknikte öğrenci günlük hayatta karşılaşılabileceği bir olay ya da problem karşısında neler yapabileceğini, herhangi bir metne bağlı kalmadan göstermeye çalışır. Yaratıcılık isteyen bu teknik öğrenci merkezlidir, öğretmen bu teknikte sadece öğrenciye ipuçları vererek destek olur. Yabancı dil öğretiminde benzetim tekniği, hedef dilin konuşulduğu toplumsal çevrenin sınıf içine getirilmesi yönünden oldukça faydalıdır. Bu teknikte istenilen verimi almak için; uygulama yapılmadan önce yapılan etkinliğin amaçları ve etkinlik sonunda kazanılacak kazanımların açıklanmasına, öğrencilere etkinliğe hazırlanmaları için yeterli sürenin verilmesine, öğrencilerin seviyelerine uygun örnek olayların seçilmesine dikkat edilmelidir. Benzetim tekniği, öğretimi daha somut hale getirir, öğrencilerin ilgisini çekerek derse katılımı artırır. Bu teknik, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişimine katkı sağlarken bununla birlikte öğrencinin problem çözme, eleştirel düşünme, empati yapma gibi becerilerini de geliştirir.

Altı Şapkalı Düşünme Tekniği

Öğrencilerin çok yönlü düşünerek analiz etmesini ve bu analiz sonucunda kararlar vermesini sağlayan bu teknik öğrencinin bir konuya altı farklı açıdan bakmasını sağlayarak, sistematik düşünme becerisini geliştirir. Yaratıcılığın ön planda olduğu bu teknik konuşma ve dinleme becerilerini geliştirir, öğrencilerin hedef dili içselleştirmelerini ve hedef dilde düşünerek fikir üretmelerini sağlar. Orta ve ileri seviyelerdeki öğrenciler için kullanılacak bu teknikteki altı şapka ve anlamları ise şu şekildedir:

- Beyaz Şapka: Tarafsızlığı ve objektifliği temsil eder. Bilgiye ya da olaylara nesnel bir şekilde yaklaşarak bilgi odaklı hareket eder.
- Kırmızı Şapka: Öfke, tutku ve duygusallığı temsil eder. Sezgisel hisleri ve duyguları temel alarak hareket eder.
- Siyah Şapka: Olumsuzluğu, karamsarlığı ve aynı zamanda da eleştirel zekâyı temsil eder. Sorunlar, şüpheler ve riskler üzerine odaklanarak hareket eder.
- Sarı Şapka: İyimserlik ve yapıcı zekâyı temsil eder. Olumlu durumları ve pozitifliği temel alarak her durumda olumlu şekilde tepki verirler.
- Yeşil Şapka: Yaratıcı zekâyı temsil eder. Yeni ve yaratıcı fikirler üretir.
- Mavi Şapka: İşlevsel zekâyı temsil eder. Sonuç çıkarma ve değerlendirme odaklı hareket eder.

Kavram Haritası Oluşturma

Anlamli öğrenmeyi sağlayan, bilgiyi örgütleyen kavram haritaları yabancı dil öğretiminde sözcük öbeklerini kavramsallaştırmada ve kelimeleri türlerine göre örgütlemeye yardımcı olmaktadır. Öğrenciyi ezberden uzaklaştıran bu teknik karşılaştırma yapmayı sağlayarak öğrencinin konuyu daha net bir şekilde anlamasını sağlar, öğrencinin eski bilgiler ile yeni edindiği bilgiler arasındaki bağlantıları daha açık bir şekilde görmesine yardımcı olur. Birbiri ile ilintili kavramların aralarındaki ilişkinin kavram haritası ile şematik olarak düzenli bir şekilde gösterilmesi bu ilişkinin akılda daha kalıcı olarak yer edinmesini sağlamaktadır.

Eğitsel Oyunlar

Diğer tekniklere göre daha serbest bir ortamda gerçekleştirilen bu teknik öğrencileri heyecanlı oyunlar ile hedef dili kullanmaya iter. Öğrenilenlerin tekrar edilerek pekiştirilmesini sağlayan bu teknik aynı zamanda dersi sıkıcılıktan, tekdüzelikten kurtararak öğrencinin ilgi ve dikkatini derse çeker. Bu teknikte seçilen oyunlar bütün öğrencilerin aktif olmasını sağlayacak nitelikte olmalı, oyunların belli bir amaç doğrultusunda oynandığı unutulmamalıdır.

Dil Bilgisi Oyunları

Dil bilgisi oyunları kimi araştırmacılar tarafından eğitsel oyunlara dâhil edilmiş kimi araştırmacılar tarafından ise ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Dil bilgisi oyunlarını ayrı bir başlık olarak ele alacak olursak, bu oyunları eğitsel oyunlardan ayıran tek fark dil bilgisi temelli olmasıdır. Öğrenciler tarafından zor bulunan ve önyargı ile yaklaşılan dil bilgisi öğretiminde oyunlar oldukça önemli ve faydalıdır. Bu teknik ile dil bilgisi konuları çeşitli oyunlar ile öğrencilere öğretilmeye çalışılır. Oyun sürecinde kullanılan materyallerdeki dil bağlamlarında öğrencilerin dil bilgisi kurallarını kullanmaları ve bu kullandıkları kuralları daha kalıcı olarak öğrenmeleri sağlanır.

İkili ve Grup Çalışmaları

Sınıftaki öğrenci sayısına göre en az iki en fazla sekiz ya da on kişiden oluşan gruplarda öğrencilerin bir araya gelerek ortak bir amaç çerçevesinde yaptıkları bu çalışmalar yabancı dil öğretiminde genellikle diyalog çalışmaları olarak yapılır. Konuşma ve dinleme becerilerini geliştiren bu teknikte öğretmenin yanında öğrencilerin de birbirlerinin hatalarını düzeltmesi ve bu hataların doğrularının birlikte öğrenilmesi hem öğrenilen bilgiyi pekiştirmeyi hem de bu bilgilerin kalıcı olmasını sağlayacaktır. Bu teknikte eşlerin belirli aralıklarla değiştirilerek öğrencilerin diğer

öğrencilerle de temas halinde olması sağlanmalı fakat bu değişim uyumun bozulmaması adına bir arada çalışmaya gönüllü öğrenciler arasında yapılmalıdır.

Tümevarım

Öğretilecek konunun parçalardan başlanarak bütüne doğru ilerlemesi ile yürütülen bir tekniktir. Öğrencinin derse karşı olan önyargısını kırmak adına kullanılabilir olan bu teknikte konular kolaydan zora, basitten karmaşığa olacak yönde işlenir. Yabancı dil öğretiminde sıklıkla kullanılan bu tekniği kullanırken parçaların yanında bütününde nasıl olduğundan bahsedilmeli, önce bütün gösterilerek öğrencinin bütünden haberdar olması sağlanmalı ardından da bütünün parçaları tek tek ele ele alınmalıdır.

Tümdengelim

Tümevarım tekniğinin aksine öğretiminde bütünden parçaya gidilerek konu işlenilir. Yabancı dil öğretiminde pek tercih edilmeyen bu teknik de önce işlenilecek konunun bütünü ele alınır daha sonra parçalara inilir.

Özetleme

Öğrencilere sunulan yazılı ya da sözlü bir içeriğin öğrenciler tarafından okunması/ dinlenmesi ve anlaşılması sonucu öğrencilerin verilen bu içeriği yazılı ya da sözlü olarak anlatmasına dayanan tekniktir. Bu teknik ile öğrencilerin okuma-anlama ve dinleme-anlama kazanımlarını kazanmaları sağlanmaya çalışılır. Özetleme tekniği ile okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi sağlanır.

Dikte

Öğrenciye dinletilen sözlü bir içeriğin öğrenci tarafından yazıya aktarılmasıyla ilerleyen bir tekniktir. Bu teknik ile özellikle kelime öğretimi bağlamında kalıcılık sağlanabilmektedir. Dikte çalışmaları ile hem dinleme hem de yazma becerileri geliştirilir.

Tartışma (Münazara) Tekniği

İki karşıt düşüncenin, iki kişi ya da iki grup arasında tartışılması şeklinde yürütülen bu teknik önceden hazırlık yapmayı gerektirir. İleri seviyedeki öğrencilerle uygulanabilecek bu teknik öğrencinin yalnız dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmekle kalmaz öğrencinin pratik düşünme, hızlı cevap verebilme becerilerini de geliştirir. Ayrıca bu teknik, öğrencilerin toplum önünde konuşma korkularını yenmeleri için de öğrencilere fırsat sunar.

Bireyselleştirilmiş Öğretim

Öğrenci merkezli bu teknik öğrencilerin bireysel farklılıklarına odaklanır. Her öğrenciye kendi öğrenme hızı ve süresi dikkate alınarak etkinlikler düzenlenir. Öğrencinin kapasitesinin göz önünde bulundurularak buna uygun etkinliklerin hazırlanması öğrencinin süreci daha verimli geçirmesini sağlasa da bu tekniğin faydalı olması için 3-4 kişilik sınıflarda uygulanması gerekmektedir. Aksi takdirde bu teknik 3-4 öğrenciden fazla öğrencinin bulunduğu sınıflarda uygulanması zaman kaybına neden olacaktır.

Programlı Öğretim

Bilgisayar ve programlı öğretim makineleri gibi araçlarla bireyin kendi hızında yabancı dil öğrenmesi hedeflenir. Az hata ve pekiştirme esaslarına dayanan

bu teknikte programlı öğretime uygun olan kitap ve bilgisayar programları ile yabancı dil öğretimi bireyselleştirilir. Çok fazla tercih edilen bir teknik değildir.

Bilgisayar Destekli Öğretim

Bilgisayar, projeksiyon, video gibi teknolojik materyallerin etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Öğrenciye bireysel hızda ilerlemesine imkân tanıyan bu teknikte özel programlar sayesinde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin her birinin geliştirilmesi mümkündür. Öğrencinin sosyal ortamdaki komik duruma düşme, başarısızlık karşısında rezil olma gibi korkularından uzaklaştırıldığı bu teknikte öğrencinin kendine karşı özgüveni ve dil öğrenmeye karşı olan cesareti artar ve bu durum yabancı dil öğrenme sürecinin daha verimli bir hale gelmesini sağlar.

Sınıf Dışı Öğretim Teknikleri

Sınıf içinde her bir öğrenciye ayrılan zaman; öğrenci sayısının fazla olması, fiziki olanaklar ve zaman engelleri nedeniyle kısıtlıdır. Bu süreyi artırmak adına kullanılan sınıf dışı öğretim teknikleri öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmeleri, gerçek hayatta tecrübe etmeleri için öğretmen tarafından uygulaması sınıf dışında olan ek çalışmalar ile yürütülür. Projeler, ödevler, geziler, görev etkinlikleri bu ek çalışmalardan birkaçıdır.

2. 3. Yabancı Dil Öğretiminde Kültürün Yeri ve Kültür Aktarımı

Toplumun yapı taşlarından biri olan kültür; bir toplumu anlamak, anlamlandırmak adına başvurabileceğimiz en önemli öğelerdendir. Toplumun aynası olarak da tanımlayabileceğimiz kültür, bizlere o toplum hakkında merak edilenleri aktarabilecek en kuvvetli yardımcılarından biridir. Kültür kavramının kapsamı göz önüne alındığında kültür üzerine yapılmış birçok tanımın bulunması da olağan karşılanmaktadır. “Kültür, sözlüklerde, tarihî ve toplumsal gelişme süreci içinde

meydana getirilen ve gelenek hâlinde devam eden bütün maddî ve manevî varlıklar, değerler ile bunları sonraki nesillere aktarmada kullanılan araçların tamamı ve bir milletin fikir ve sanat eserlerinin bütünü” olarak tanımlanır.” (Şanlı, 2009, s. 263).

Türk Dil Kurumu (2017)'nin internet sitesinde hazırlanan Güncel Türkçe Sözlük veri sisteminde kültür kavramı aratıldığında şu sonuçlar elde edilmektedir:

1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin
2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü
3. Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi
4. Bireyin kazandığı bilgi
5. Tarım
6. Uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme

Kafesoğlu (2017, s. 16), kültürün; belirli bir topluluğa ait sosyal davranışlar ve teknik kuruluşlar ile meydana geldiğini ifade ederken, Uygur (1996, s. 17) ise kültürü; insanın ortaya koyduğu ve insan dünyasını taşıyan, içinde insanın varlığını gördüğümüz her şey olarak nitelendirir. Kültür, toplumların kendilerinden sonra gelen nesillere bıraktığı mirastır. Bu miras, bireylerin dün ile ilgili bilinç kazanmasında, bugünü yorumlamasında ve geleceğe dair daha doğru öngörüler oluşturmada en önemli yardımcıdır.

Sosyologların milletleri millet yapan maddi, manevi bütün değerlere kültür adını vermesine vurgu yapan Kaplan (2016, s. 25), kültürü; insan yığınlarını millet haline getiren değerler olarak yorumlayarak bu görüşü destekler. Öyle ki bir milletin devamlılığı için kültürünün korunması ve devam ettirilmesi ile doğru orantılıdır diyebiliriz. Zira tarih sahnesinde milli kültürünü muhafaza edemeyen ve zaman içerisinde asimilasyona uğrayan birçok millet ne yazık ki millilik vasıflarını zaman içerisinde kaybetmeye başlamıştır. Bu sebeple bir milletin tarih içindeki akıbetinin ne

olacağı hususunda o milletin kültürünün korunmasının oldukça önemli bir işlevi vardır.

Kongar (2005, s. 38) ise doğanın ya da tanrının yarattıkları dışında insanoğlunun ürettiği her şeyin kültür olduğunu ifade eder ve kültürün birlikte yaşayan insanların hep beraber ürettikleri değerler olduğuna dikkat çeker. Kongar'a göre insanların toplu yaşaması bir kültür inşa etmeleri için yeterli değildir. Kültürün meydana gelmesi için muhakkak bir üretimin olması gerekmektedir. Bu üretim o toplumun mimari anlayışından edebiyatına kadar her alanda olabilir. Burada önemli olan husus üretimdeki özgünlüktür. Toplumların kendilerine has yorumlarını kattıkları, yaşantılarından izler taşıyan ürünler o toplumun geleceğe kültür mirasıdır.

Yukarıda yer verilen tanım ve yorumlar göz önüne alındığında kültürün bir üretim sonucu inşa edildiği ve milli bir özelliğe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Kültür, insan yaşamının her alanı ile iç içe olan, daha da önemlisi insan yaşamının her alanından milli ürünler barındıran sosyal bir hazinedir. Toplumları milli yapan ve yaşanabilir kılan en önemli etkenlerden biri de hiç şüphesiz ki o toplumun inşa ettiği kültürdür. Günümüzde geçmiş topluluklar ya da milletler hakkında yorum yapabilmek için o toplum ya da milletlerin arkalarında bıraktıkları kültürleri sayesinde bulmaktayız.

İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran en ayrıcalıklı özelliklerinden biri insanoğlunun nesilden nesile ulaştırdığı maddi ve manevi miraslarının olmasıdır. Bu anlamda kültür, ataların torunlarına bıraktığı miraslar arasında en değerli olanıdır. Zira bir insan topluluğunu millet yapan şüphesiz ki o insanların nesilden nesile aktardıkları kültürleridir. İnsanı diğer canlılardan ayıran bu yönü, doğada var olanla yetinmeyerek onu değiştirip geliştirmesi, kendi emrinde kullanmasıdır (Kaplan, 2016). İnsan sadece doğup, yaşayıp ölmez. Var olduğu süre boyunca üretir ve bu ürettiği maddi ve manevi mirasları arkasından gelenlere bırakır. Her yeni nesil bu mirası zenginleştirerek bir sonraki kuşağa emanet eder. Bunu beceremeyen toplumlar ise tarih içerisinde kaybolmaya mahkûm olmuştur.

Kültür hayatın her alanını içinde barındırır ki bu alanlardan biri de dildir. Kültür ve dil arasındaki ilişki birçok bilim insanı tarafından dile getirilmiştir. Ortak kabul dil

ile kültür arasında inkâr edilemez bir ilişkinin varlığı yönündedir. Birçok bilim insanı bu ilişkiyi farklı benzetmeler, farklı örneklerle ortaya koymaya çalışmış, nitekim bu görüşlerde bilimsel olarak birçok bilim insanı tarafından kabul görmüş, desteklenmiştir.

Kaplan (2016, s. 154) 'a göre dil, bir milletin duygu ve düşüncelerinin kabıdır ve bu duygu ve düşünceler bu kap aracılığıyla nesilden nesile aktarılmaktadır. Kaplan'ın bu yorumunda bahsedilen duygu ve düşüncelerden kast edilenin o millete ait kültür olduğunu söyleyebiliriz. Ve bu kültür malzemelerinin dil içerisinde muhafaza edilerek yine dil aracılığıyla sonraki kuşaklara aktarılması sağlanmaktadır. Kaplan'ın bu yorumuna benzer olarak dil ile kültür arasındaki bu ilişkiyi Akcaoğlu (2017, s. 20) ise şu şekilde ifade eder: "Dil ile kültür birbirini şekillendiren ve yaşatan iki olgudur. Kısaca kültür diyebileceğimiz ortak uzlaşılar, düşünce yapısı, gelenekler, yaşam biçimi dil ile canlı tutulur, geliştirilir ve sonraki kuşaklara bu yolla aktarılır."

Gökalp (2014, s. 29) dil ve kültür arasındaki ilişkiyi milli kültürün ilk örneğini dilin kelimelerinde, medeniyetin ilk örneğini ise yeni sözler biçiminde icat edilen terimlerde gördüğümüzü ifade ederek açıklar. Gökalp'ın bu ifadesinden yola çıkarak kültürün dili şekillendirdiğini, dilin ise kültürü içinde barındırdığı ve dil ile kültürün ayrı düşünülemez, iç içe olduğunu söyleyebiliriz. Öyle ki kültürün bir ürünü olan dil aynı zamanda da kültürün taşıyıcısı konumundadır. Dilin devamlılığı kültüre kültürün yaşatılması ise dile bağlıdır. Kültürü meyve veren bir ağaca benzetecek olursak dil şüphesiz ki bu ağacın lezzetli meyvesi olacaktır. Ve bu ağacın türünün devamı ise verdiği meyvenin kendisinde yani çekirdeğinde saklıdır.

Uygur (1996, s. 19) dili; kültür yapısını bir arada tutan çimentoya, kültür alanını aydınlatan bir güneşe, kültür kilimini dokuyan bir ipliğe ve kültür anıtlarının yansıdığı bir akarsuya benzetir. Tüm bu benzetmelerde vurgu yapılan ortak nokta dilin kültürü muhafaza eden ve varlığını sürdürmesini sağlayan bir araç olmasıdır.

Dünyanın yaratılışı itibariyle dilin de var olduğu kabul edilen bir gerçektir. Yüzyıllar içerisinde birçok dil doğmuş, kimi varlığını devam ettirebilirken kimisi ise tarih içerisinde unutulup yok olmuştur. Demir ve Açık (2011, s. 53) bu durumu o toplumların kültürel anlamda yok olmalarına bağlar. Zira kültürünü devam

ettiremeyen bir toplumun dilinin de yaşaması mümkün değildir. “Bir topluluğun millet vasfına ulaşabilmesi ilk başta gelişmiş bir dile sahip olması ile mümkündür. Milletlerin tarih, kültür ve düşünce tarzları ile dili arasında sağlam bağlar vardır. Ana dil vasıtası ile oluşan milli değerler aynı zamanda toplumun birliği ve bölünmezliğinin de teminatıdır.” (Temizyürek, 1994, s. 4).

Gedik (2009, s. 32) ise dilin sürekliliğini ait olduğu toplumun gücüne bağlar. Ona göre bir toplum ne kadar güçlü ise dili de bu duruma paralel olarak hayatta kalacaktır. Bu sebeple de toplumlar dillerini geliştirmek ve yaygınlaştırmak adına çaba gösterirler. Tarihte devamlılık gösteren milletlerin ortak yanı; kendi dillerini kullanıp, geliştirerek tarih boyunca kendilerine özgü bir kültür ortaya koymalarıdır. Bunu başaramayan milletler ise maalesef ki tarihte devamlılığını sürdürememiştir.

Tüm bu açıklama ve yorumlar göz önünde bulundurulduğunda dil ve kültür arasındaki döngüsel ilişkinin varlığı inkâr edilemez. Kaynağını kültürden alan dil kültürü kuşaklar arasında bir miras olarak taşırken kültür ise tarih boyunca geçirilen süreçler neticesinde dili besler, geliştirir. Dil ile kültür birbirini tamamlayan, iç içe geçmiş, kemikleşmiş iki olgudur bu bakımdan da dil ile kültür olgularını birbirinden ayrı tutmak mümkün değildir. Bu durum ise bizi dil öğretiminde kültür aktarımına yönlendirmektedir.

“Kültür aktarımı en yalın anlamıyla bir millete ait kültürel özelliklerin yeni nesillere anlatılması, kavratılması ve benimsetilmesi işidir.” (Uyar, 2007, s. 19). Kültür aktarımı tanımı ile sosyalleşme ve kültürleşme tanımları iç içedir. Kültür aktarımı ifadesinin taşıdığı anlamı çözmek adına bu kavramların anlamlarına bakmak yerinde olacaktır. Güvenç (2002, s. 85) kültürleme kavramını; toplumların kendisini oluşturan bireylere belli bir kültürü aktarma, kazandırma, toplumun istediği insanı eğitip yaratma ve onu denetim altında tutarak kültürel birlik ve beraberliği sağlama, bu yolla da toplumsal barış ve huzuru sağlama süreci olarak ifade eder. Sosyalleşme ise İnanç, Bilgin ve Atıcı (2017)’ ya göre öğrenme ile gerçekleşen kişilerin kavrama ve taklit yoluyla kültürün âdet ve değerlerini kazanması durumudur. Bir insan topluluğunu anlamak için o topluluğun kültürünü anlamak gerekir. Kültürüne yabancı olunan bir toplumun davranışlarını anlamlandırmak mümkün değildir. "Bir

dilde iletilen şifreleri çözmek için, o dilin konuşulduğu toplumun sahip olduğu kültür değerlerini bilmenin gerekliliği inkâr edilemez bir gerçektir." (Ülker, 2007, s. 11). Bayraktar (2015, s. 35) ise bu durumu insanın içinde doğduğu toplumun dilini öğrenirken kültürünü de kazanması ve çevresini sahip olduğu kültür ve diliyle algılaması yönünde değerlendirir.

Dil ve kültür arasındaki bu derin bağ yabancı dil öğretiminde de karşımıza çıkmaktadır. "Bir anlamda dil öğrenmek, o dilin kültürüyle ve o kültürden insanlarla iletişime geçme işidir." (Akcaoğlu, 2017, s. 20). Özellikle dil ve kültür ilişki göz önüne alındığında yabancı dil öğretiminde hedef dilin kültürünün bu öğretim sürecinden ayrı tutulması düşünülemez. Bireyler yabancı dil öğretimi sürecinde yalnızca hedef dili öğrenmekle kalmayıp aynı zaman da hedef dile ait kültürü de öğrenmek zaruriyetindedirler. Zira hedef dilin kültürüne olan yabancılaşma iletişim sırasında kopukluklar meydana getirecektir.

Yabancı dil öğretimi sürecinde birey yalnızca yabancı bir dili öğrenmek için çalışmaz aynı zamanda bu yabancı dili öğrenmeye çalışırken hedef dilin içinde bulunduğu kültürü de öğrenmeye çalışır. Çünkü bireyin hedef dili öğrenebilmesi için kendi kültür dünyasından farklı olan bu yeni kültür dünyasını tanıması, anlaması gerekmektedir. Aksi durumda bireyin hedef dili tam anlamıyla öğrenmesi mümkün olmayacaktır. Kültürel unsurların içinde yer almadığı bir dil öğretimi muhakkak ki eksik kalacaktır. Demirel (2016) yabancı dil öğretiminin temel ilkelerinden bahsederken kültür aktarımı konusuna da dikkat çekmiş, öğrenilen dilin kültürünün de öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır. "Bir toplumun kültürü dil aracılığı ile yansıtıldığı ve buna karşılık dil de toplumun kültürünü biçimlendirdiği için farklı diller farklı kültürler demektir. Kültürler arasındaki bu farklılıklar da yabancı dil öğretiminde kültür aktarımını gerekli kılan başlıca unsurlardan biridir." (Özışık, 2004, s. 14).

Yabancı dil öğrenmek demek hedef dildeki kelimeleri ezberleyip bire bir çeviri yapmak değildir. Bir dili tam anlamıyla öğrenmek için o dildeki kelimelerin anlam yoğunluklarının da farkında olmak gerekir. Bunun Türkçe adına en basit örneği ise dilimizde oldukça fazla kullandığımız mecaz anlamlı ifadeler ve deyimlerdir. Örnek

olarak sadece kelime ezberleyerek birebir çeviri yapan bir öğrencinin "etekleri zil çalmak" deyimini anlamlandırabilmesi mümkün değildir.

Özellikle hedef dilin konuşulduğu bölgede yaşayan öğrenciler için kültür aktarımı ayrıca önem arz etmektedir. Eğer birey kültür aktarımdan soyutlanmış bir öğretim programı ile dil öğrenmeye çalışıyorsa içinde yaşadığı toplumla iletişim problemleri yaşaması kaçınılmazdır. Bu iletişim problemleri bireyde zaman içinde yanlış anlaşılma korkusu geliştirmesine neden olabilir ki bu durum da bir zaman sonra öğrencinin hevesini kırabilir hatta hedef dile karşı olumsuz bir koşullanma geliştirmesine sebebiyet verebilir. Yabancı dil öğretim sürecinde bireyin hedef dilin kültürünü öğrenmesi bireyi hedef dile karşı güdülerken aynı zamanda bireyin yanlış anlaşılmalara karşısında komik duruma düşmesini de engelleyecektir. Çünkü kültür farklılığı sebebiyle başa gelen gülünç durumlar bireylerde özgüven eksikliğine, motivasyon azalmasına neden olabilir. Bu durum ise ancak ve ancak bireyin hedef dilin kültürünü tanıması ve ona göre davranış sergilemesiyle çözülebilir. Birey hedef dilin kültürünü öğrendiği zaman o toplumun duygu, düşünce ve davranışlarını daha doğru anlamlandıracak ve topluma daha kolay uyum sağlayacaktır.

Avrupa Ortak Başvuru Metnindeki temel ilkelerden biri de Avrupa'daki dil ve kültür çeşitliliği korumak ve geliştirmektir. Metinde bu dil ve kültür çeşitliliği üzerinde durulmuş, bu çeşitliliğin önemi sürekli vurgulanmıştır. Metne göre dil öğretimi aracılığıyla öğrenilen dilin kültürü bireylere öğretilmelidir. Bu öğrenme durumu bireylerin hem hedef dili daha iyi öğrenmesini sağlayacak hem de bireylerin bu kültürleri tanımasıyla bireyler arasında anlayış, hoşgörü ve saygı artacaktır. Bu durum da daha etkili bir uluslararası bildişim sağlayacaktır. Kültürel öğeler ve kültür aktarımının ne denli önemli olduğunun yer yer vurgulandığı Avrupa Ortak Başvuru Metninde yabancı dil öğretim sürecinde hedef dilin ait olduğu kültürün öğretilmesinin bir gereklilik olduğu açıkça ifade edilmiştir. Metinde aktarılması gerekli görülen kültürel unsurlar ise şunlardır:

1. Günlük Yaşam

- a. Yiyecek, içecek, yemek zamanları, sofrada adabı
- b. Resmi tatiller, çalışma zamanları

- c. Boş zaman etkinlikleri, hobiler, okuma alışkanlıkları, yaygın sporlar
- 2. Yaşam Koşulları
  - a. Yaşam standartları
  - b. Ev koşulları
  - c. Sosyo-ekonomik durum
- 3. Kişilerarası İlişkiler
  - a. Sınıfsal yapı ve sınıflar arası ilişkiler
  - b. Kadın erkek ilişkileri
  - c. Aile yapıları ve ilişkileri, kuşaklararası ilişkiler
  - d. Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler
- 4. Değerler, İnançlar, Davranışlar
  - a. Sosyal sınıf
  - b. Çalışma toplulukları
  - c. Gelir düzeyi
  - d. Gelenekler
  - e. Sanat, müzik vb.
- 5. Beden Dili
- 6. Sosyal Gelenekler
  - a. Dakiklik
  - b. Hediyeler
  - c. Elbiseler
  - d. Yasaklar, kurallar vb.
- 7. Adet Olmuş Davranışlar
  - a- Dini kurallara dayalı davranışlar
  - b- Doğum evlilik gelenekleri
  - c- Festivaller, törenler, kutlamalar (Bölükbaş ve Keskin, 2010, s. 227)

Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı kadar bu aktarımın nasıl yapılacağı da elbette ki çok önemlidir. Bu süreçte yapılabilecek yanlışlar öğrencinin hedef dile karşı olan öğrenme isteğini kırabilir, hedef dilin kültürüne karşı soğukluk duymasına sebep olabilir. Bu tarz olumsuzluklar şüphesiz ki öğretim sürecini olumsuz etkileyecektir. Sürecin faydalı bir şekilde yürütülmesinde en büyük sorumluluk

şüphesiz ki öğreticidir. Öğretici bu süreçte dengeli bir yol izlemeli, kültür aktarımı konusunda aşırıya kaçmamalıdır. Aksi takdirde yapılan iş kültür aktarımı olmaktan çıkar asimilasyon çalışmasına dönüşür. Bu durum ise yabancı dil öğretiminde hem bireyi hem de süreci son derece olumsuz etkileyecek dil öğretimini sekteye uğratacaktır. Dil öğretiminde en önemli problemlerden biri muhakkak ki öğrencilerin hedef dile ya da kültürüne olan ön yargılarıdır. Kültür aktarımı çalışmaları bu bağlamda ön yargılar yaratmak için değil tam tersine var olan ön yargıları ortadan kaldırmak için kullanılmalıdır.

Bu nedenle kültür aktarımı belli bir çerçeve içinde yapılmalı, süreç adım adım kontrollü bir şekilde yürütülmelidir. Tomalin ve Stempleski (Aktaran; Ülker, 2007, s. 28) yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı yapılırken dikkat edilmesi gereken bazı temel prensiplerden bahsetmektedir. Bu prensipler ise şu şekilde sıralanmıştır:

1. Kültürü öğrenilen dil aracılığıyla sunulmalı
2. Kültürel davranış çalışmaları her dersin bir parçası haline getirilmeli
3. Öğrencilerin ihtiyaç duyduklarını düşündükleri sosyo-ekonomik yeterliliğe ulaşmaları hedeflenmeli
4. Tüm seviyelerin kültürlerarası bir anlayış geliştirmeleri hedeflenmeli, öğrencilerin sadece hedef kültürü anlamalarını değil kendi kültürlerine de farkındalık geliştirmeleri sağlanmalı
5. Kültürle ilgili tüm öğretilenlerin öğrencide davranış değişikliğine sebep olmadığına; fakat öğrencilerin tamamıyla kendi davranışlarıyla diğerlerinin davranışlarını etkileyen kültürel etmenlerin farkına varma ve tolerans geliştirmelerini sağladığının farkında olunmalı.

Uygun yöntem ve tekniklerin kullanıldığı, ölçülü bir kültür aktarımı şüphesiz ki yabancı dil öğretim sürecinde dile karşı olan öğrenme isteğini arttıracaktır. Hedef dilin kültürünün aktarılması aynı zamanda varsa bireyin o dile, topluma ya da o toplumun kültürüne karşı olan önyargısının değişmesine, kırılmasına zemin hazırlayacaktır. Bunun beraberinde birey sadece hedef dilin kültürünü öğrenmekle kalmayacak aynı zamanda kendi kültürüne de daha geniş bir perspektiften bakabilecek, kültürel bir farkındalık kazanacaktır. Bireyin kültürel farkındalık sahibi

olması ise bireyin iletişimsel becerilerini geliştirecek ve arttıracaktır. Zira çağımızda iletişim sorunları içerisinde en çok karşımıza çıkan sorun bireylerin kültürel farkındalıklardan uzak, dar bir bakış açısı ise toplumları değerlendirmeye çalışmasıdır. Bir toplumun, kültürü hakkında bilgi sahibi olmadan değerlendirilmeye çalışılması bireylerin doğru olmayan yorumlarda bulunmasına sebep olacaktır ki bu da sağlıklı bir iletişim kurma noktasında çok büyük problemler yaratacaktır.

Tüm bunlar göz önüne alındığında yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı çalışmaları yabancı dil öğretiminin olmazsa olmazıdır diyebiliriz. Bu kapsamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kültür aktarımı bizler için ayrıca bir önem taşımaktadır. Oldukça geniş bir alana yayılan ve her yönüyle Türkçe üzerinde önemli etkilere sahip olan Türk kültürünün tanıtılması Yabancılara Türkçe öğretiminde sürecin doğru ve verimli bir şekilde yürütülmesi adına oldukça önemlidir. Köklü Türk kültürünün yabancı öğrencilere tanıtılması bireylere sadece Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi hususunda fayda sağlamakla kalmayacak bireylerin büyük bir millete ve tarihe de daha geniş bir perspektiften bakmasına yardımcı olacaktır.

2. 4. Nasreddin Hoca Fıkraları ve Kültür Aktarımındaki Önemi

Yabancı dil öğretimi baştan sonuna kadar öğretim süreci boyunca her açıdan dikkat ve emek isteyen bir süreçtir. Bu süreçte dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri ise materyal seçimidir. Günümüzde yabancı dil öğretimi sürecinde sıklıkla karşımıza çıkan problemlerin başında materyal eksikliği ve seçimi gelmektedir. Yabancı dil öğretiminde en sık kullanılan materyallerden biri ders kitapları ve bunun doğal getirisi olarak da okuma metinleridir. Yabancı dil öğretiminde kullanılan metinler özenle hazırlanmalı ve seçilmelidir. Özellikle dil ve kültür birlikteliği göz önüne alındığında seçilen ya da hazırlanan metinlerin kültür öğelerinden noksan olması eksik bir dil öğretimine sebep olacaktır (Uçak, 2014, s. 219).

"Kişi, kültür öğelerini ne kadar iyi algılasa yabancı dili de o oranda iyi öğrenebilmektedir. Dolayısıyla kültür öğelerinin, yeri geldikçe, bir yabancıya öğrenebileceği ölçüde ve doğru biçimde verilmesi önem taşımaktadır." (Barın E. , 2008, s. 61). Yabancı dil öğretiminde bu hassasiyetle hazırlanan ya da seçilen metinler kişinin, hedef dilin kültürünü ve hedef dilin konuşulduğu çevreyi anlamlandırmasına yardımcı olacaktır. Bu anlamlandırma neticesinde kişinin dil öğrenme isteği ve hızı artacaktır. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin kalitesi ve uygunluğu büyük bir önem arz etmektedir.

"Dünyamızda dil öğretiminde kullanılan metinler genel olarak değerlendirildiğinde, her yaklaşımın amaçlarına ulaşmak için metinlerden farklı biçimlerde yaralandığı ve farklı metinler kullandığı görülmektedir. Bazı yaklaşımlar edebi metinlerle dil bilgisi, kelime ve kültür öğretmeye çalışırken bazıları da amaçlanan kültüre yönelik çalışmalar yapmaktadır." (Güneş F. , 2013b, s. 9). Edebi metinlerin birer kültür ürünü olduğu göz önünde alındığında bu yaklaşımın yerinde olduğu söylenebilir. Zira edebi metinler dilin ve kültürün taşıyıcısı aynı zamanda da dil ve kültürün ortak ürünüdür. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde edebi metinlerin kullanılması kültür aktarımı hususunda oldukça işlevsel olacaktır. Şiir, masal, destan, hikâye, roman, tiyatro, karagöz, ortaoyunu, fıkra, manî, ninni, tekerleme gibi çeşitli türlerin ürünleri edebi eserler olarak nitelendirilmektedir. Bu metinlerin iyi yazılmış olmaları, içinde var oldukları kültürü yansıtmaları göz önünde bulundurularak dil öğretiminde örnek metinler olarak kullanılmaları gerektiği sık sık vurgulanmaktadır (Güneş F. , 2013b, s. 4).

Açık ve Demir (2011, s. 57)'e göre edebi metinler öğrencinin, dili doğal yapısı içinde kullanımını görmesine olanak verirken diğer yandan öğrencinin kelime hazinesini geliştirip zenginleştirmesinde, anlama ve anlatma becerilerini arttırmasında yardımcı olur. Dolayısı ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde faydalanacağımız edebi metinler hem önemini sıklıkla vurguladığımız kültür aktarımı hususunda hem de öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirmesinde faydalı olacaktır.

"Çağımızda bir toplumun mizah anlayışı ve nelere güldüğü bir ölçüde o toplumun aynası sayılmaktadır." (Sağlam S. , 2008, s. 40). Bir milletin mizah anlayışı, o milletin kültürünün bir yansıması olarak kabul edilebilir. Derinlemesine bakıldığında mizah kültürü; milletin düşünce yapısını, zekâsını, mantığını, muhakeme yeteneğini, ortak hayat görüşünü geçmişten geleceğe taşıyan bir köprü işlevi görür (Baki ve Karakuş, 2014, s. 795). Aynı zamanda mizah kişiler arasında iletişimi güçlendiren, kolaylaştıran ve insanları birbirine yakınlaştıran bir araçtır. Dolayısıyla temelini içinde bulunduğu kültürün mizah anlayışından alan ve bununla beraber döngüsel olarak gene o milletin mizah anlayışını yansıtan, gelecek nesillere ulaşmasını sağlayan fıkralar kültürün önemli bir taşıyıcısıdır.

Önemli bir kültür taşıyıcısı olan bu fıkralar sadece milletin mizah anlayışını değil bununla birlikte o milletin günlük yaşantısının yansımalarını da ortaya koyar. Fıkraların bir sözlü gelenek ürünü olması kültür aktarımı bağlamında bir köprü görevi görmesinin başlıca sebebidir. Sözlü gelenek kültürü ile nesilden nesile aktarılan fıkralar dünden bugüne adım adım inşa edilen kültür dairesinin hem bir ürünü hem de önemli bir desteği olmuştur. Bu sebeple de toplumu ve toplumsal kültürü yansıttığı, yaşattığı için yabancı dil öğretiminde vazgeçilmez bir işlev üstlenirler (Akkaya, 2013, s. 172). Fıkralar özellikle yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı hususunda kullanılması oldukça fayda getirecek edebi metinlerdir. Fıkraların kültür aktarımındaki işlevselliği dışında aynı zamanda yapısal olarak sade, yalın ve kısa olması da fıkraların yabancı dil öğretiminde kullanılması gerekliliği noktasında oldukça önemli bir ayrıcalıktır. Çünkü fıkraların bu yapısal özellikleri öğrencilerin öğrendikleri fıkraları birbirleri ile paylaşması açısından son derece elverişli olacak ve bu paylaşım ise şüphesiz ki öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmesinde büyük katkı sağlayacaktır.

Türk fıkra geleneği deyince akla ilk gelen isimlerden biri tartışmasız Nasreddin Hoca'dır. Nasreddin Hoca fıkraları mizah unsurlarını bolca taşıyan, farklı düşünme biçimlerini ortaya koyan, Türk kültürünü oldukça iyi yansıtan ve dünyaca bilinen bir kültür hazinesidir (Temizkan, 2011, s. 201). Nasreddin Hoca fıkraları sadece Türk coğrafyası sınırları içinde kalmamış ününü dünyaya duyurmuş oldukça

değerli bir Türk kültür mirasıdır. Nasreddin Hoca'nın ölüm yıl dönümünün 700. yılı olan 1996 yılı, UNESCO tarafından 'Nasreddin Hoca Yılı' ilan edilmiştir.

"Nasreddin Hoca fıkraları Türk Cumhuriyetleri başta olmak üzere dünyanın dört bucağına yayılmıştır. Türkistan, Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan gibi Türk Cumhuriyetleri ile Osmanlı bakiyesi olan Balkan Devletleri; Bulgaristan, Bosna-Hersek, Romanya ile Macaristan'da ve tercümelemlerle İtalya, Japonya, Fransa ve Amerika Birleşik Devletlerinde de tanınmaktadır." (Sağlam, 1997, s. 30). Birçok milletin kendi fıkra tipini Nasreddin Hoca ile mukayese ettiğini söyleyen Bekki (1997, s. 38); Almanların Till Eulenspiegel, Arapların Cuha, Farsların Çuhi, Bulgarların Kurnaz Petre, İtalyanların Bertoldo, Romenlerin Pacala, Rusların Balakirev, Japonların İkkıy, Hint-Pakistanlıların Şeyh Çilli ve Lal Bucakkar ile Nasreddin Hoca arasına benzerlikler bulmaya çalıştıklarını ifade etmiştir.

Nasreddin Hoca, hem millî hem de evrensel bir değerdir ki fıkralarında millî kültür unsurları da evrensel değerler de yer almaktadır. "Türk milletinin mizah dehasını temsil eden Nasreddin Hoca fıkraları, sözlü anlatım ürünü oldukları için yüzyıllarca ağızdan ağıza dolaşmıştır. Hem sözlü anlatımda hem de sözlü kültürün yazıya geçirilmiş anlatımlarında Nasreddin Hoca'nın sıkça işlenmesi, onu imgesel bir şahsiyet hâline getirmiştir. Sadece Türkler arasında değil, bütün dünya tarafından da tanınan Nasreddin Hoca, Batılı birçok aydının kitabına da konu olmuştur." (Akkaya, 2013, s. 172). Çünkü Nasreddin Hoca fıkralarında sadece Türk kültürünün izlerini değil diğer kültürlerle ait değerleri de bulmak mümkündür. "Fıkraların büyük çoğunluğunun insanlığın ortak değerleriyle ve özellikleriyle ilgili olduğu görülür. Zaten, Hoca'nın birçok ülkede benimsenmesinin önemli bir nedeninin de fıkraların bu özelliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Toplumun, sorunlarıyla ilgili çözüm yollarını da fıkralarda bulduğu görülmektedir. Neredeyse ele alınmayan bir tip, üzerinde durulmayan sosyal bir mesele yok gibidir." (Dedebağı, 2007, s. 79). Bu durumda Nasreddin Hoca fıkralarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılması son derece faydalı olacaktır. Zira Nasreddin Hoca fıkraları ile karşılaşan öğrenciler hem Türk kültürüne dair bilgi sahibi olacak hem de evrensel değerlerin

geçtiği kısımlarda kendilerinden bir şeyler bulabildikleri için fıkraları daha kolay anlamlandırabileceklerdir.

Birçok millet tarafından bilinen ve sevilen Nasreddin Hoca figürü Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dikkat çekici ve motive edici olacaktır. Nasreddin Hoca fıkralarının sevilmesinin ardında Nasreddin Hoca'nın karşılaştığı olaylar karşısında bulduğu zeki, yaratıcı ve ilginç çözümler yer almaktadır. Nasreddin Hoca fıkraları Türk toplumunun yaşamını yansıtmaktadır. Her kültürün kendisini daha sonraki kuşaklara aktarmak ve zenginleştirmek istediğini, toplum kültürü unutsa dahi ona hareket verip hafızayı canlandıran, yağmur bulutları gibi zamanı geldiğinde bereket yağdıran insanların olduğunu ifade eden Türkmen (1997, s. 21), Nasreddin Hoca'nın Türk kültürünün yağmur bulutlarının başında geldiğini söyler.

Fıkralarda yer alan kişiler, ilişkiler ve olaylar Türk toplumunda daima var olan şeylerdir. Nasreddin Hoca fıkralarını okuyan yabancı öğrenciler bu yansımadan yola çıkarak Türk insanını, Türk insanının duygularını, düşüncelerini ve olaylar karşısında verdiği tepkilerini daha kolay anlamlandırabileceklerdir. Bu durum ise özellikle Türkçeyi konuşulduğu coğrafya içerisinde öğrenmeye çalışan öğrenciler için büyük avantaj sağlayacaktır. Zira Türk insanın düşünce sistemini anlamak, kavramak iletişim sırasında yanlış anlaşılmalara gibi bir takım engellerin kalkmasına ve Türkçe öğrenmek isteyen bireyin kendini daha rahat daha özgüvenli bir biçimde ifade etmesine zemin hazırlayacak, dil öğrenme sürecinde öğrencinin dil öğrenme isteğinin artmasını sağlayacaktır.

Nasreddin Hoca fıkralarının yer aldığı Türkçe öğretim kitaplarına yabancı öğrencilerin sempatiyle yaklaştığını belirten Barın (2008, s. 61), Nasreddin Hoca fıkralarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmasının temel yararlarını şu şekilde açıklar:

1. Dil öğretiminde fıkraların kullanımı öğrencilerin motivasyonunu ve ilgilerini artırır, derslere daha etkin bir biçimde katılmalarını sağlar.
2. Fıkraların kısa olması sıkılmadan dinlenmesini, okunmasını, anlatılmasını ve yazılmasını kolaylaştırır. Bu yolla öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirmek için gerekli olan öğrenci katılımı sağlanır.

3. Öğrenciler her fıkrada yeni kelime ve terimlerle karşılaşır. Öğrenciler anlamını bilmedikleri kelimeyi bazen fikranın genel anlamından çıkarırken bazen de bu kelimeyi sözlükten öğrenir. Bu şekilde kelime hazineleri hızlı bir şekilde gelişir.
4. Türkçe öğretiminde fıkraların kullanılması, öğrencilerin dil bilgisi kurallarını öğrenmelerine ve iletişimde kullanmalarına yardımcı olur.

Ele aldığı konular bakımından gündelik hayatı yansıtan Nasreddin Hoca fıkraları bu açıdan da Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde faydalı bir materyal olacaktır. Nasreddin Hoca fıkralarının konularının günlük hayattan izler taşıması hem öğrencilerinin verilen fikrayı daha kolay anlamasına hem de fikra üzerinde yorumlamalar yapıp konuyu değerlendirmelerine olanak sağlayacaktır. Nasreddin Hoca fıkralarının günlük hayattan kesitler taşıyor nitelikte olması aynı zamanda eğitimin hayatilik (yaşama yakınlık ya da işlevsellik) ilkesiyle de doğrudan uyumaktadır.

Türk coğrafyasında derlenen Nasreddin Hoca fıkralarında ele alınan konular ise Yakıcı (1997, s. 35) tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

1. Nasreddin Hoca'nın çocukluğu, gençliği üzerine ya da çocukluk ve gençlik yıllarında geçen olaylar üzerine anlatılan fıkralar
2. Nasreddin Hoca ve karısıyla ilgili olayların anlatıldığı fıkralar
3. Nasreddin Hoca'nın çocukları ve yakınları üzerine söylenen fıkralar
4. Nasreddin Hoca'nın yoksulluk ve zenginlik üzerine düşünceleri ve mesajlarının belirtildiği fıkralar
5. Açlık, oburluk, görmemişlik, sonradan görmüşlük, konukseverlik, hasislik, cömertlik, borçluluk ve alacıklılık hakkında söylenen fıkralar
6. Alış-veriş, ticaret, hak, hukuk hesap vb. kavramlar konusunda anlatılan fıkralar
7. Haydutlar, hırsızlar, dolandırıcılar, onların kurbanları, kayıplar, buluntularla ilgili olarak anlatılan fıkralar
8. Aldatanlar, aldanılanlar, yalancılar, hilekârlar, güç durumda kalanlar, içinde buldukları durumdan çıkış yolu arayanlara yönelik olarak anlatılan fıkralar

9. Kibir, gurur, kendini beğenme gibi konuları eleştirir nitelikte söylenen fıkralar
10. Alay edilecek kadar ve soytarılık derecesine varan aptallığı yeren fıkralar
11. Yetenek, algılama, âlimlik, cahillik, tuzak sorular, bulmacalar, hayret uyandıracak cevaplar hakkında anlatılan fıkralar
12. Nasreddin Hoca'nın kadılar ve hâkimlerle ilgisi üzerine anlatılan fıkralar
13. Hâkimler ve mahkemelerin durumu üzerine anlatılan fıkralar
14. Hekimler ve hastalar üzerine anlatılan fıkralar
15. Nasreddin Hoca'nın ölümü ve bakiliği üzerine anlatılan fıkralar

Nasreddin Hoca fıkralarında genel olarak ele alınan bu konular aktarılırken Türkçenin zenginliklerinden faydalandığı görülmektedir. Çeşitli kelime oyunlarının, mecazların, zıtlıkların fıkralarda yer alması bu zenginliklerin başında gelmektedir. Bunun yanında Nasreddin Hoca fıkralarındaki birçok benzetme, mecaz ya da özlü sözler Türkçenin mirasına karışmış deyimleşmiş ve atasözü gibi kullanılmaya başlamıştır. Sonuç olarak Nasreddin Hoca fıkraları hem Türkçenin zenginliğinden faydalanmış hem de bu zenginliğe zenginlik katmıştır. Bu bağlamda Nasreddin Hoca fıkralarının yabancı dil öğretiminde öğrencinin kelime dağarcığını geliştirmekle kalmayıp deyim, ikileme, benzetme, aktarma vb. gibi Türkçenin anlatım zenginliklerini de öğrenip kavramasına olanak sağlayacağını söyleyebiliriz (Dedebaşı, 2007, s. 82). Nasreddin Hoca fıkralarının mizah unsurları taşıması, kısa, ilgi çekici, sade ve anlaşılır olma özelliği anlatma açısından kolaylık sağlaması öğrencilerin bu fıkraları çevreleriyle paylaşması hususunda motive edici olacaktır. Bu durumun getirisi olarak da sık sık tekrarlanan kalıp ifadeler ve deyimlerin daha kalıcı bir şekilde öğrenilmesi sağlanacaktır. Aynı zamanda bu paylaşım öğrencinin konuşma becerisini geliştirmesinde yardımcı olacaktır.

"Günümüzde eğitimcilerin en çok yakındıkları meselelerin başında, ders kitaplarına alınmış metinlerin çağdaş olma (güncellik) özelliğini kaybetmeleri gelmektedir (Küçük 1996: 12). Nasreddin Hoca fıkralarının sadece Türkçe değil, aynı zamanda yabancı dillerdeki internet sitelerinde dolaşımı ve yeniden üretimi onun bugün de güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Bunların özellikle dil öğretimi kitaplarında yer alması, metinlerin güncel olmasına katkı sağlayacaktır.

Çünkü folklor metinleri durağan değil, devingen metinlerdir." (Akkaya, 2013, s. 176).

Nasreddin Hoca fıkralarının tüm bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda bu fıkraların Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılması; kültür aktarımı çerçevesinde, temel dil becerilerinin geliştirilmesinde, öğrencinin söz dağarcığının geliştirilmesinde ve Türkçenin dil bilgisi yapılarının kavratılmasında fayda sağlayacağını söylemek mümkündür. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Türk kültürünün bu kıymetli mirasından faydalanmak sürecin daha kaliteli bir şekilde yürütülmesi bağlamında oldukça önemlidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışma sırasında faydalanılan kitap, makale, tez vb. kaynaklar yeri geldikçe kaynak gösterilerek kullanılmış ve bu kaynaklar çalışmamızın sonunda yer alan kaynakça kısmında belirtilmiştir. Bu bölümde çalışma hazırlanırken faydalanılan direkt olarak çalışma konumuzla ilgili Yabancılara Türkçe öğretiminde Nasreddin Hoca fıkralarının önemi konusundaki tezlerden kısa özetler sunularak bahsedilmiştir. Ancak doğrudan Nasreddin Hoca fıkraları ve Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması hususunda çalışma olmadığı için farklı alanlar dâhilinde üzerinde durulan Nasreddin Hoca fıkralarıyla ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

Çalışmalar Yüksek Lisans Tezleri başlığı altında kronolojik olarak sıralanmıştır konu ile ilgili doktora tezi bulunmamaktadır.

3. 1. Yüksek Lisans Tezleri

Selman Çiçekler (2006), "Anadil (Türkçe) Öğretiminde Fıkra Metinlerinin Kullanılması" başlıklı çalışmasında Türk kültürü içerisinde önemli bir yere sahip olan fıkralarımızın anadil öğretiminde kullanılabilirliği üzerinde durmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde çalışmanın kuramsal çerçevesi dâhilinde tanımlara yer verilmiş, anadil öğretiminin önemine dikkat çekilmiş ve Türkçe öğretiminin tarihsel gelişiminden söz edilmiş, M. Kemal Atatürk'ün Türkçe hakkında görüşleri ve çalışmaları aktarılmış, Türk Milli Eğitiminin genel ve özel amaçlarından bahsedilerek Türkçe öğretimi açısından o yıllarda kullanılan Türkçe programının değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde çocuk edebiyatının genel olarak tanımı yapılmış çocuk edebiyatının Türkiye'deki gelişiminden bahsedilmiş ve çocuk edebiyatı eserlerinde bulunması gereken özellikler sıralanmıştır. Üçüncü bölümde ise fıkranın tanımlarına ve Türk fıkraları hakkında bilgilere yer verilmiş,

fıkraların eğitimsel işlevlerine değinilmiş ve fıkralardan okul öncesinde ve ilkokulda nasıl yararlanılabileceği açıklanmıştır. Sonunda da Türkçe Öğretim Programı göz önünde bulundurularak fıkraların Türkçe dersinde nasıl kullanılabileceğine dair hazırlanan ders planları verilmiştir.

Hakan Dedebağı (2007), "Nasreddin Hoca Fıkralarının Eğitim Yönünden Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında araştırmacı, araştırmasının genel amacını "Nasreddin Hoca'nın eğitimi yönünü ortaya koyarak, onun mizahın kendisi haline gelen varoluşsal benliğinden coşmuş fıkralarından, genç kuşağın öz benindeki doğal yetileri uyandırma bağlamında nasıl yararlanılabileceği sorusuna cevap aramak" olarak ifade etmiştir. Birinci bölümde Nasreddin Hoca'nın yaşadığı kültürel ortam, hayatı ve eğitici kişiliği hakkındaki bilgilere yer veren araştırmacı ikinci bölümde fikranın tanımını ve eğitsel açıdan önemini, Nasreddin Hoca fıkralarının yapısı ve genel özelliklerini ve Nasreddin Hoca fıkralarının yorumlanmasındaki farklı yaklaşımları ele almıştır. Üçüncü bölümde Nasreddin Hoca ve Nasrettin Hoca fıkraları eğitim değerleri açısından Nasreddin Hoca'nın eğitimciliği, Nasreddin Hoca fıkralarının eğitici yönü ve Nasreddin Hoca fıkralarının Türkçe sevgisi ve dil duyarlılığı kazanımına katkısı kapsamında incelenmiştir. Araştırmada kaynak taramaya dayalı olarak, genel tarama tekniği ve içerik çözümlemesi yöntemleri kullanılmış elde edilen bulgular yorumlanarak sonuç kısmında verilmiştir. Araştırmacı çalışmasının nihai sonucunu: "Nasreddin Hoca'nın etkisi günümüze kadar uzanan bilge/yaşayan bir bilinç olduğu ve fıkralarının Türk eğitim sisteminin güncel tikanıklıklarını aşmada referans alınabilecek nitelik taşıdığı gerçeğidir." şeklinde ifade etmiştir.

Selman Karakaya (2007), "Nasreddin Hoca Fıkralarının Eğitim Değeri ve Fıkraların Benlik Durumlarına Göre Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında çalışmasının amacını; Nasreddin Hoca fıkralarının eğitimdeki belirgin etkisinin temel dayanaklarının araştırılması ve üç benlik durumuna göre değerlendirilmesi olarak ifade etmektedir. Çalışmanın birinci bölümünde çalışma hakkında bilgilendirme

yapan araştırmacı çalışmasının ikinci bölümünde ilgili literatürleri incelemiştir ve sunmuştur. nc blmde bazı temel kavramlar üzerinde duran araştırmacı Nasreddin Hoca fıkralarının transaksiyonel analizi ve Nasreddin Hoca fıkralarında benlik durumu ve empatinin ölçülmesi üzerinde çalışmış ve dördüncü blmde çalışmanın nasıl yürütüldüğü hususunda bilgi vermiştir. Çalışma sonucunu 23 madde ile açıklanmıştır. Genel erevede Nasreddin Hoca fıkralarının hayat akışı içindeki gerçekliği yansıttığına ve bu yansımanın insanlığının ortak hallerini barındırması sebebiyle Nasreddin Hoca fıkralarının hem ulusal hem de evrensel bir değer taşıdığına vurgu yapılmıştır. Nasreddin Hoca fıkralarında toplumsal rollerin dengeli bir şekilde barındırıldığını ifade eden araştırmacı bu bilgi neticesinde Nasreddin Hoca'nın empati kurma gücüne sahip olduğunu dile getirmiş ve bu özelliği ile Nasreddin Hoca'nın eğitim kapsamında istenilen olgun insan tanımına uyduğunun altını çizmiştir.

Menekşe Yalvaç Uslu (2010), "Otantik Nasreddin Hoca Fıkralarıyla ocuklara İngilizcenin Yabancı Dil Olarak ğretimi" adlı çalışmasında Nasreddin Hoca fıkralarının ocuklara İngilizce ğretiminde etkili olup olmadığını belirmeye çalışmıştır. Araştırmacı bu amaçla 7. sınıf öğrencilerinden 21 kişilik deney ve 19 kişilik kontrol grupları oluşturmuş, deney grubuna İngilizce Nasreddin Hoca fıkraları ile öğretilmiş ve sınıf etkinlikleri Nasreddin Hoca fıkralarında faydalanılarak hazırlanmıştır. 19 kişiden oluşan kontrol grubunda ise konu ile ilgili özel bir çalışma yapılmamış, kontrol grubundaki öğrencilere yalın olarak ders kitabıyla temel beceriler kazandırılmaya çalışılmıştır. Çalışma sürecinde her iki gruba da 30 çoktan seçmeli sorudan oluşan ön test ve son test olacak şekilde bir test uygulanmıştır. Çalışma sonucunda iki grup arasında deney grubu öğrencilerin başarı gösterdikleri tespit edilmiş ve Nasreddin hoca fıkralarının ocuklara İngilizce ğretiminde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Tuğba Demirtaş (2012), "Değerler Eğitiminde Edebi Türlerden Yararlanma: Nasreddin Hoca Fıkraları" başlıklı çalışmasında ana dili eğitimi yanında değerler eğitimi içinde edebi ürünlerden yararlanmanın gerekliliği vurgulamış bu kapsamda Nasreddin Hoca fıkralarından değerler eğitiminde yararlanma üzerine bir tespit çalışması yapmıştır. Çalışmanın amacı Nasreddin Hoca fıkralarındaki değer unsurlarının tespit edilmesi ve buradan hareketle Nasreddin Hoca fıkralarının değerler eğitiminde kullanılmasının önemini ortaya koymak olarak belirtilmiş, çalışma betimsel analiz yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışma 124 Nasreddin Hoca fıkrası üzerinde yapılmış, verilerin analizi için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada değerlerin nicel analizi ise SPSS 13.0 kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonunda fıkralarda en çok yer alan değer tipleri ortaya konulmuştur. Bu değer tiplerinden hareketle Nasreddin Hoca fıkralarının zengin kültür öğelerini, ulusal ve evrensel değerleri taşıdığı sonucuna ulaşılmış dolayısı ile bu fıkraların Türkçe öğretiminde değer aktarımı başta olmak üzere diğer derslerde de kullanılabilceği, ders kitaplarında yer alabileceği sonucuna varılmıştır.

Deniz Çobanoğlu (2014), "6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Nasreddin Hoca Fıkralarının Eleştirel Okuma Yöntemi İle İşlenmesi ve Fıkralardaki İnsan Karakterine Ait Özelliklerin Öğretilmesi" adlı çalışmasının amacını; eleştirel okuma yöntemi ile incelenen Nasreddin Hoca fıkralarında yer alan insan karakterine ait özelliklerin öğretilmesi kapsamında 6. sınıf öğrencilerinin, Nasreddin Hoca fıkralarındaki karakterlerin mesajlarını ve fıkraların ana fikri gibi unsurları bulmada hangi seviyede olduğunu tespit etmek olarak açıklamaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yürütülmüş, veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış veri formu ve çalışma formlarından yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda Nasreddin Hoca fıkralarının insan karakterine ait özelliklerin öğretiminde fayda sağladığı ve öğrencilerin mesaj, ana fikir gibi unsurları doğru şekilde tespit ettikleri kanısına ulaşılmıştır. Bu unsurların tespit edilebilmesi ile öğrencilerin hem metni doğru anladıkları hem de karakter özelliklerini doğru bir şekilde yorumladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE UYGULAMA

4. 1. Araştırmanın Modeli

Günümüzde yabancı dil öğretiminde uyarlanmış edebi eserlerin kullanılması faydalı olduğu inanılan ve sıklıkla başvurulmuş yaygın bir durumdur. Özellikle büyük yayınevleri tarafından yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere seviyelere göre sadeleştirme yapılarak yayınlanan birçok edebî eser bulunmaktadır. Türkiye'de bu bağlamda İngilizce, Almanca, Arapça, Rusça gibi öğrenme gönüllüsü fazla olan dillerin seviyelere göre sadeleştirilmiş hâline ulaşılabilmektedir. Ancak bunun aksi durumunda, yani Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar göz önüne alındığına bu durumun aynı olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu anlamda Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında seviyelere göre uyarlanmış edebi eserlerin eksikliği yoğun bir biçimde hissedilmektedir. Bu sebeple bu eksiklik göz önünde bulundurularak bu alanda çalışmaların yapılması gerektiğini söyleyebiliriz.

Yabancılar Türkçe öğretiminde seviyelere göre uyarlanmış edebi metinlerin eksikliğinin giderilmesinde faydalı olma gayesi ile yürütülen bu çalışma, genel tarama modelinde, betimsel bir alan araştırmasıdır. Tarama modelinin dışında çalışmada fıkraların uyarlanması kısmında derleme ve yaratıcı yazma tekniği kullanılmıştır. Karasar (2017, s. 111), genel tarama modelini çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak tarama olarak ifade eder. “Tarama modellenli araştırmalarda olayın ya da bireyin doğrudan kendisinin incelenebileceği gibi, önceden tutulmuş çeşitli kayıtlara (yazılı belgeler, istatistikler, resimler, vb.) dayalı olarak da araştırma yapılabilir.” (Karataş, 2012).

4. 2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Nasreddin Hoca fıkraları oluşturmaktadır. Sözlü gelenek ürünü olan Nasreddin Hoca fıkralarının birçok derlemesi bulunmaktadır. Bu sebeple bazı yayınlanmış Nasreddin Hoca Fıkraları derleme eserleri arasından tarama modeli ile fıkralar incelenmiş, belirlenen ölçütler doğrultusunda (Ek-1) 15 Nasreddin Hoca fıkrası araştırmanın örnekleme olarak alınmıştır.

4. 3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın verileri Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ile ilgili yapılan alan taraması sonucunda alanla ilgili kitap, tez ve makalelere erişilmesi ve bununla beraber çeşitli Nasreddin Hoca fıkralarının derlendiği eserlerin edinilip bu eserlerde yer alan fıkraların genel tarama modeli ile taranmasıyla elde edilmiştir. Yapılan alan taramasında Nasreddin Hoca fıkralarının derlendiği 58 kitaba ulaşılmıştır. Bu eserler künyeleriyle birlikte aşağıda sunulmuştur:

ALICI Gamze, Nasreddin Hoca İle Kıkır Kıkır, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.

ALPAY Ahmet, En Güzel Nasreddin Hoca Fıkraları, Parıltı Yayınları, İstanbul, 2013.

AK Suat, Nasreddin Hoca: İzahlı Fıkralar, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2016.

ARSLAN Ahmet & PAÇACIOĞLU Burhan, Letâ'if-i Hoca Nasreddin, Dilek Ofset Matbaacılık, Sivas. 1996.

AYCI Mehmet & ÇAĞLAR Şükran, Nasreddin Hoca Fıkraları, Elips Yayınları, Ankara, 2005.

BALABANLILAR Mürşit, Nasreddin Hoca Fıkraları, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2002.

BALBAY Mustafa, Nasreddin Hoca, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2017.

BAHAİ, Letâif-i Hoca Nasreddin, İkbâl Kütüphanesi, İstanbul, 1926.

BAŞGÖZ İlhan, Geçmişten Günümüze Nasreddin Hoca, Pan Yayıncılık, İstanbul, 1999.

BORATAV P. Naili, Nasreddin Hoca, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2006.

BOSTAN Merve, Nasreddin Hoca'dan Seçmeler, Hikmet Yayınları, İstanbul, 2002.

ÇAKIR G. Ömer, Nasreddin Hoca Fıkraları, Armoni Yayıncılık, İstanbul, 2016.

DEMİR Uğur, Nasreddin Hoca Fıkraları, Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2015.

EFE Ahmet, Dünyayı Güldüren ve Düşündüren Adam Nasreddin Hoca, Odunpazarı Belediyesi Yayınları, Eskişehir, 2004.

EFE Ahmet, Dünyaya Gülmek: Minyatürlerle Nasreddin Hoca Fıkraları, Akşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2011.

ERGÜN Sami, Manzum Nasreddin Hoca Fıkra ve Hikâyeleri, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1950.

ERGÜN Ayhan, Nasreddin Hoca Seçme Fıkraları, Engin Yayıncılık, İstanbul, 2001.

ERBAŞ Onursal (vd.), Nasreddin Hoca Hikâyeleri-Türk Edebiyatı Klasikleri, Küresel Yayıncılık, Ankara, 2009.

FUAT Memet, Nasreddin Hoca Fıkraları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2016.

GÖLPINARLI Abdülbaki, Nasreddin Hoca, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 1996.

GÖKALP Ziya, Halk Klasikleri I: Nasreddin Hoca Latifeleri, Anadolu Matbaası, Diyarbakır, 1972.

GÖR A. Refik, Nasreddin Hoca'nın Nükte Menşurundan Işıklar, Nasreddin Basımevi, Konya, 1952.

GÜLEÇ İsmail, Nasreddin Hoca'nın Biri Bir Gün: Nasreddin Hoca Fıkralarının Tasavvufi Yorumu, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012.

GÜNEY E. Cem, Nasreddin Hoca Fıkraları, Varlık Yayınları, İstanbul, 1995.

HALICI Feyzi, Şair Burhaneddin'in Nasreddin Hoca'nın Fıkralarını Şerheden Eseri, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1994.

İPEK Emel, Nasreddin Hoca Hikâyeleri, Karanfil Yayınları, İstanbul, 2005.

KABACALI Alpay, Nasreddin Hoca, Özgür Yayınevi, İstanbul, 2000.

KANIK O. Veli, Nasreddin Hoca Hikâyeleri, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2018.

KOCA Osman, Nasreddin Hoca'dan Seçme Fıkralar, Beyan Yayıncılık, İstanbul, 2018.

KÖPRÜLÜ M. Fuat, Nasrettin Hoca, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.

KÖSEOĞLU Ahmet (ed.), Minyatürlerle Nasreddin Hoca Hikâyeleri, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayınları, İstanbul, 1999.

KÖZ M. Sabri, Nasreddin Hoca Kitabı, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2005.

KÖZ M. Sabri, Leta'if Nasreddin Hoca Fıkralarının İlk Baskısı, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2015.

KURGAN Şükrü, Nasreddin Hoca, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1996.

NESİN Aziz, Nasrettin Hoca: Gülütler, Nesin Yayınevi, İstanbul, 2006.

ÖNDER Mehmet, Nasreddin Hoca: Hayatı ve Fıkraları, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1971.

ÖNDER Mehmet, Nasreddin Hoca: Hayatı ve Fıkraları, Tercüman Yayınevi, İstanbul, 1994.

ÖNGÜT Muhittin & ÖZDEMİR Eda, Dünyayı Güldüren ve Düşündüren Adam, Gençlik ve Spor Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2009.

ÖZÇELİK Mustafa, Nasreddin Hoca'dan Seçmeler, Kardelen Yayınları, İstanbul, 2005.

ÖZÇELİK Mustafa, Nasreddin Hoca, Nar Genç Yayınevi, İstanbul, 2019.

ÖZMEN İsmail, Dünya Fıkra Antolojisi, Saypa Kitabevi, Ankara, 1994.

ÖZPINAR Ahmet, Nasreddin Hoca Fıkraları, Aden Yayıncılık, İstanbul, 2005.

PÜSKÜLLÜOĞLU Ali, Nasreddin Hoca, Arkadaş Yayınevi, İstanbul, 1993.

SAKAOĞLU Saim, Nasreddin Hoca Fıkralarından Seçmeler, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015.

SEFERCİOĞLU Nejat, Nasreddin Hoca Fıkraları: Şiir Dili İle Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1981.

SERTDEMİR Nihat, Bir Mutasavvıf Gözüyle Nasreddin Hoca Fıkralarının Zahiri ve Tasavvufi İzahları, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2017.

SÖZER Ali, Hikmetleriyle Nasreddin Hoca Latifeleri, Eşik Yayıncılık, İstanbul, 2013.

ŞAKİR Ziya, Nasreddin Hoca "Halk Klasikleri ve Nasreddin Hoca'nın Latifeleri", Akıl Fikir Yayınları, İstanbul, 2012.

ŞAŞAL Behzat, Güldürürken Düşündüren Nasreddin Hoca'ya Çağdaş Bakış, Akasya Kitap, Ankara, 2007.

TOLUNAY İsmail, Nasreddin Hoca Fıkralarından Seçmeler, Metropol Yayınları, İstanbul, 2006.

TOPÇUOĞLU S. Ümid, Nasreddin Hoca Latifeleri, Üst Yayıncılık, İstanbul, 1980.

TÜRKMEN Fikret, Nasreddin Hoca Lâtifeleri: Burhaniye Tercümesi, Büyüyen Ay Yayınları, İstanbul, 2013.

UÇAR Nedim, Dizelerle Nasreddin Hoca Hikâyeleri, Ticaret Odası Matbaası, Eskişehir, 1993.

UÇMAN Duhter Bayraktar, Nasreddin Hoca Hikâyeleri, Nar Yayıncılık, 2008.

YILMAZOĞLU Mutlu, Nasreddin Hoca, Edusoft Yayınları, Konya, 2008.

YİĞİTLER H. Zekai, Nasreddin Hoca Şiirleri, Emek Basımevi, Balıkesir, 1972.

YORGANCI Orhan, Şiir Diliyle Nasreddin Hoca Fıkraları, Parıltı Yayınları, İstanbul, 2010.

YURDATAP S. Münir, Resimli Nasreddin Hoca Fıkraları, Bozkurt Kitabevi, İstanbul, 1960.

Alan taraması sonunda birçok derleme kitaba ulaşılmıştır ancak Saim Sakaoğlu ve Pertev Naili Boratav'ın derlemelerinin bilimsel bir araştırma çerçevesi dâhilinde hazırlanmış olmaları çalışmamızda uyarlanacak olan fıkraların seçiminde bu kitapların esas alınmasına sebebiyet vermiştir.

Çalışmada ilk olarak Nasreddin Hoca fıkraları evren olarak kabul edilmiş ve genel tarama modeli ile çalışmanın örneklemini oluşturacak fıkralar titizlikle seçilmiştir. Öğrencilerin Türkçe ile birlikte Türk kültürünü de öğrenmeleri amaçlandığı için hazırlanan fıkralar, bu duyarlılık ile taranmıştır. Bu fıkralar elde bulunan eserlerin kıyaslanıp, karşılaştırılması yoluyla belirli ölçütler dâhilinde seçilmiştir. Bu süreçte seçilecek olan fıkraların Nasreddin Hoca'ya ait olması hususunda yapılan alan taraması neticesinde tespit edilen derlemelerde yer alan fıkralar göz önünde bulundurulmuş, seçilen fıkraların kültür aktarımına elverişli fıkralar olması üzerinde durulmuştur.

Düzenlenecek olan fıkralarda aranan kriterler “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanacak Fıkraların Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılan Ölçütler” başlığı altında belirtilmiş ve ekler kısmında (Ek 1) sunulmuştur.

Fıkraların seçiminde hazırlanan bu şablon uygulanmış, seçilen fıkralarda şablonda belirtilen ölçütler esas alınmıştır.

Çalışmada verilerin analizi ise doküman inceleme tekniği kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen fıkraların benzerleri içerisinde orijinal, güvenilir ve bilimsel yöntemlerle derlenen fıkralar olmasına dikkat edilmiş, seçilen fıkralar okunup incelenerek uyarlama için belirlenen ölçütleri düzenleme sonrasında taşıyıp taşıyamaması çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması uygun görülen fıkraların A2, B1, B2 seviyelerine göre düzenlenmesinde sakınca görülmemiştir.

Seçilen fıkraların seviyelere göre düzenlenmesi aşamasında çeşitli kaynaklardan [Akkaya (2013), Haley ve Austin (Aktaran: Ülker, 2007), Barın (2008), Tekşan (2012), Güneş (2013), Uçak (2014), Açık ve Demir (2011), Bakan (2012), Baki ve Karakuş (2014), Dedebağı (2007) ve Türkmen (2008)] faydalanılarak hazırlanan ölçütler şablonu ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programında yer alan Dil Seviye Göstergeleri ve Dil Yeterlilik Seviyeleri Kendini Değerlendirme Çizelgeleri çalışmanın merkezinde tutulmuş ve düzenlemeler bu kriterler doğrultusunda yapılmıştır.

Bununla birlikte güncelliğini koruyan ve hâlihazırda kullanılmakta olan yabancı öğrenciler için hazırlanmış üç farklı Türkçe öğretim kitabı taranmış ve seviyelere göre verilen dilbilgisi yapıları tespit edilmiştir. Bu setlere ait olan dilbilgisi kazanım tabloları ekler kısmında (Ek 2, 3 ve 4) sunulmuştur. Bu süreçte taranan yabancı öğrenciler için hazırlanan Türkçe öğretim setleri şunlardır:

- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1, B2)
- Yedi İklim Türkçe / Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1, B2)
- Yeni Hitit / Ankara Üniversitesi TÖMER Yayınları (1, 2, 3)

Elde edilen bu dilbilgisi kazanım tablolarından faydalanılarak hedef öğrenci grubunun bildiği varsayılan dilbilgisi yapıları tablo (Ek 5) halinde hazırlanmış ve düzenleme sürecinde bu tablodan yararlanılmıştır.

Düzenleme sırasında söz varlığı ile ilgili düzeyler için incelenen yabancılara Türkçe öğretim setlerindeki kurlarda kullanılan kelimeler esas alınmış, tereddüt yaşanan kelimelerde Göçen (2016)'e ait olan “Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı İle Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığı” başlıklı doktora tezine başvurulmuştur.

Çalışmada Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında okuma metni olarak seviyelere göre düzenlenen Nasreddin Hoca fıkralarının hazırlanmasında beceri ve metin temelli yaklaşım uygulanmıştır. Bunun yanında fıkraların uyarlanması sırasında kültür aktarımı konusunda özenli olunmuş, seçilen fıkraların Nasreddin Hoca denilince akla ilk gelen fıkralardan olması hususunda ayrıyeten bir hassasiyet gösterilmiştir.

Fıkralar düzenlenirken seçilen derleme metinden kopulmamaya çalışılmış ancak bazı durumlarda düzenlenen fıkranın hazırlanan ölçütleri (Ek 1) ve referans alınan kazanımları tam olarak karşılayabilmesi, anlam bütünlüğünün kurulabilmesi için bazı kelime ya da cümleler üzerinde bir takım değişiklikler yapma, kelime ya da cümle ekleme, çıkarma mecburiyeti doğmuştur. Ancak bu değişiklikler olay örgüsünü, fıkranın ana fikrini, fıkrada verilmek istenilen mesajı ya da fikrayı günümüze taşıyan belirgin özelliklerini etkilemeyecek, zedelemeyecek şekilde yüzeysel bir biçimde yapılmış fikra olabildiğince derlem haline bağlı kalınarak düzenlenmiştir. Nasreddin Hoca fıkralarının sözlü gelenek mirası olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu anlamda ufak değişikliklerin yapılmasında sakınca görülmemiştir.

4. 4. Nasreddin Hoca Fıkralarının A2- B1- B2 Seviyelerine Göre Düzenlenmesi

4. 4. 1. A2 Seviyesine Göre Düzenlenen Fıkralar

Yorgan Gitti, Kavga Bitti

Derleme Metin

Bir gece Nasreddin Hoca ile karısının uykuları gelir, odalarına çekilirler. Tam uykuya dalacakları sırada sokaktan birtakım sesler gelir. Hoca merakla dışarıya çıkıp olayın sebebini anlamak isterse de karısı engel olmaya çalışır:

“Yat be adam, ne işin var elin kavgasında!”

Hoca hanımının sözünü dinlemez ve dışarı çıkmakta ısrar eder. Ancak havanın soğuk olduğunu görünce sırtına bir yorgan alıp öylece iner aşağıya...

Sokakta iki yetişkin adam kavga etmektedir. Bunlardan biri Hoca'nın sırtındaki yorganı aldığı gibi gecenin karanlığında kayıplara karışır. Hoca, yorganın peşinden koşarken ikinci adam da oradan uzaklaşır. Hoca, çaresiz evine döner.

Kocasını üzgün bir şekilde gören hanımı olayın ne olduğunu sorar. Hoca pek belli etmeden olayı açıklar:

“Sorma hanım, meğer sokaktaki kavga bizim yorgan içinmiş; yorgan gitti, kavga bitti.”

(Sakaoğlu, 2015, s. 111)

Düzenlenmiş Metin

Bir gece Nasreddin Hoca ile karısının uykusu gelmiş. Uyumak için odalarına gitmişler. O zaman sokaktan sesler gelmiş. Bu sesler, kavga sesiymiş. Hoca çok merak etmiş. Kavganın sebebini öğrenmek istemiş. Ama karısı engel olmuş. Hoca'ya:

- Yat be adam! Başkasının kavgası, bize ne? demiş.

Nasreddin Hoca karısını dinlememiş. Hava çok soğukmuş bu yüzden yorganını sırtına örtmüştü. Sokağa çıkmış. Sokakta iki adam varmış. Nasreddin Hoca soru sormak istemiş ancak soramamış. Adamın biri Hoca'nın yorganını almış ve kaçmış. Karanlıkta kaybolmuş. Nasreddin Hoca adamın peşinden koşmuş ama adam yokmuş. Bu sırada diğer adam da kaçmış. Hoca'nın çaresi yokmuş. Evine geri dönmüş.

Nasreddin Hoca çok üzgünmüş. Karısı bunu görmüş:

- Ne oldu? demiş. Nasreddin Hoca cevap vermiş:

- Kavganın sebebi yorganmış. Yorgan gitti, kavga bitti.

Nasreddin Hoca İle Cimri Komutan

Derleme Metin

Gaayet hasîs olan subaşı bir aralık Hoca'ya: "Efendi! Senin ava merâkın var. Avcılarla görüşürsün. Bana, tavşan kulaklı, geyik bacaklı, karınca belli bir tazı ısmarla." demiş. Hoca bir müddet sonra merkeb gibi bir koyun köpeğinin boğazına bir kendir takup getirmiş. Subaşı: "Bu nedir?" diye sorunca Hoca: "Av köpeği ısmarlamadın mı idi?" diyüp, Subaşı: "Ben senden dağ keçisi gibi ince, ha-fif tazı istedimdi." demekle Hoca: "Merak etmeyin Efendim! Sizin dâ'irenizde az zamanda bu da dediğiniz hâle gelir." dedi.

(Boratav, 2006, s. 276)

Düzenlenmiş Metin

Çok cimri bir komutan varmış. Bir gün Nasreddin Hoca'ya:

- Hoca! Senin ava merakın var. Avcıları tanıyorsun. Bana bir tane tazı getir. Tavşan gibi uzun kulaklı, geyik gibi ince bacaklı, karınca gibi ince belli bir tazı istiyorum, demiş.

Zaman geçmiş. Nasreddin Hoca büyük bir çoban köpeği bulmuş. Köpeği ip ile boynundan bağlamış. Komutanın yanına gitmiş. Komutan köpeği görmüş:

- Bu nedir? diye sormuş. Nasreddin Hoca:

- Siz av köpeği istemediniz mi? demiş. Komutan kızmış:

- Ben ince, zayıf bir tazı istedim, demiş. Nasreddin Hoca hemen cevap vermiş:

- Merak etmeyin Efendim! Bu tazı sizin evinizde kalacak. Yakında tazı olur, demiş.

Nasreddin Hoca'nın Kırk Yıllık Sirkesi

Derleme Metin

Hoca'nın komşusu bakar ki, evde sirke kalmamış, hemen çocuğunu Hoca'ya gönderir.

“Hoca'da kırk yıllık sirke vardır, biraz isteyiver!”

Doğru Hoca'nın evine giden çocuk kapıyı çalar. Komşu çocuğunu karşısında gören Hoca;

“Hayrola der, ne var yine?”

“Hoca emmi, babam, ‘Hocagile git, onlarda kırk yıllık sirke vardır. Biraz versin, al da gel.’ dedi.”

Hoca sirkeyi vermeden yana değildir:

“Evladım sirkemi veremem. Her isteyene verseydim kırk yıllık sirke kalır mıydı? Babana böylece deyiver.”

(Sakaoğlu, 2015, s. 79)

Düzenlenmiş Metin

Nasreddin Hoca'nın bir komşusu varmış. Sürekli Nasreddin Hoca'dan bir şey istemiş. Nasreddin Hoca bu yüzden biraz kızgınmış. Bir gün komşunun evinde sirke kalmamış. Oğluna:

- Evde sirke kalmamış. Nasreddin Hoca'nın kırk yıllık sirkesi var. Hoca'nın evine git. Biraz sirke iste, demiş.

Çocuk Nasreddin Hoca'nın evine gitmiş. Kapıyı çalmış. Nasreddin Hoca kapıyı açmış:

- Ne oldu, ne istiyorsun? demiş. Çocuk:

- Hocam, babam, 'Nasreddin Hoca'nın evine git. Onda kırk yıllık sirke var. Biraz sirke iste. Sirkeyi al, eve gel.' dedi.

Hoca komşusuna sirke vermek istememiş. Çocuğa dönmüş:

- Evladım, herkes benden sirke istiyor. Sirkemi vermem. Bu sirke nasıl kırk yıllık sirke olacak? demiş.

Nasreddin Hoca İle Hırsız

Derleme Metin

Hoca ile hanımı mışıl mışıl uyurlarken evlerine hırsız girer. Usta hırsız evde bulduğu değerli eşyaları bir çuvala doldurup kapıdan çıkacağı sırada Hoca uyanır. Bakar ki eşyaları gidiyor, hemen giyininip hırsızın arkasından gider.

Bir süre sonra hırsız kendi evine gelir. Kapıyı açıp içeri gireceği sırada arkasında Hoca'yı görür. Şaşırarak hırsız heyecanla Hoca'ya sert çıkar:

“Efendi, benim evimde ne işin var? Git işine!”

Hoca adamın pişkinliğine aldırılmayıp cevabını verir:

“Birader ne kızılıyorsun... Sırtındakiler bizim evin eşyaları değil mi? Ben buraya taşındığımızı sanıyordum!”

(Sakaoğlu, 2015, s. 49,50)

Düzenlenmiş Metin

Bir gece Nasreddin Hoca ve karısı uyumuşlar. O an evlerine bir hırsız girmiş. Hırsız çok ustaymış. Evdeki pahalı eşyaları almış, bir çuvala koymuş. Kapıya doğru gitmiş. O sırada Nasreddin Hoca uyanmış. Hırsızı görmüş. Hırsız evden çıkmış. Nasreddin Hoca da kıyafetlerini giymiş. Hırsızın arkasından koşmuş. Hırsız gitmiş, Hoca takip etmiş.

Biraz sonra hırsız kendi evine gelmiş. Kapıyı açmış. İçeri girmiş. Arkasında Nasreddin Hoca'yı görmüş. Şaşkın hırsız heyecanlıymış. Hırsız, Nasreddin Hoca'ya kızmış:

- Hoca, burası benim evim. Neden buraya geldin? Hadi, evine git! demiş.

Nasreddin Hoca sakinmiş. Adama cevabını vermiş:

- Neden kızılıyorsun? Bu eşyalar bizim evin eşyaları değil mi? Onları gördüm. Buraya taşıyoruz sandım, demiş.

Nasreddin Hoca İle Hırsız Karga

Derleme Metin

Nasreddîn Hoca meğer karısıyla çeşmeye don gönlek yumağa giderler. Çeşmeye vardıkları gibi ittifâk bir siyâh kuzgun gelüp Hocanın sabununu alur dahı kaçır. 'Avrat ardınca çığırır, feryâd eder: "Hey, magbûn olacak yüzi kara! Bırz sabunumuzı!" der. Hoca ayıtmış: "Kerem eyle, karı! Tınma! Ol bizden kirli ancak." demiş. Sohbet dahı bu arada tamâm almış.

(Boratav, 2006, s. 116)

Düzenlenmiş Metin

Bir gün Nasreddin Hoca ile karısı çeşmeye gitmişler. Çamaşır yıkayacaklar. İşe başlamışlar. Tam o sıra bir karga gelmiş. Ellerindeki sabunu kapmış, kaçmış. Hocanın karısı telaşlıymış. Karganın arkasından bağırmış, kötü sözler söylemiş:

- Hey, şaşkın, pis karga! Sabunumuzu bırak!

Nasreddin Hoca karısına dönmüş:

- Bağışla, hanım. Önemli değil. Bak, o bizden daha kirli! demiş.

4. 4. 2. B1 Seviyesine Göre Düzenlenen Fıkralar

İpe Un Serdim

Derleme Metin

Komşularından biri Hoca'dan ip istemeye gider. Hanımı çamaşır yıkamış, ama iplerini bulamamışlar! Hoca, komşusunun ödünç aldığı eşyalarla ilgili huyunu bildiği için önlem almak ister.

“Bir dakika komşum, içeriye bir bakıp geleyim.”

Hoca biraz sonra üzgün bir tavırla döner:

“Kusura kalma komşum, ne yazık ki ip boş değil... Bizim hanım ipe un sermiş!”

Bu cevaba önce şaşırıp komşu kendini toparlayıp Hoca'ya çıkarır:

“Hiç öyle şey olur mu Hocam? İpe un serildiği nerede görülmüş?”

Hoca komşusuna baştan savma bir cevap veriverir:

“Yahu komşum, insanın vermeye gönlü yoksa un da serer, saman da...”

(Sakaoğlu, 2015, s. 69-70)

Düzenlenmiş Metin

Bir gün Nasreddin Hoca'nın komşusu ip istemek için Hoca'ya gider. Komşunun karısı o gün çamaşır yıkamış ama iplerini bulamamış. Komşu ödünç aldığı eşyaları düzgün kullanmıyor. Nasreddin Hoca da bunu biliyor. Bu yüzden Hoca önlem almak istemiş:

- Bir dakika komşum, içeriye bakıp geleceğim, demiş. Biraz sonra Hoca üzgün bir yüzle geri dönmüş:

- Kusura bakma komşum. İpi sana veremem. Benim hanım ipe un sermiş, demiş.

Nasreddin Hoca'nın komşusu bu cevaba çok şaşırılmış. Kendisini toplayıp Hoca'ya kızmış:

- Böyle şey olur mu Hocam? Kim ipe un serer? demiş.

Hoca dayanamamış, komşuya cevabı vermiş:

- Yahu komşum, insanın vermek istemezse ipe un da serer, saman da serer.

Ağaçtan Öte Yol

Derleme Metin

Nasreddin Hoca komşu çocuklarıyla şakalaşır, onlara güzel şeyler anlatırmış. Onlarda Hocalarını zevkle dinler, öğütlerine uyarlarımış.

Ancak bu küçük yaramazlar Hoca'ya bir oyun etmek istemişler. Düşünüp taşınmışlar, sonunda oynayacakları oyunu belirlemişler.

Hoca'nın evinden ayrılıp da yanlarına yaklaştığı bir kuşluk vakti aralarında tartışmaya başlamışlar. Danışıklı bir tartışmaymış bu, Hoca ne bilsin ki işin içinde iş var!

“Bu ağaca kimse tırmanamaz!”

“Benim babam tırmanır vallahi...”

“Hadi canım sen de, nasıl tırmanacakmış!”

Konuşmalara kulak misafiri olan Hoca söze karışır.

“Çocuklar, ben bu ağaca çıkabilirim galiba...”

“Sahi mi Hocam? Haydi dene de görelim...”

Bu ısrarın altındaki tuzağı fark eden Hoca önce cübbesini bir güzelce toplar, sonra da ayakkabılarını bir araya getirip kemerine sokuşturur. Çocuklar tuzaklarının boşa gitmekte olduğunu görünce içlerinden birine işaret ederler. Bu sırada Hoca da ağaca tırmanır gibi yapmaktadır. Çocukların başı dayanamayıp sorar:

“Hocam, ayakkabılarını niye alıyorsun ki? Biz bekleriz onları...”

Yaramaz çocukların oyununu bozduğundan emin olan Hoca tutunduğu daldan cevabını verir:

“Çocuklar, hiç belli olmaz; bakarsınız ağaçtan öte bir yol bulur, devam ediveririm!”

(Sakaoğlu, 2015, s. 34)

Düzenlenmiş Metin

Nasreddin Hoca komşularının çocukları ile şakalaşır, onlara güzel şeyler anlatır. Çocuklar da hocayı zevk ile dinler, öğütlerine uyarlar.

Bir gün çocuklar Hoca'ya bir oyun yapmak istemişler. Çok düşünmüşler. Sonunda bir oyun hazırlamışlar. Hoca öğle vakti evden çıkmış. Çocukların yanından geçerken çocuklar tartışmaya başlamış. Aslında gerçekten kavga yokmuş. Kavga oyun içinmiş. Ama hoca nasıl bilsin?

- Bu ağaca kimse tırmanamaz!

- Benim babam tırmanır vallahi.

- Hadi canım, nasıl tırmanacak?

Hoca bu tartışmaya kulak misafiri olmuş. Söze karışmış:

- Çocuklar, ben bu ağaca tırmanabilirim, demiş. Çocuklar:

- Gerçekten mi Hocam? Haydi dene, görelim! demişler. Hoca bu ısrarlar yüzünden çocukların oyununu anlamış. Cübbesini toplayıp ayakkabılarını çıkarmış. Ayakkabılarını kemerine sokmuş. Ağaca tırmanıyor gibi yapmış.

Çocukların oyunu bozulacak. Çocuklar bunu anlamış. Hemen biri sormuş:

- Hocam ayakkabılarını neden alıyorsun? Biz onları tutarız.

Hoca emin olmuş. Çocukların oyununu bozmuş. Cevap vermiş:

- Çocuklar hiç belli olmaz. Belki ağaçtan sonra bir yol bulurum. Oradan devam ederim.

Parayı Veren Düdüğü Çalar

Derleme Metin

Bir gün Hoca yine şehre gidecek olur. Ammâ çocuklar Hoca'nın başına üşüp her biri bir düdük ısmarlarlar. O der: "Bana bir düdük!", o der: "Bana bir düdük getir!" der. Hoca da: "Olsun!" der.

Ammâ çocuğun biri bir akça getirüp ayıtdı: "Hoca bana bir düdük getir!" deyüp akça verdi. Hoca aydur: "İşte sen çalarsın düdüğü." demiş.

(Boratav, 2006, s. 184)

Düzenlenmiş Metin

Bir gün Nasreddin Hoca'nın şehre gitmesi gerekmiş. Hoca yola çıkmış. Onu yolda gören çocuklar yanına gelmiş. Hepsisi düdük siparişi vermiş:

- Hocam bana düdük...

- Bana da düdük getir!

Hepsi aynı anda konuşuyorlar. Düdük istiyorlar. Nasreddin Hoca da onları dinliyor. O sırada Nasreddin Hoca'nın yanına bir çocuk daha gelmiş.

- Hocam bana da düdük getir, demiş. Nasreddin Hoca'ya para uzatmış. Nasreddin Hoca parayı almış:

- İşte, sen düdüğü alacaksın. Parayı veren düdüğü çalar, demiş.

Biraz da Biz Ölelim

Derleme Metin

Hoca bir gün müsâfirliğe gitmiş. O gün gayet sıcak olmakla koca bir kâse buzlu hoşaf getirmişler. Hâne sâhibi, hoşaf taksim edilen büyük ma'den kaşığı alup Hoca'ya zergerdân, küçük, yayvan bir kaşık vermiş. Hâne sâhibi koca kepçe ile buzlu hoşafı atıştırır, bir de: "Oh! Öldüm!" dermiş. Hoca ise, kaşığı daldırır, fakat içi bir şey almadığından yalnız yalarmış. Hâne sâhibi yine: "Oh!.. Öldüm!" demesinde berdevâm. Hoca bakmış ki olacak şey değil, hâne sâhibine demiş ki: "Efendim! Rica ederim. Şu elinizdeki kaşığı bana da veriniz de bir kerre de ben öleyim."

(Boratav, 2006, s. 250)

Düzenlenmiş Metin

Nasreddin Hoca bir gün misafirliğe gitmiş. O gün hava çok sıcakmış. Ev sahibi kocaman bir tas getirmiş. İçinde buzlu hoşaf varmış. Ev sahibi Nasreddin Hoca'yı sofraya davet etmiş. Kendisine büyük bir kepçe almış, Nasreddin Hoca'ya da küçük, geniş bir kaşık vermiş.

Ev sahibi büyük kepçe ile buzlu hoşaftan içmeye başlamış. Adam bir hoşaf içmiş, bir: "Ooh! Öldüm!" demiş.

Ama Nasreddin Hoca'nın kaşığı çok kötüymüş. Hoşafı hep dökmüş. Sadece kaşığı yalayabilmiş. Hoca bu duruma kızmış. Adam tekrar: "Ooh, öldüm!" dediği zaman Nasreddin Hoca:

- Efendim, rica ederim! Şu kaşığı bana da verin. Biraz da biz ölelim! demiş.

Hırsızın Hiç Suçu Yok Mu?

Derleme Metin

Hoca'nın eşeği çalınmış. Ertesi gün, alıbab arasında yana yakıla anlatup onlardan bir çare istemiş. Cümlesi mes'eleyi tafisilâtıyla dinledikten sonra her birisi: "İyi ammâ, a Hoca Efendi! Ahırın kapusına bir kilid asmalı değil miydin?" "Çingâne tahtasından yapılan kapuya kilid urmak ne para eder? El ile dokunsan parça parça olur." "Ya duvarlara ne dersin? İnsân hânesinin duvarını biraz yüksekçe yapmaz mı?" "A Hoca'm! Ölü mü idin? Herif, bittabi', bu kocaman hayvanı koynuna koyup çıkup gitmemiştir a!" "Eşek ahırdan çıkarılıp da sokak kapusundan taşraya aşırılıncaya kadar siz nerede idiniz?" "Bak! Doğrusu ben sokak kapumu gece arkasından kilidler, anahtarı baş yasdığıının altına kayanın. O vakıt, bittabi', hırsız kilidi kırup da sığırımı, sıparnı sele serpe götürneğe cesâret edemez." gibi o ânda hiç işe yaramayacak dedikodularla boyuna Hoca'yı hırpalamışlar. Artık Hoca'nın sabrı tükenüp demiş ki: "Efendiler, ağalar!

Pek doğru söylüyorsunuz. Bugüne bir paralık fâ'idesi olmamak şartıyla sözlerinizin hepsi doğrudur. Ancak, siz de insâf ediniz. Hep kabâhat bende mi? Hırsızın hiç suçu, günâhı yok mu?"

(Boratav, 2006, s. 334)

Düzenlenmiş Metin

Bir gece hırsızlar Nasreddin Hoca'nın ahırına girmiş. Eşegini çalmışlar. Ertesi gün Hoca çarşıdaki herkese bunu anlatmış. Onlardan çare istemiş. Çarşıdakiler Hoca'yı dinlemiş. Hoca konuşmayı bitirince hepsi sırayla konuşmaya başlamış:

- İyi ama Hoca Efendi, ahırın kapısına sağlam bir kilit asmalıydın.

- En önemlisi kapı sağlam olmalı. Kapıya dokunsan parçalanır. O kapı ne işe yarar?

- Ya o duvarlara ne diyorsun? İnsan bahçesinin duvarını biraz yüksek ördürmez mi?

- Ah, Hoca! Uyudun mu yoksa öldün mü? Hırsız koca hayvanı cebine koyup gitmedi, değil mi?

- Hırsızlar eşeği ahırdan çıkardı, bahçeden geçti, sokak kapısına kadar gitti. O kadar zaman sen neredeydin?

- Bak! Ben gece sokak kapımı kilitlerim. Anahtarını yastığımın altına koyarım. Hırsız kilidi kıramaz. Korkar, cesaret edemez. Tabi ki hayvanlarımı da çalamaz.

Çarşıdakiler Nasreddin Hoca'nın çok üstüne gitmişler. Hoca dinlemiş, dinlemiş en sonunda dayanamamış. Sabrı tükenmiş:

- Efendiler, ağalar! Pek doğru söylüyorsunuz. Sözleriniz faydasız, eşeği geri getirmez ama hepsi doğru. Ancak bütün suç benim mi? Hırsızın hiç suçu yok mu?

4. 4. 3. B2 Seviyesine Göre Düzenlenen Fıkralar

Dünyanın Ortası Neresidir?

Derleme Metin

Hoca bu, her şeyi bilecek ya... Bir gün 'Pat!' diye soruverirler:

“Hocam, söyle bakalım; dünyanın ortası neresidir?”

O hiç beklemeden cevabı verir:

“İşte burası, benim durduğum yer...”

Hazır bulunanlardan biri hemen itiraz eder:

“Aman Hocam, hiç öyle olur mu Allah aşkına?..”

Gevezeleri susturduğundan emin olan Hoca, bir hamle daha yaparak cevabını pekiştirir:

“İnanmıyorsanız ölçüverin.”

(Sakaoğlu, 2015, s. 55)

Düzenlenmiş Metin

Nasreddin Hoca bu, her şeyi bilmesi gerekir. Bir gün bir mecliste otururken 'Pat!' diye sorarlar:

- Hocam, söyle bakalım. Dünyanın ortası neresidir?

Hoca hiç beklemeden cevap vermiş:

- İşte burası, benim durduğum yerdir, demiş.

Hazır bekleyen biri hemen itiraz etmiş:

- Aman Hocam, hiç öyle olur mu Allah aşkına?

Nasrettin Hoca gevezeleri susturduğundan emin olmuş. Bir hamle daha yaparak cevabını pekiştirmiş:

İnanmıyorsanız ölçüverin, demiş.

Al Hiçini Git

Derleme Metin

Akşehir Kadısı, bazı davaları çözmesi için davalılarla davacıları Nasreddin Hoca'ya gönderirmiş. Kadı Efendi, yine içinden çıkamayacağını anladığı bir davayı Nasreddin Hoca'ya gönderir. Birbirinden şikâyetçi olan iki kişi Hoca'nın huzuruna gelir; bunlardan asıl şikâyetçi başlar anlatmaya:

“Kadı Efendi, bu adam sırtına odun yüklüyordu, derken odun bağı çözüldü. Odunlar yere düşünce benden yardım istedi. Odunları sırtına yükledik.”

Davayı dikkatle dinleyen Hoca da olayın sonunu merak etmektedir.

“Bu adam sırtında odunla giderken kendisine, ‘Bana ne vereceksin?’ diye sordum; o da ‘Hiç’ dedi. Ama vermedi. Ben şimdi hakkım olan hiç'i istiyorum.”

“Çok haklısın, der Hoca, senin hiç'in verilmeliydi.”

Oduncu, Hoca'nın bu kararından tedirgin olur ve heyecanla sonucu beklemeye başlar.

Hoca bir süre sonra davacıya, oturduğu minderin üzerindeki sergiyi göstererek sorar:

“Bu nedir?”

Davacı şaşkın şaşkın bakınırken cevabı verir:

“Seccade...”

“Haydi, kaldır bakalım bu seccadeyi, bak bakalım altında ne var?”

Şikâyetçi, aynı şaşkınlıkla seccadeyi yavaşça kaldırır, bakar:

“Hiç Hocam, hiç...”

Hoca sakalını sıvazlayarak davayı karara bağlar:

“Bak, hakkın olan ‘hiç’ orada duruyor, al ‘hiç’ini ve git.”

Para alma umuduyla Hoca’nın huzuruna gelen davacı arkasına baka baka Hoca’nın huzurundan ayrılır.

(Sakaoğlu, 2015, s. 35)

Düzenlenmiş Metin

Akşehir Kadısı, bazı davaları çözmesi için Nasreddin Hoca'ya gönderirmiş. Kadı Efendi, yine bir gün içinden çıkamadığı bir davayı Hoca'ya gönderir. Birbirinden şikâyetçi olan iki kişi Hoca'nın yanına gelir. Bunlardan asıl şikâyetçi anlatmaya başlar:

- Hoca Efendi, bu adam sırtına odun yüklüyordu. O sırada odunun ipi çözüldü. Odunlar yere düşünce benden yardım istedi. Ben de yardım ettim, odunları sırtına yükledik.

Dikkatle dinleyen Nasreddin Hoca, olayın sonunu merak eder:

- Bu adam sırtında odunlarla giderken; "Bana ne vereceksin?" diye sordum. O da: "Hiç." dedi. Ama vermedi. Ben şimdi hakkım olan hiçi istiyorum, der.

- Çok haklısın, der Nasreddin Hoca. Senin hiçin verilmeliydi.

Oduncu Hoca'nın bu sözü yüzünden tedirgin olur. Heyecanla sonucu beklemeye başlar.

Hoca bir süre sonra davacıya yerdeki örtüyü gösterir:

- Bu nedir?

Davacı şaşkın şaşkın bakınırken cevap verir:

- Seccade...

- Haydi, kaldır o seccadeyi. Bak bakalım altında ne var?

Şikâyetçi şaşkın bir şekilde seccadeyi yavaşça kaldırır, bakar:

- Hiç Hocam, hiç...

Hoca sakalını sıvazlar, davayı karara bağlar:

- Bak hakkın olan hiç orada duruyor. Al hiçini ve git.

Para alma umuduyla gelen davacı şaşırır. Arkasına baka baka Nasreddin Hoca'nın huzurundan ayrılır.

El Elin Eşegini Türkü Çağırarak Arar

Derleme Metin

Subaşının merkebi gaa'ib olmuş. Adamları Hoca'yı bağına gi-derken görüp: "Efendi! Biz hepimiz bir semte dağılıp arayacağız. Hazır gidiyorsun, sen de bağlar arasına bakıver." demişler. Hoca türki söyleyerek bağlar arasında gezermiş. Biri rast gelüp işi anladık-tan sonra: "Bu ne biçim eşek arayış?" diyince Hoca: "İl ilin eşegini türki çağıra çağıra arar." demiştir.

(Boratav, 2006, s. 264)

Düzenlenmiş Metin

Bir gün subaşının eşeği kaybolur. Subaşının adamları dışarı çıkıp eşeği aramaya başlar. O sırada bağına giden Nasreddin Hoca'yı görürler:

- Hocam! Subaşının eşeği kayboldu. Biz hepimiz semtlere dağılıp onu arayacağız. Sen de bağ tarafına bakıver.

- Tamam! demiş Nasreddin Hoca, yoluna devam etmiş. Bir yandan türkü söylüyor bir yandan eşeği arıyormuş. Nasreddin Hoca böyle türkü söyleyerek gezerken subaşının adamlarından birine rastlar. Adam Hoca'nın eşeği aradığını anlayınca:

- Bu nasıl eşek aramak Hoca? Böyle eşek mi aranır? der. Hoca durmaz, verir cevabı:

- El, elin eşeğini türkü çağırarak arar.

Halkın Dili

Derleme Metin

Hoca merhum oğlu ile bir köye gidiyormuş. Oğlunu eşeğe bindirmiş. Ba'zı kimseler görüp: "Hey gidi zamane gençleri! Ağzının 'ilmiyle şu ihtiyar babasını yayan yürütüyor da kendisi rahat nihat eşeğe binüp gidiyor." demişler. Çocuk: "Bak, baba! Ben sana ısrar etmedim mi? Haydi! Artık daha ziyade 'inâd etme; şu eşeğe bin!" demiş. Hoca eşeğe binmiş... Biraz gitmişler. Birkaç kişi tesadüf edüp: "Ayol! Senin kemiğin kartlaşmış. Hem işte, geldin gidiyorsun. Bu taze fidanı bu kadar zahmete koşup da kavurmak layık mı?" derler.

Hoca tutar, çocuğu da arkasına bindirir. Birkaç adım gider gitmez bir bölük herzevekile daha tesadüf ederler. Bunlar da bakup: "Amma insafsızlık ha!.. Bir eşekçiğe iki kişi birden biner de uzun yola gider mi? Bakın şu herife! Hoca da olacak ..." derler. Hoca artık kızup eşekten kendi de, oğlu da inerler. Önlerine katarlar. Çok geç-mez, bittesadüf birkaç adam daha rast gelirler: "Allah, Allah! Bu ne budalalık? Eşek önlerinde bomboş, hoplaya sıçraya koşsun da ken-dileri bu sıcakta toza toprağa bulanarak, kan ter içinde yayan yürü-sünler. Dünyada ne şaşkın adamlar var?" dediklerini işidince Hoca demiş ki: "Lakin, yahu. Bu halkın dilinden kurtulabilen varsa ona 'aşk olsun."

(Boratav, 2006, s. 290)

Düzenlenmiş Metin

Bir gün Nasreddin Hoca ile oğlu bir köye gidiyorlarmış. Nasreddin Hoca oğlunu eşeğe bindirmiş, kendisi de yanında yürümeye başlamış. Bir süre sonra onları görenler:

- Ah, yeni nesil! İhtiyar babası yanında yürüyor da gencecik çocuk eşeğe biniyor! demişler. Bunu duyan çocuk:

- Bak, baba! Ben sana ısrar etmedim mi? Haydi! Artık bu kadar inat yeter, şu eşeğe sen bin, demiş. Bunun üstüne Nasreddin Hoca eşeğe binmiş. Biraz daha gitmişler. Bu sefer karşılarına çıkan insanlar:

- Kaç yaşında adamsın Hoca! Gencecik çocuğa yazık değil mi? Şu sıcak havada kendin eşeğe binmişsin küçücük çocuğu yürütüyorsun, derler. Bunu duyan Hoca bu sefer de oğlanı arkasına oturtur. İki kişi eşeğin sırtında yollarına devam ederler. Birkaç adım gider gitmez gene karşılarına birileri çıkar:

- Bu ne insafsızlık! Bir eşeğe iki kişi binmişler. Yazık hayvana yahu! Bir de hoca olacak! diyerek eleştirirler. Hoca iyice kızar. Oğlunu da alıp eşekten iner. Yollarına yürüyerek devam ederler. Çok geçmez birkaç adama daha rastlarlar. Bu sefer de adamlar:

- Bu ne akılsızlık? Eşek boş boş hopluya zıplaya gidiyor. Bunlar da sıcak havada terleye terleye yürüyor. Dünyada ne şaşkın adamlar var? diye söylenirler. Nasreddin Hoca iyice sinirlenir, oğluna döner:

- Bak oğlum, halkın dilinden kurtulabilen varsa ona aşk olsun! der.

Tavşanın Suyunun Suyu

Derleme Metin

Yakın köylerden birinde oturan bir ahababı Hoca'ya yatıya gelir. Konuğun eli de boş değildir, Hoca'ya bir tavşan hediye eder. Hoca da elinden geldiğince ağırlar konuğunu.

Ertesi hafta tanımadığı bir adam da Hoca'ya konuk olur.

“Hoca Efendi, ben geçen hafta tavşan getiren efendinin komşusuyum.”

Hoca da hediye edilen tavşandan hazırlattığı çorbayı getirir sofraya:

“Buyur, afiyetle iç. Bu çorbayı senin köylünün getirdiği tavşanın suyundan yaptı bizim hatun.”

Derken üçüncü hafta da iki kişi birden gelir aynı köyden.

“Biz derler, o tavşan getiren efendinin köyündeniz.”

“Buyurun der Hoca, bu çorbayı o tavşanın suyunun suyundan pişirdi bizim hatun.”

Dördüncü hafta da hem de birkaç kişi birden gelince Hoca köylülere bir ders vermek ister. Önlerine bir tas sıcak su koyuverir. Kaşıklara sarılan köylüler içtiklerinin sıcak su olduğunu anlayınca şaşırıp kalırlar.

“Hoca Efendi, bu tastaki de ne?”

Hoca tam fırsatı yakalamıştır, verir veriştirir:

“Ulan köftehorlar, bir hemşehriniz dört hafta önce bir tavşan getirdi, her hafta birileri gelip konuk oldu. Artık tavşan mavşan kalmadı. Bu, o tavşanın suyunun suyunun suyudur. Varın köye haber verin!”

(Sakaoğlu, 2015, s. 99)

Düzenlenmiş Metin

Nasreddin Hoca'nın komşu köyde yaşayan bir arkadaşı vardır. Bir gün bu arkadaşı Nasreddin Hoca'ya misafir olur. Gelirken eli boş gelmez. Nasreddin Hoca'ya bir tavşan getirir. Hoca en iyi şekilde misafirini ağırlar.

Ertesi hafta bir misafir daha Nasreddin Hoca'nın kapısını çalar:

- Hoca Efendi, ben tavşan getiren adamın komşusuyum, der. Hoca misafiri kabul eder. Karısından, tavşanın suyundan çorba yapmasını ister. Çorbayı misafire ikram eder:

- Buyur, afiyet olsun. Bu çorbayı o tavşanın suyundan yaptı benim hanım, der.

Misafir çorbasını içer ve köyüne döner. Bir hafta sonra başka misafirler gelir.

- Biz, o tavşanı getiren adamın köylüsüyüz, derler. Hoca onları da kabul eder. Tavşanın suyunun suyundan yapılan çorbayı ikram eder:

- Buyurun, bu çorbayı o tavşanın suyunun suyundan yaptı benim hanım, der.

Çorbalarını içen misafirler de gider. Bir hafta sonra bu sefer birkaç kişi daha gelir. Nasreddin Hoca artık sinirlenir. Köylülere bir ders vermek ister. Bir tasın içine sıcak su doldurur, misafirlerin önüne koyar. Misafirleri sofraya davet eder. Misafirler kaşıklarını alıp yemeye başlar. İçtiklerinin su olduğunu fark edince şaşırırlar.

- Hoca Efendi, bu tastaki ne?

Sabrı tükenen Nasreddin Hoca cevabını verir:

- Köylünüz bir ay önce bir tavşan getirdi. Her hafta birileri misafir geldi. Artık tavşan kalmadı. Bu tavşanın suyunun suyunun suyudur. Gidin köye haber verin!

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancılara Türkçe öğretimi son yıllarda büyük ivme kazanmış ve günden güne gelişme kaydetmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi tarihsel süreç bazında çok eski dönemlere dayanmasına rağmen modern anlamda oldukça yeni ve üzerinde çalışılması gereken bir alandır. Alanda var olan eksiklikler araştırıldığında birçok öğreticinin Yabancılara Türkçe öğretiminde materyal eksikliğini dile getirdiği görülmektedir. Özellikle alanda ekonomiklik ve işlevsellik açısından sık sık başvurulan okuma metinlerinin yetersiz kalması bu noktada çalışma yapılması gerekliliğini doğurmuştur.

Yabancılara Türkçe öğretiminde eksikliği hissedilen okuma metinlerinin bu eksikliğini gidermek adına edebi eserlerinden faydalanmak yerinde olacaktır. Günümüzde birçok yabancı dilin öğretimi kapsamında edebi metinlerin dil seviyelerine göre uyarlanmış halleri hazırlanmaktadır. Ancak Yabancılara Türkçe öğretiminde ne yazık ki bu alanda bir eksiklik mevcuttur. Edebi eserlerden hem kültür aktarımı çerçevesinde hem de öğrenci de estetik bir haz uyandırması doğrultusunda faydalanmak Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında oldukça faydalı olacaktır. Bu noktada Türk kültür dairesi içerisindeki edebi metinlerin Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında okuma metni olarak dil seviyelerine göre düzenlenmesi alandaki bu eksikliğini giderebilme anlamında oldukça önemlidir.

Çalışmamız Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında okuma metinleri hususunda gözlemlenen bu eksikliklere yönelik olarak yapılmıştır. Yabancılara Türkçe Öğretimi kapsamında öğrencilerin okuma-anlama becerilerinin geliştirilmesi ve Türk kültürüne ait bir eseri estetik zevk olarak okuyup anlamaları, bu metinler yardımıyla Türk kültürünün öğrencilere tanıtılması, aktarılması amaçlanan bu çalışma, Nasreddin Hoca fıkralarının Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı göz

Bu iki temel amaçtan hareketle hazırlanan ölçütler ve dil seviyeleri kazanımları çerçevesinde düzenlenen 5 farklı A2, 5 farklı B1 ve 5 farklı B2 seviyelerine düzenlenen Nasreddin Hoca fıkraları özgün halleri ile birlikte sunulmuştur. Hazırlanan bu metinler Yabancılara Türkçe öğretiminde öncelikle okuma-anlama becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin kelime hazinelerinin zenginleştirilmesi, öğrencilerin Türkçenin zengin dil özelliklerini öğrenip bu zenginliklerden faydalanması, metinlerde yer alan kültürel unsurlar aracılığıyla öğrencilerin Türk kültürü hakkında bilgilenmesi ve bunun sonucunda da Türkçe öğretimine karşı daha ilgili ve istekli olması noktasında fayda sağlayacaktır.

Bu çalışma ile birlikte Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki okuma metni eksikliğinin giderilmesinde küçük de olsa bir katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak alandaki eksiklik çok fazladır. Bu sebeple bu çalışmaların sınırlı sayıda kalmaması, devamlılığının sürdürülmesi temenni edilmektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalar için şu öneriler sıralanmıştır:

1. Yabancılara Türkçe öğretiminde Türkçenin zenginliklerinden yararlanılarak edebi eser düzenlemelerinin yapılması oldukça önemlidir. Bu anlamda alanda eksikliklerin olması göz önünde bulundurularak çalışmalar yapılmalıdır.
2. Düzenleme yapılırken hedef seviyenin dil beceri ve dil bilgisi kazanımları dikkate alınmalıdır.
3. Düzenleme çalışmalarında dil-kültür ilişkisi göz önünde bulundurularak kültür aktarımı kapsamında eserlerde kültürel öğelerin bulundurulmasına özen gösterilmelidir.
4. Düzenleme çalışmalarında seçilen eserlerin öğrencinin günlük hayatta sıklıkla karşılaştığı ya da karşılaşılabileceği konuları barındırmasına, materyalin öğrencilerin günlük yaşantılarında hayatlarını kolaylaştırmaya yönelik olmasına dikkat edilmelidir.
5. Bu çalışma kısıtlı bir sürede hazırlandığı için çalışmanın uyumluluğu ve verimliliği ölçülememiştir. Bu nedenle ilerleyen çalışmalarda çalışmanın uyumluluğu ve verimliliği üzerine çalışma yapılabilir.

6. Türk dilinin ve kültürünün zenginliklerinden faydalanmak adına diğer edebi türler (masal, halk hikâyeleri, öyküler, vd.) de göz önünde bulundurulmalı, bu türdeki eserler üzerinde de düzenleme çalışmaları yapılmalıdır.
7. Türk edebiyatının önde gelen yazarlarının eserleri üzerinde Yabancılara Türkçe kapsamında muhakkak düzenleme çalışmaları yapılmalı, yabancı öğrencilerin Türk edebiyatının zenginliklerinden faydalanmaları sağlanmalıdır.
8. Türk tarihinden ve kültüründen öğeler barındıran eserlerin düzenlenmesi öğrencilerin Türk tarih ve kültürüne karşı olan önyargılarını kırmak adına faydalı olacaktır bu nedenle bu bağlamda çalışmalar yapılabilir.
9. Yapılan çalışmalar öğrenci ya da öğretmenlere sunulduktan sonra bırakılmamalı kesinlikle tekrar tekrar kontrol edilerek geliştirilmelidir.
10. Düzenlenen fıkralar ses ortamına aktarılarak dinleme etkinliklerinde kullanılabilir.
11. Hazırlanan düzenlemiş metinlere metinle ilgili çeşitli görseller eklenerek düzenlenmiş eserin çocuklar için Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması adına çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Açık, F., & Demir, A. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. *TÜBAR Dergisi*, 72.
- Akcaoğlu, C. (2017). Somut Olmayan Kültürel Miras ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanımı. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Akdoğan, S. (2010). Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Bir Çözüm Önerisi Olarak Yabancı Dil Okullarına Yönelik Öğretmen ve Öğretim Elemanlarının Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Akkaya, A. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretimi Kapsamında Fıkralar: Nasreddin Hoca Fıkraları. *Milli Folklor*(100), 171-181.
- Aksan, D. (1975). Ana Dili. *Türk Dili Dergisi*(285), 423-434.
- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Altıparmak, M., & Çetinkaya, G. (2013). Dil Öğretim Teknikleri (Soru-Cevap, Gösteri, Benzetim). M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 213-222). Ankara: Garafiker Yayınları.
- Arslan, M. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretim Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aslantürk, H. (2012). Türkçe Kelime Gruplarının Yabancılara Türkçe Öğretimindeki Önemi Hakkında Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Bakan, H. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Deneemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Otel. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Baki, Y., & Karakuş, N. (2014, Mart). Fıkra Türünün Eğitimdeki Yeri ve Türkçe Ders Kitaplarındaki Kullanılabilirliği. *Tarih Okulu Dergisi*(17), 785-812.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barın, E. (1992). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Bir Metod Denemesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Barın, E. (2004). Yabancı Dil Öğretiminde İlkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 19-30.
- Barın, E. (2008, Kasım). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Nasreddin Hoca Fıkralarının Yeri. *Türk Yurdu Dergisi*(255), 61-63.
- Bayraktar, F. B. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Faydalanılan Kitapların Kültürel Unsurların Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Bekki, S. (1997, Şubat). Nasreddin Hoca ve Ortaöğretimdeki Durumu. *Türk Yurdu*, 17(114), 38-39.
- Boratav, P. N. (2006). *Nasreddin Hoca*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Bölükbaş, F. (2013). İşitsel-Dilsel Yöntem (Audio-Lingual Method). M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 61-66). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Bölükbaş, F., & Keskin, F. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi. *Turkish Studies*, 5(4), 221-235.
- Büyükikiz, K. K. (2013). Göreve Dayalı Öğretim Yöntemi (Task-Based Method). M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 121-124). Ankara: Grafiker Yayınları.

- Can, C. (2014). Avrupa Birliği Dil Politikası ve Yabancı Dil Olarak Türkçe. D. Yaylı, & Y. Bayyurt içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi Politika, Yöntem ve Beceriler* (s. 171-185). Ankara: Anı Yayıncılık.
- CEFR. (2018, 05 20). *The Council of Europe*. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/uses-and-objectives> adresinden alınmıştır
- Çiçekler, S. (2006). Anadil (Türkçe) Öğretiminde Fıkra Metinlerinin Kullanılması. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Dedebağı, H. (2007). Nasreddin Hoca Fıkralarının Eğitim Yönünden Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.
- Delen, M. (2016). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Demir, A. (2010). Yabancılara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşımdan Hareketle Metinlerin İncelenmesinde Dikkat Edilecek Noktalar . *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Demir, M. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçede Kalıp Sözlerin Öğretimi. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, Ö. (2016). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Deniz, K., & Uysal, B. (2010). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ve Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Öğretim Programı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*(27), 239-261.
- Doğan, S. (2011). 19. Yüzyılda Batı'da Yabancılara Türkçe Öğretimi Çalışmaları: W. B. Barker Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe Öğretimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.

- Ergin, M. (2013). *Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım.
- Gedik, D. (2009). *Yabancılara Türkçe Öğretimi (Ankara Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER Örneği)*. *Yüksek Lisans Tezi*. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Göçen, G. (2016). *Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı İle Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığı*. *Doktora Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Gökalp, Z. (2014). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Güneş, F. (2011). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. *MKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 123-148.
- Güneş, F. (2013a). Dil Öğretimi ve Temel Dil Yaklaşımları. M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 37-48). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2013b). Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1-12.
- Güvenç, B. (2002). *Kültürün Abc'si*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İnanç, B. Y., Bilgin, M., & Atıcı, M. K. (2017). *Gelişim Psikolojisi Çocuk ve Ergen Gelişimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- İnce, B. (2013). Yabancı Dil Öğretiminin Temel ve Genel İlkeleri. M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 143-159). Ankara: Grafiker Yayınları.
- İşçi, C. (2012). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan “Yeni Hitit” Ders Kitabının Dört Temel Dil Becerisi ve Kültür Açısından İncelenmesi . *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kafesoğlu, İ. (2017). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

- Kaplan, M. (2006). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Kara, M. (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken (Journal of Word of Turks)*, 157-195.
- Kara, T. (2013). Dil Öğretim Teknikleri (Drama). M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 223-226). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Karakaya, S. (2007). Nasreddin Hoca Fıkralarının Eğitim Değeri ve Fıkraların Benlik Durumlarına Göre Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, S. (2012, Temmuz 5). *Akdeniz Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi*. Ekim 25, 2017 tarihinde aves.akdeniz.edu.tr/ImageOfByte.aspx?Resim=8&SSNO=13&USER=3180 adresinden alındı
- Kongar, E. (2005). *Kültür Üzerine*. İstanbul: Remzi Kitabevi .
- Korkmaz, Z. (2011). Yeryüzündeki Diller. A. B. Ercilasun, N. Birinci, Z. Korkmaz, T. Gülensoy, İ. Parlatır, & H. Zülfikar içinde, *Türk Dili ve Kompozisyon* (s. 27-32). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kutlu, A. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikayelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Melanlıoğlu, D. (2013). Eklektik (Seçmeci) Yöntem (Eclectic Method). M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 119-120). Ankara: Grafiker Yayınları.

- Özışık, C. (2004). Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Farkındalık: New Headway Ders Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Sağlam, S. (1997, Şubat). Nasreddin Hoca Kimliği ve Mizahı. *Türk Yurdu*, 17(114), 28-31.
- Sağlam, S. (2008, Kasım). Türk Dünyasında Nasreddin Hoca. *Türk Yurdu*(255), 40-46.
- Sakaoğlu, S. (2015). *Nasreddin Hoca Fıkralarından Seçmeler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sarıbaş, M. (2014). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Sülükçü, Y. (2011). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi. *Doktora Tezi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Şanlı, İ. (2009). Nasreddin Hoca Fıkralarında Kültürel Unsurlar. *Eskiehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 261-271.
- Şengör, V. (2010). Yabancı Dil Öğretiminde Bilgisayar Kullanımı. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Şimşek, P. (2011). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Çalışma. *Yüksek Lisans Tezi*. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Tarcan, A. (2014). *Yabancı Dil Öğretim Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- TDK. (2017, Eylül 23). Güncel Türkçe Sözlük: <http://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır

- Tekşan, K. (2012). Türkçe Dersi Öğrenme Alanları Açısından Nasrettin Hoca Fıkralarının Kullanılabilirliği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 271-287.
- Temizkan, M. (2011). Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Düşünmeyi Geliştirme Bakımından Nasreddin Hoca Fıkraları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 195-223.
- Temizyürek, F. (1994). Atatürk Döneminde Türkçenin Öğretimi İle İlgili Olarak Geliştirilen Devlet Politikaları. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Tural, S. (1992). *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*. Ankara: Ecdad Yayınları.
- Türkmen, F. (1997, Şubat). Mizah Teorileri ve Nasreddin Hoca Fıkraları. *Türk Yurdu*, 17(114), 21-24.
- Türkmen, S. (2008). Türkçenin Söz Varlığında Nasreddin Hoca'nın Yeri. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 5(17), 153-159.
- Uçak, S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Nasreddin Hoca Fıkraları ve Halk Türkülerimizin Yeri. *IX.Büyük Türk Dil Kurultayı Bildiriler Kitabı*, 218-223. Ankara: Bilkent Üniversitesi.
- Uyar, Y. (2007). Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı ve Kültürel Kimlik Geliştirme. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Uygur, N. (1996). *Kültür Kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ülker, N. (2007). Hitit Ders Kitapları Örneğinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Sürecine Çözümleyici ve Değerlendirici Bir Bakış. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Y. Uslu, M. (2010). Otantik Nasreddin Hoca Fıkralarıyla Çocuklara İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.

- Yakıcı, A. (1997, Şubat). Türk Dünyasında Anlatılan Nasreddin Hoca Fıkralarındaki Bazı Müşterekler Üzerine. *Türk Yurdu*, 17(114), 34-37.
- Yaman, H. (2013). Dil Öğretim Yöntemleri (İkili Çalışmalar ve Grup Çalışmaları, Eğitsel Oyunlar, Dil Bilgisi Oyunları). M. Durmuş, & A. Okur içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı* (s. 227-248). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yaylı, D., & Yaylı, D. (2014). Yabancı Dil Öğretimi Yaklaşımları ve Yöntemleri. D. Yaylı, & Y. Bayyurt içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi Politika Yöntem ve Beceriler* (s. 7-28). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, O. (2013). Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalıkuşu Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Yıldız, C. (2010). Dil. C. Yıldız, A. Okur, G. Arı, & Y. Yılmaz içinde, *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (s. 9-43). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- YÖK, (Yüksek Öğretim Kurulu);. (2019, 10 17). *Uyruğa Göre Öğrenci Sayıları Raporu*. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi: <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır

EKLER

Ek 1: Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenecek Nasreddin Hoca Fıkralarının Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılan Ölçütler

	EVET	HAYIR
Metinde kültürel ya da ahlaki değerlere aykırı ifadeler var mı?		
Metinde siyasi kutuplaşmalara, ayrımcılığa yol açacak ifadeler var mı?		
Metinde insani değerlere aykırı ifadeler var mı?		
Metinde müstehcen ifadeler bulunuyor mu?		
Metin öğrencilere eleştirel bakış açısı kazandıracak nitelikte mi?		
Metin öğrencilere estetik duyarlılık kazandıracak nitelikte mi?		
Metinde işlenen konular öğrencilerin günlük hayatta karşılaşılabileceği türde konular mı?		
Metinde Türk kültürünü yansıtan unsurlar bulunuyor mu?		
Metinde öğrencilerin dikkatini çekecek, derse karşı güdüleyecek mizah unsurları bulunuyor mu?		
Metinde tutarlılık ve bütünlük var mı?		
Metin içerisinde söz dağarcığını geliştirecek kelime ya da kelime grupları bulunuyor mu?		
Metinde az da olsa anlamı bilinmeyen kelimeler mevcut mu?		
Metin içerisinde deyim, atasözü ya da kalıplaşmış ifadeler bulunuyor mu?		
Metin içerisinde orantılı bir ölçüde mecaz ya da örtük anlamlı ifadeler bulunuyor mu?		
Metin içerisinde metnin anlaşılmasını sağlayan ipuçları var mı?		
Metin sınıf içi etkinliklere uyarlanarak kullanılmaya uygun mu?		
Metin öğrencilerin okuduğu metni çevresiyle paylaşmak isteyeceği özellikte mi?		
Metin kültür aktarımı kapsamında işlevsel mi?		

Ek 2: İstanbul Türkçe Öğretim Setinin Seviyelere Göre Dil Bilgisi Yapıları Tablosu

A1 Seviyesi	A2 Seviyesi	B1 Seviyesi	B2 Seviyesi
* Alfabe * İşaret Sıfatları (bu, şu, o) * Soru Kalıpları (kim, ne, neresi, kaçınıcı) * Çoğul Eki * Hal Ekleri * Sıra Sayı Ekleri * İsim Cümleleri * Şimdiki Zaman * İyelik Ekleri * İsim Tamlamaları * Karşılaştırma Cümleleri (daha, en) * “-A kadar, -DAn önce, -DAn sonra, -mAdAn önce, -DIktAn sonra, -DAn beri” Kalıplarının Kullanılması	* Emir Kipi * İstek Kipi * Yapım Ekleri (-II, -sIz, -IIk) * Belirli Geçmiş Zaman * İsim Cümlelerinde Belirli Geçmiş Zaman * Vasıta Eki (ile) * Gelecek Zaman * İsim Cümlelerinde Gelecek Zaman * Karşılaştırma Cümleleri (gibi, kadar) * Belirsiz Geçmiş Zaman * Pekiştirme Sıfatları * Küçültme Ekleri (-CIk, -CA, -cAğız) * Doğrudan Anlatım (diye)	* Şimdiki Zamanın Hikâyesi * Emir Kipinde Dolaylı Anlatım * Gereklilik Kipi *Gereklilik Kullanımları (gerek, lazım, zorunda, mecbur) * Gereklilik Kipinin Hikâyesi * Dilek-şart Kipi * Dilek-şart Kipinin Hikâyesi * Dilek-şart Kipinin Birleşik Kullanımları * İşteş Çatılı Fiiller * İsim-fiiller (-mAk, -mA, - (y)Iş) * Zarf-fiiller (- (y)ArAk, - (y)A, - (y)ken, -mAk için, -mAsI için, -mAk üzere, -mAktAnsA, -mAsInA rağmen,	* Dönüşlü Fiil * Edilgen Fiil * -CA eki Çekimi (tarafından) * Ettirgen Fiil * Edatlar (artık, sanki) * Zarf-fiiller (-InCA, -Ir, -mAz, -IncAya kadar, -dek/değın, -AnA kadar, -DIğI, -AcAğI zaman, -DIğIndA, -DIğI için, -DIğIndAn) * Sıfat-fiiller (- (y)An, -DIK, - (y)AcAk, - (I/A)r, -mAz, -mIş) * Fiil Cümlelerinde Dolaylı Anlatım * Soru Cümlelerinde Dolaylı Anlatım * İsim Cümlelerinde

	<p>* Bağlaçlar (hem hem, ne ne, ya ya)</p> <p>* Geniş Zaman</p> <p>* Rica Kalıpları</p> <p>* -Dir eki</p> <p>* Yeterlilik Fiili</p> <p>* Zarf-fiiller (-(y)Ip, mAdAn)</p>	<p>-A rağmen, -sA bile, -DIkçA, - DIğIndA, -DIğI sürece, -DIğIndAn beri, -(y)AlI, -DI)</p>	<p>Dolaylı Anlatım</p> <p>* Bağlaçlar (oysaki, hlbuki, meğerse, mademki, ne var ki, ne yazık ki, neyse ki, dA, üstelik, hatta, ayrıca, bununla birlikte, bununla beraber)</p>
--	---	--	--

Ek 3: Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Seviyelere Göre Dil Bilgisi Yapıları Tablosu

A1 Seviyesi	A2 Seviyesi	B1 Seviyesi	B2 Seviyesi
* Şahıs Zamirleri * İşaret Zamirleri (bu, şu, o, burası, şurası, orası) * Hal Ekleri * Çokluk Eki * Emir Cümleleri * Şimdiki Zaman * Belirli Geçmiş Zaman * (-DAn önce, -DAn sonra, -DAn... -A kadar, -DEn beri/Dİr,) Kalıplarının Kullanımı * Zaman Zarfları * Vasıta Eki (-ile, -ylA) * İyelik Ekleri * Gelecek Zaman * İsim Tamlamaları * İlgi Eki * Sıralama Eki (-IIncI) * Görelilik (-A göre, bence)	* Belirsiz Geçmiş Zaman * (-DAn önce, -DAn sonra, -mAdAn önce, -DIktAn sonra) Kalıplarının Kullanımı * Pekiştirme * Edatlar (gibi, kadar) * Geniş Zaman * Bağlaçlar (belki...belki, hem...hem, ne...ne, ya...ya, ister...ister) * İsim-fiiller (-mA, -mAk, -(y)Iş) * Dolaylı Anlatım (Emir Kipi) * (bu sebeple/ bu yüzden) Kalıplarının Kullanımı * Görelilik (-CA, -A göre)	*Zarf-fiil (-(y)ken) * Şimdiki Zamanın Hikâyesi * İşteşlik – İşteş Çatı * Dilek Kipi * Dilek Kipinin Hikâyesi * Şart Kipi * Gereklilik Kipi * (-All, -DIğInDAn beri, -DI...-All) Kalıplarının Kullanımı * Ettirgen Çatı * Dönüştü Çatı * Dönüştülük Zamiri * (-mAk lazım, -mAk zorunda kal-, -mAk gerek-, -mAk şart) Kalıplarının Kullanımı * Edilgen Çatı *Sıfat-fiiller (-An, -DIk, -AcAk)	* Sıfat-fiiller (-r, -Ar, Ir, -AsI, -mAz, -mIş) * Zarf-fiiller (-AnA kadar, -IncAyA kadar, mAksIzIn, -DIğI zaman, -DIğIndA, -DIğI sırada, -AcAğI zaman, -AcAğI sırada, -DIğI için, -DIğIndAn, -AcAğI için, -AcAğIndAn, -DIğI hâlde, -AcAğI hâlde, -mAsInA rağmen, -A rağmen, -mAk yerine, -mAktAnsA, -AcAğInA, -mAsI halinde, -AcAğI yerde, -DIğI takdirde, -mAsI durumunda) *Bütün Zamanların

<p>* Karşılaştırma (-DEn daha + sıfat)</p> <p>* Üstünlük (en + sıfat)</p>	<p>* Yeterlik</p> <p>* (-mAk için, -mAk üzere) Kalıplarının Kullanımı</p> <p>* Aktarma Kalıpları (...diye sormak, ...diye cevap vermek)</p> <p>*Zarf-fiiller (-(y)Ip, -mAdAn, -mAyIp, -(y)ArAk, -(y)A...-(y)A)</p> <p>*Sıfat-fiil (-an/ -en)</p>		<p>Rivayeti</p> <p>*İsimlerin Dolaylı Anlatımları</p> <p>* Fiillerin Dolaylı Anlatımları</p> <p>* Soruların Dolaylı Anlatımları</p> <p>*İstek Kipinin Dolaylı Anlatımları</p> <p>* Emir Kipinin Dolaylı Anlatımları</p> <p>* Gereklilik Kipinin Dolaylı Anlatımları</p> <p>* (boyunca, süresince, -DIĞI sürece, -DIĞI zaman, -DIkçA, -IncA, -Ar...-mAZ) Kalıplarının Kullanımı</p> <p>* Birleşik Çatı</p> <p>* (-I vermek, -Ip durmak, -Ip kalmak, -I yazmak, -A kalmak, -A gelmek) Kalıplarının Kullanımı</p>
---	--	--	--

Ek 4: Yeni Hitit Türkçe Öğretim Setinin Seviyelere Göre Dil Bilgisi Yapıları Tablosu

A1 ve A2 Seviyesi (Temel Seviye)	B1 Seviyesi (Orta Seviye)	B2 ve C1 Seviyesi (Yüksek Seviye)
<ul style="list-style-type: none"> * Koşaç Cümlesi (Haber Kipi) * Sıralama (-IncI) * Varoluş Cümlesi (Haber Kipi) * Şimdiki Zaman * Durum Ekleri * İyelik Ekleri * İsim Tamlamaları * Geçmiş Zaman (Belirli) * Koşaç Cümlesi (Belirli Geçmiş Zaman) * Şimdiki Zamanın Hikâyesi * Emir Kipi * İstek Kipi * Sıfatlaştırma (-II, -sIz) * Karşılaştırma (-DEn daha) * Üstünlük (en) * Şimdiki Zaman (Resmi) * İlgî Eki (-ki) * Gelecek Zaman * Koşaç Cümlesi (Gelecek Zaman) * Gelecek Zamanın 	<ul style="list-style-type: none"> * Gereklilik Kipi * Gereklilik Kipi (Hikâye Çekimi) * Gereklilik Kipi (Rivayet Çekimi) * Gereklilik (gerek, lazım) * Zorunluluk (-mEk zorunda/ mecburiyetinde, -mEyE mecbur) * Zorunluluk (kal-) * İşteşlik (birbiri) * Dönüşlülük (kendi) * Pekiştirme (kendi) * Dönüşlü Çatı * İşteş Çatı * Dilek Kipi * Dilek Kipi (Hikâye Çekimi) (keşke) * Koşul Kipi * Koşul Kipi (Koşaç Cümlesi) * Dilek Kipi (Hikâye Çekimi) (eğer) * Ettirgen Çatı * Çoklu Ettirgen Çatı * İşteş Çatı + Ettirgen Çatı 	<ul style="list-style-type: none"> * Birleşik Zamanlar * Tezlik * Sürme * Yeterlik * Sıfatlar (-sEl) * Sıfatlar (Sıralanış) * Olumsuzluk (değil) * Edilgen (-İl + -mEktEdİr) * Durum Ekleri (Yan İşlevler) * Adlaştırma (sıfat + iyelik > ad) * Soru Kalıpları (İmalı) * Zarf-fiiller (-Dİkçe, -Dİk + İyelik Eki + sürece/ süresince/ boyunca, -Dİk/-(y)EcEk + İyelik Eki + kadar, -Dİk/-(y)EcEk + İyelik Eki + gibi, -cEsİnE, -(y)mİş gibi, -mEktEnsE, -mEk varken, -mEk yerine, -(y)EcEk + İyelik Eki + -(n)E, -(y)EcEk + İyelik

Hikâyesi	* Edilgen Çatı	Eki + yerde, -DİK/-
* Eşitlik (-CE)	* tarafından/ CE Öbeği	(y)EcEk + İyelik Eki + -
* Görelilik (-(y)E göre)	* Dolaylı Aktarım (Bütün	(n)E göre, -DİK + İyelik
* Geçmiş Zaman (Belirsiz)	Zaman Çekimleri)	Eki + kadarıyla, -DİK +
* Koşaç Cümlesi (Belirsiz	* Dolaylı Aktarım	İyelik Eki + takdirde, -mE
Geçmiş Zaman)	(Evet/Hayır Soruları)	+ İyelik Eki + durumunda,
* Şimdiki Zamanın	* Nedenleştirme (dolayı,	... -(y)E...-(y)E, -
Rivayeti	yüzünden, diye, nedeniyle)	mEksİzİN, -mEkIE, -
* Gelecek Zamanın	* Adlaştırma (Genel) (-mE/-	mEkIE beraber, -mEkle
Rivayeti	Dik/-(y)EcEk + İyelik Eki +	kalma, -DİK + İyelik Eki +
* Pekiştirme (-Dİr)	Durum Eki)	-(y)IE kal-, -mEk/ -mE +
* Geniş Zaman	* Karşıtlık (-(y)E	İyelik Eki + koşuluyla/
* Yeterlik (-(y)Ebil/ -	rağmen/karşın, -sE dE/bile)	şartıyla, -mE/ -(y)İş +
(y)EmE	* Sıfat-fiiller (Öznesel)	İyelik Eki + -(n)dEn önce/
* Geniş Zamanın Hikâyesi	(-(y)En, -(y)EcEk, -mEktE,	sonra/ itibaren)
* Geniş Zamanın Rivayeti	-mİş olan)	* Bağlaçlar (ki'liler, ki)
* Dolaylı Anlatım (Emir	* Sıfat-fiiller (Cümlesel)	* Zarflar (hiç yoktan, hiç
Kipi)	(-DİK, -(y)EcEk, -mEktE, -	değilse, henüz, daha, artık,
* İsim-fiiler	mİş ol, -duk)	zaten, şimdilik, yalnız,
(-mE, -mEk, -(y)İş)	* Sıfat-fiiller (Sözlüksel)	yalnızca, sadece, ancak)
* Zarf-fiiller	(-(E/İ)r, -mEz, -DİK, -	* Edatlar (dışında, -
(-DİktEn sonra, -mEdEn	(y)EcEk, -mİş)	(n)dEn başka, -(n)İN
önce, -(y)ken, -(y)İp, -	* Zarf-fiiller	yanında, yanı sıra)
mEdEn, -(y)ErEk, -(y)e, -	(-Dİ ... -(y)Elİ, -DİK +	* Yinelemeler (...-
mE için, -mEk için, -mEk	iyelik + -(n)dEn beri, -DİK/-	mEsİN/ -mEsİNE... , ...
üzere)	(y)EcEk + İyelik Eki +	dE ...)
* Edatlar	(n)dE, -DİK/-(y)EcEk +	
(-(y)E kadar, -DEn önce, -	İyelik Eki + zaman, -DİK/-	
DEn sonra, ile, gibi, kadar)	(y)EcEk + İyelik Eki +	
* Bağlaçlar	sırada, -(y)İncE, -(E/İ)r..., -	
(ile, de/da, çünkü, bu	mEz, -(y)EnE/-(y)İncEyE	

nedenle, bu yüzden)	kadar/dek, -DİK/-(y)EcEk + İyelik Eki + için, -DİK/ (y)EcEk + -(n)dEn, -DİK/ (y)EcEk + İyelik Eki + halde, -mEsİnE rağmen/karşın) * Edatlar (-dEn beri, -DİR)	
---------------------	---	--

Ek 5: Hedef Öğrenci Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları

A2 Seviyesi	B1 Seviyesi	B2 Seviyesi
<ul style="list-style-type: none"> * İşaret Sıfatları * İşaret Zamirleri * İyelik Zamirleri * Çokluk Eki * Sıra Sayı Sıfatları * Hal Ekleri * İyelik Ekleri * İsim Tamlamaları * Şimdiki Zaman * Belirli Geçmiş Zaman * Belirsiz Geçmiş Zaman * Gelecek Zaman * Geniş Zaman * Vasıta Eki * Karşılaştırma İfadeleri * Üstünlük İfadeleri * Eşitlik İfadeleri * Görelilik İfadeleri * Yeterlik Fiili * “-II, İlk, sIz” Yapım Ekleri * Ses Olayları * İlgi Eki * Emir Kipi * İstek Kipi * Doğrudan Anlatım * Bağlaçlar (-de/-da, ile, ve, veya, 	<ul style="list-style-type: none"> * Gereklilik Kipi * İşteş Çatı * Dönüşlülük Kipi * Dilek Kipi * Şart Kipi * Ettirgen Çatı * Edilgen Çatı * Dilek Kipinin Hikâyesi * Şimdiki Zamanın Hikâyesi * “-mAk lazım, -mAk zorunda kal-, -mAk gerek, -mAk şart” Kalıplarının Kullanımı * İsim-fiiller (Tamamı) * Sıfat-fiiller (-An, -DIk, -AcAk) * Zarf-fiiller (-(y)ken, -DIkçA, -DIğInDa, -(y)ArAk, -(y)A, -mAktAnsA, -mAsInA, -(y)AII, -(y)IncA, -(E/İ)r, -mEz, -(y)AnA, -(y)IncAyA, -(y)AcAk, -(n)dEn) 	<ul style="list-style-type: none"> * Bütün Zamanların Hikâye Çekimi * Bütün Zamanların Rivayet Çekimi * Yapım Ekleri (Tamamı) * Dolaylı Anlatım (İsim, Fiil, Soru Cümleleri) * Birleşik Çatılı Fiiller * Tezlik İfadeleri * Sürerlik İfadeleri * Yeterlik İfadeleri * Yaklaşma İfadeleri * Sıfat-fiiller (Tamamı) * Zarf-fiiller (Tamamı)

<p>hem...hem, ne...ne, ya...ya) * Edatlar (diye, kadar, gibi, ile, için) * “-A kadar, -DAn önce, -DAn sonra, -mAdAn önce -DIktAn sonra, -DAn beri” Kalıplarının Kullanımı * Zarf-fiiller (-y)Ip, -mAdAn)</p>		
--	--	--

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Ayşe Tuğçe ÖZET	İmza:	
Doğum Yeri:	Aksaray		
Doğum Tarihi:	22.03.1994		
Medeni Hali:	Bekâr		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Mezuniyet Yılı
İlköğretim	Gazi İlköğretim Okulu	-	Beyşehir/ KONYA	2008
Lise	Seydişehir Anadolu Öğretmen Lisesi	Eşit Ağırlık Bölümü	Seydişehir/ KONYA	2012
Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Türkçe Eğitimi Bölümü	KONYA	2016